

CONCORDIA

Libeňští psychici

•

*Sborník básnických a prozaických textů
z let 1945-1959*

Knihy vychází za laskavé podpory Nadace Český literární fond.

© Stanislav Vávra a dědicové, 2009
Photography © Stanislav Vávra, 2009
Epilogue © Martin Machovec, 2009
© Nakladatelství Concordia, 2009

ISBN 978-80-85997-42-2

Pár slov úvodem...

Sborník naší záběhlické, posléze libeňské skupiny jsme připravovali již v roce 1953, nikdy se však nepodařilo jej dokončit. Rukopisy v něm zařazené se poztrácely a dnes již snad ani nemá význam bádát o tom kam a proč. Přesto se naše skupina o jistou „vydavatelskou“, v jistém smyslu tedy samizdatovou činnost pokoušela. V plátěné vazbě vyšla v roce 1950 sbírka Vladimíra Vávry *Dívka v prostoru nikoho*, také osmadvacet sešitových stran *Žalmů*, potom sbírky *Vřídla* a *Diamantová pole*; vyšly i sbírky Stanislava Vávry: v roce 1951 *Básně* a v roce 1955 sbírka *Igera*. Jiří Šmoranc vybral a slovem doprovodil sbírku básní Zdeňka Buřila, jež se zachovala ve třech různě poničených exemplářích. Vyšly i další sbírky a jednotlivé texty a sešitky. V plátěné vazbě jsme vydali též překlady, které se podařilo získat a které dostaly souhrnný název *André Breton a jiní*. Vydali jsme i některé naše vlastní překlady. Nikdy však – na rozdíl od toho, jak si počínali např. autoři „Půlnoci“ – nešlo o systematické vydávání v edici, jež by měla své pojmenování, formát i jistou pravidelnost. Vždycky šlo jen o rozmnožení pro vnitřní potřebu skupiny, eventuálně nejbližších přátel. Ze všeho pak přežilo čas jen nepatrné torzo. Pouze *Dívka v prostoru nikoho* se našla ve dvou exemplářích.

Teď po padesáti letech se tedy pokouším rekonstruovat to, co se kdysi nepovedlo, a tuto opožděnou antologii rozšiřuji tak, aby v co nejširším záběru zachytila naši tvorbu vznikající během pátého desetiletí minulého století, tvorbu onoho podivuhodného seskupení mladých básníků. Snad takto půjde i nastínit jejich umělecký a názorový vývoj.

Od svých generačních vrstevníků jsme se lišili tím, že jsme byli životem svázaní s pražskou periferií a že na periferii bylo donuceno žít i naše umění, naše poesie. Časem jsme však poznali, že stejně jsou na tom i jiní, ale jen s málokterými jsme si uměli a dokázali porozumět.

Lakýrník, knihovník, radiomechanik a knihař. Byli jsme hledači snů, tajemství krásy, lásky a smrti. Doba, v níž jsme museli žít, nám nepřála a navíc tu ještě velmi dlouho působila izolace od ostatních intelektuálních a tvůrčích seskupení.

Neměli to snadné tito básníci na konci čtyřicátých a na počátku let padesátých. Proletariát, ať již za něj bylo považováno cokoli, je odmítal a mezi intelektuály jaksi nepatřili. Hlavu si s tím však příliš nelá-

mali. Každý rok čtrnáctého července slavili v Krčském lese „Svátek svobody“, psali své básně, aniž by se nějak zvlášť starali o to, co se s nimi stane. Při občasných a nesmělých pokusech je zveřejnit se obvykle setkali jen s urážkami.

Když potom v šedesátých a pak znovu v devadesátých letech došlo k příznivějším společenským změnám, pro nás tyto změny neznamenal téměř nic. Snad to bylo a je tím, že tato poesie záběhlých a libeňských básníků se od samých začátků míjela s hlavním proudem, ať už tím oficiálním, nebo s tím, jemuž se dnes říká podzemí, snad i underground; naše tvorba, řečeno dnes módním výrazem, zřejmě jaksi nikdy nebyla „in“. Nechme tedy čas, ať rozhodne sám.

Setkali jsme se tak, jako se setkávají zrnka písku nesená větrem. Tady jedno uvízne náhodně v zádveří, druhé kdosi přinesl na střešičku a jiné zase vytřásl z torny kaprál, a tak zrněk přibývalo, až byla jich hrstečka.

Ve čtyřiačtyřicátém roce se ve městě Magdeburgu setkali při spolekém náletu Jiří Šmoranc s Vladimírem Vávrou. Uzávěřili přátelství a místo do krytů chodili pak za město a zkoušeli při pohledu na běsnící nebe křesťovat. O dva roky později potkali se ve vršovických kasárnách nad prózou Jeana Giraudoux *Zuzanka a Tichý oceán* Jiří Šmoranc se Zdeňkem Buřilem. Šmoranc pak seznámil Buřila s Vladimírem Vávrou a v poslední čtvrtině roku 1950 jsem se k nim na výzvu bratra Vladimíra připojil i já.

Kolem této naší skupinky, poutání přátelství k někomu z nás, byli ještě někteří další: pár mladých lidí, zajímajících se o filosofii a literaturu (slaboproudař Milton Seidl, zedník Jaroslav Poláček, strojní zámečník Otakar Rubeš, knihař Jindřich Sobotka, knihař Boris Soukup, jenž později vystudoval střední školu UMPRUM, snad i jiní).

Do prvotního hledání, ovlivněného dekadenty i romantismem, prokletými básníky i symbolismem, vnesl novou ideu – ideu surrealismu – Zdeněk Buřil (říkali jsme „Zdenek“). Bydlel na Spořilově a měl jakési kontakty se spořilovskými surrealisty. V každém případě se aspoň s některými z nich nějak poznal (se Zbyňkem Havlíčkem a Liborem Fárou např.).

Setkání se surrealismem bylo pro náš další vývoj rozhodující. Přijali jsme jej téměř okamžitě, i když... to je samozřejmě zpětný pohled. Ve skutečném čase tu musela být, a zajisté i byla, jistá vý-

vojová fáze a trvalo nějakou dobu, než jsme se automatickému psaní naučili.

Naším handicapem ovšem bylo, že jsme postrádali ono tzv. „klasické“ vzdělání, a tak se spoustou informací, které k nám náhle přicházely, a s novými problémy, které na nás pojednou dotíraly, jsme po určitou dobu dosti zápolili. Naše počáteční hledání možná i trochu připomínalo slepecké tápání v neznámém prostoru, přesto jsme postupně začali pronikat clonou nevědomosti a rozumět a navíc nastala pro nás ta šťastná okolnost, že Zdeněk Buřil, v tom pro nás tak důležitém čase byl nejen knihovníkem Univerzitní knihovny, ale byl posláze i přeložen z oddělení mezinárodní výměny do tak zvaného Prohibitu, odkud pak tajně vynášel knihy, z nichž jsme mohli čerpat inspiraci.

Mnoho věcí jsme se museli učit od základu. Vlastně všechno – a museli jsme se to učit sami a sami také hledat, kde se to naučit, a tak mimo Univerzitní knihovnu jsme pravidelně navštěvovali i Městskou knihovnu a zejména pak knihovnu UMPRUM, kde se v padesátém a jednapadesátém roce dalo ještě najít mnoho velmi cenného. Když jsme pak již uměli adekvátním způsobem reagovat a debatovat, když jsme již nabrali dostatečné množství vědomostí, byli jsme přijímáni i v jednom intelektuálním prostředí (v okruhu Bohumila Hrabala). Vymanit se z pout periferie však ani nadále možné nebylo.

To, že jsme měli knihy z Prohibitu k dispozici vždy jen po omezenou dobu, tedy aby se nepřišlo na to, že se s nimi zacházeno „nedovoleným způsobem“, bylo příčinou, že jsme začali pro sebe opisovat celé statě a začali jsme se z nich učit i psát. Společně jsme se dostávali k pochopení myšlenek a společně jsme podnikali i své pokusy s automatickým psaním.

Automatické, ale i jiné společné texty jsme však obvykle napsali nejprve každý sám a z těchto textů jsme pak jakousi selekcí sestavovali text společný; psali jsme však i tak, že jsme společně vršili věty a slova, tak jak se z nás řinuly, a jeden z nás – zpočátku to byl hlavně bratr Vladimír – je zapisoval. Bylo to velmi vzrušující, neboť jsme chápali, že pojednou vstupujeme do jiného světa. Po těch prvních krůčcích již krácel po cestě každý sám a naše schůzky nad skupinovým psaním už sloužily především k tomu, abychom vyjadřovali své společné myšlenky a názory a abychom se také „vyřádili“.

Naše cesty se začaly rozcházet až koncem padesátých let, periferie nás však již trvale poznamenala a její cejch si neseme podnes – mrtví stejně jako živí.

Výbor, který tu předkládám, nechce nic víc než ukázat a říci, že i mimo dříve či později respektovanou intelektuální a tvůrčí sféru i v takových dobách, jako byla léta čtyřicátá a padesátá, dral se na městské i společenské periferii a v prostředí k tomu neuzpůsobeném ke světlu klásek krásy a poesie bez ohledu na to, zda se mu bude někdo obdivovat.

Nejstarší texty, které se mi podařilo dohledat, jsou z let 1945-47, avšak ty první vznikaly patrně již o rok či dva dříve. Bohužel zůstaly někde v hořících lágrech Magdeburgu či Nordhausenu a kdoví kde ještě.

S. V.
2005

Vladimír Vávra

(15. 3. 1924 – 28. 2. 2005)

Chtěl žít ve skleněném domě... žil ve vězení.

Vladimír Vávra, 1949

„Až sem se táhne mrak
Hesel vrak
Na mé lodi bez kotvy hák
Přistanu tak i tak“

Vyučil se radiomechanikem v dílně pana Romanova na Soudním náměstí na Pankráci, ještě však neměl ani tovaryšský list, a již ho ministr protektorátní vlády Moravec poslal jako totálně nasazeného do města Magdeburgu. Velkoněmecká říše dostávala na frak, jemu však hlavou šly docela jiné myšlenky. Poesie. Při náletech a ve chvílích smutku a naděje vznikaly jeho počáteční a hledající verše. Pak při jednom z leteckých náletů na město potkal se v protileteckém krytu s Jiřím Šmorancem a stali se z nich přátelé na celý život.

Pokusil se o útěk a byl v zimní vánici na hranicích chycen. Po několikaměsíčním pobytu v kárném táboře – byl to docela „obyčejný“ koncentrák někde u Mostu, kde málem zemřel na zápal plic – strávil zbytek totálního nasazení v podzemní továrně v Nordhausenu, kde se stavěly raketové střely V2. Při svém druhém útěku byl – jak jinak – opět chycen, tentokrát však až v Karlových Varech, kde u nějakého živnostníka přečkal jeden nebo dva týdny do konce války a vrátil se domů. V roce 1946 narukoval a vojnu celkem poklidně strávil ve VTÚ v Dejvicích, kde se podílel na vývoji nového radaru.

Pak pracoval v dílně pana Čepa v Libni, chvíli byl živnostníkem, pak zaměstnán v hloubětínské Tesle, ale jeho osud se začal naplňovat, neboť libeňská odbojová skupina, jejímž členem se stal v roce 1948, byla prozrazena, byť o pár let později, kdy již de facto neexistovala, a paragraf 231 byl nemilosrdný. Zatčen byl 12. 3. 1952 a v tomtéž roce v srpnu v Pardubicích i odsouzen k osmi letům. Když byl v srpnu 1956 propuštěn na podmínku, bylo již všechno jiné: opustil poesii a začal to zkoušet v próze a dramatu. V šedesátých letech mu MF vydala knihy *Světla v podzemí* a *Zelenáč*. Potom až v roce 1993 v Pražské imaginaci vyšla kniha *Muž v jiných končinách světa*.

V chrámu

V barevných sklech oken chrámových,
v pablescích studeně podivných stínů,
v blikotu září světél věčných,
hledala má duše klidu.

V hloubce prostoru věčného bdění,
kde jindy je vidět jen světce,
zastihl mou duši v snění,
tichý pláč varhan, teskně.

V lehké směsi varhanní,
poletovaly mé myšlenky,
až u krovu na rozhraní,

tam odkud shůry netopýr shlédne svaté,
s šedinami na skrání,
tam odkud je vidět hříšné,
kajícně činit pokání.

Tam uprostřed mezi lavicemi,
mezi svatými s šedinami
v září světél věčných
stála má duše v prosbách,
s ozvěnami.

27. ledna 1947

(z orig. rukopisu)

Smích zlé duše!

Tichý smích
a radost valícího se kamení se stráně,
jsou svědkem duše úchylné,
nad zkázou, uchvácená zrádně
a tichý smích –
zdáli vkrádá se v myšlenky mylné,
zatím co hluk padajícího kamení ztich.
Zdá se nám tam v pološeru
mihotavých stínů, snad pláče kdes
lesní káně, tak zní ten smích věru,
co stalo se, ptá se pampeliška u cesty
a neví to ještě dnes.

25. IV. 1947

(z orig. strojopisu)

Trůn

Nabízíš mi vykřičený trůn
když dovolilas již mnohým stům,
někteří z nich pak hladce
skončili i s tvou slávou na oprátce.

A ty se jen směješ, teď to má,
když předtím tě svýma rtoma
zlíbal a líbal tě na celém těle,
tvoje hnusné tělo, špinavě bílé.

Strašnou muziku dalas jim takto
a oni všichni pak zemřeli za to
i já jsem se měl stát obětí tvé rozkoše
však nejsem fakir, abych lehl na nože.

Byl to děsný boj, když byla měsíční půle
a když uviděl jsem dáblův trůn a vůle,
moje vůle, silna se opět narodila
a moje hlava, z nich jediná, na oprátce neskončila.

3. V. 1947

(z orig. rukopisu)

Arie

Chceš-li jednou zemřít v srdci bolem
poznej také Marii
zazpívá ti novou s klamným žalem
srdcervoucí arii

Chceš-li žít v srdci velkou nadějí
zamiluj si Stanislavu
zatančí ti tanec lásky v smíchu závějí
poplete duši omámí ti hlavu

Potom už nic nečekej
jenom smrt a Marii
na život se nehněvej
Stáňa nahradí ti arii

1947

(z orig. strojopisu)

Co jsem viděl

Lesk světel v kolejnici
když někdo neznámý je rozsvítil
a polibek na refuži městské dráhy
když mladík svou dívku políbil
a já jel ulicí Celetnou

1947

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Omnia vincit amor

Omnia vincit amor
– kdos řekl tu větu
jež v srdci mém je mor
zapomenutý světu

Popel hází na hromady
z věcí jež ohněm minuly
a papírové promenády
v témž plameni dožhnuly

Nedává nic kniha s citáty
v nichž slovo láska trne
křiklavě jak zmoklé plakáty
jež pak někdo strhne

a s ohořelým hřbetem knihy
omnia vincit amor nadepsané
netečně odhodí do strouhy
mezi splašky – po kraj naplněné

1948

(z orig. strojopisu)

Swing velkoměsta

Tramwaye se plouží ulicemi – dzin, dzin, dzin
a auta je předhánějí – tů, tů, tů
chodte vpravo – stop říká strážník
teď je červená
počkejte moment – pak můžete jít
až bude zelená
auta – lidé – tramwaye – a světla
děšť a prach jsou hudbou velkoměsta

1948

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Padaly hvězdy

Pablesky kaluží
proplétaly se čtverci chodníku
bílými a černými kostkami

V kapičkách vody
odkrývaly se světy neexistující
hlazeny modrem světla plynových lamp

Děšť padal na domy
a hlavy
a stromy o listy chudé
– psal jména hvězd

Andromeda

Svatý kdes v kapliče
chvěl se zimou
a poslední věneček
těl na mokřím kameni

1949

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Zlato a stříbro

Oheň ani rudý jak mák
Ani zlatý jako plající slunce –
Jen ze stříbra vzlétnuvší pták
Kouzlo snese do hlubin srdce

Stříbra lesk jen když vládne
Řečí vždy známě obvyklou
Slovo za slovem tím víc sládně
Jak rty na stříbro přivyknou

nedatováno – asi 1949

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Věra Weisová

Zapomenutý luk Římanův
Ideály bez ideálů
Milion teček

Ukřižování nevědomosti
Hudba z nového gramofonu
Příští podzim a loňské léto
Kus jaspisu

Dvaatřicet zubů
Šest slov se mnou – tisíc beze mne
Lesk čistých oken

1949

(z orig. strojopisu)

Maličkosti

Ačkoli žár opaluje pohodlí,
budeme hlídati vstupní brány,
aby kolem potrubí vznikaly krystaly
dluhopisu vědomí,
vzájemně se omlazující.

11. XI. 1950

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

ZROZENÍ

Na pahorku zastavil se smysl pro všechno, pro smích, pro radost, smutek i pláč – rozdělil se na čtyři díly a putoval všemi směry, od severu na jih, od západu na východ. Bylo léto, keře doutnaly zlobou květů vábících poslední opozdilce hmyzu k hodům, skýtajícím nevidané rozkoše...

V chomáčích výparů nad jámami vyhloubenými plody ještětek konaly se orgie na rozloučenou před rozchodem smyslů... Jediný smysl zůstal – drže v ruce testament Krále smyslů – Boha těl – rozkoše pojmání – a rozdával odkazy všem přítomným – zvíři, hmyzu, lidem.

Proudy větrů omývající pahorek rozprostřely se v nepřehlednou rovinu šeptající sladká slova dívkám, které tančily podél břehů řek... Všechny dívky měly stejný znak: růžově hebkou pleť kolem ohanbí a kolem zrn sladkosti svých překypujících prsů...

Přicházeli mladíci s poháry vína, polévali zem a mechy vonící štávy přesyacených vlasů tmavovlasých i světlavlasých dívek.

Přispěchavší pavouci pletli jemné pletivo loží a nebes z ornamentu nejkrásnějších bohů a bojů udatných reků, bijících se s divou cháskou všech tříd pozemských tvorů. Řeky, opojeny tanci, vylévaly se ze břehů a zaplavovaly svou teplou vodou místa, jež jsou jinak nepřístupná smyslné rozkoši, a podělovaly i ty zbavené tohoto daru svou rozkoší tepla.

Krátery sladkosti se naplňovaly po okraje, vymršťující omamné dýmy do krychlí vzduchu sestavené v slavobrány opájejících se smyslů. Zlacené kočáry přijížděly spřežené bílými koňmi s miliony múz, napadajících obnažené části vnitřností pohlaví. Kočáry se okamžitě rozplývaly v mizící žlutou zář v horizontu tohoto území.

Přicházeli i mniši a přinášeli pozdravy bohů. Skupenství se měnila podle okamžiků vyvrcholení jednotlivých souloží. Kameny se měnily v tekutý lak mahagonových nábytků.

Vrcholky vzdálených hor proměňovaly se v ohně vrhající svůj žár na listy palem vzniklých z proudů semene větrů a dívek zmrzačených stálým obnažováním svých kolen. Ti, jimž se podařilo dosáhnouti největší rozkoše, zmizeli, jsouce proměnění v část ovzduší naplněného věčným blouděním v zemi sladkostí. Tucty herců předváděly dramata mravenčích loupeží a orkánů zmítajících s páry jednotlivých vášní. Na důkaz opravdovosti uřezávali si navzájem hlavy místo přísah svým milenkám, jež právě konaly přehlídku svých ohanbí, jsouce rozhodnuty páchatí vzájemné vraždy pro sebemenší rozdíl ve velikosti svých pohlaví. Milenci a milenky stáli v dlouhých řadách proti sobě svazující se provazy díky za vykonané služby při dosažení nejomamnějších způsobů týrání. Nejedvážnější se pojídali po částech, a to tak, aby svá pohlaví pojídali až naposled. Zbavené hmoty a mrtvoly, jež byly opuštěny smysly, vhažovali otroci vášně do propadlišť, jejichž dno bylo zdobeno znásilněnými dětmi.

Posléze řekami tekla již jen krev, v níž se koupaly panny toužící po smrti při souloží, nemohouce se dočkatí tohoto zázraku, sváděly zápasy jež nazvaly hrami touhy; způsob hry tkvěl v tom, že si sešívaly dělohu a vykřikovaly přitom nejsladší a nejvulgárnější výrazy pro mužský úd.

Listonoši roznášeli gratulace k dosažení nejdokonalejší soulože. Konané sněmy odhlasovaly stavby chrámů z ženských prsů, jež budou zdobeny čísly o vykonaném počtu souloží. V chrámech se budou konati bohoslužby hlásající věčnost Krále smyslů za přítomnosti prostitutek souložících s mrzáky a budou zde čteny romány o vzrůstu oboupohlavních rostlin, jež budou zde vyhlášeny za světce.

Nebylo dne, nebylo noci, nebylo hmoty. Dějiště bylo, bylo samo sluncem, měsícem, nekonečnem.

Malíři malovali, hudebníci komponovali ve snaze podati dokumentární obraz zrození. Pomyslné trubky zaplavovaly prostory hudbou géníů. Řetězy básníků marně líčily vrcholnými verši Krále smyslů a den ZROZENÍ, vracejíce se do míst mezi pavlače a lahve likérů známých vináren, jsouce přesvědčeny o své slabosti.

Hejna čápů povolána odnáseti dopisy malířům za jejich malby se nevracela jsouce pronásledována křiklavostí barev

největších fantastů, jichž obrazy líčily spíše fádní krajinu kolem potoků a dálnic odcházejících.

Mlhy srostly s kadeřemi pouští zoufajících si pro svou neobydlenost, nedotknutelné sny nemluvnat uzavíraly kapitolu snahy podati důkazy o ráji myšlenek sexu. Louče vyrůstaly ze země, takže hořely věčným plamenem, zaplavujícím široká území barbarů, kteří neznali rozkoše souloží, mučice je svou pronikavou září, jež čpěla pachem pohlaví. Soudci konající svou povinnost vůči džbánům piva při kouřících kamnech skládali svou vůli do odstavců, náleží.

V místech, kde na pahorku byly jámy po plodech orgií, vyrůstaly nové stromy s ondulacemi místo listů a kmeny s leštěným povrchem, s tvary slohu Ludvíka XIV. Mlékárny prodávaly sýry z vinných destilátů, ježto se mléko v ně proměnilo následkem dlouhého opojení, jež bylo delší než věčno.

Klapot větrných mlýnů byl jedinou hudbou této době počátků. Vznikaly stráně, po nichž běhají psi, louky po nichž se rozprostírají myšlenky nevědomých, nepoužívané záchody velkoměst, kabáty zelených barev nepravých myslivců, závody bakterií o dosažení prvního rozkladu mršin požíraných supy. Petrolejářské společnosti vyprodávaly své sklady za účelem dosažení obnovy země. Tuláci neměli kde přenocovat, jelikož se přestali oddávat lenošení, – stali se zastánci svobodomyšlnosti v zákonech pojednávajících o pohlavním základě všeho.

Tisícerym dupotem nohou postupně pahorek mizel a bylo nutno nahradit jej něčím novým. Byly sneseny všechny bobky zajíců a koz vybitých za posledních padesát let, jež měly utvořit novou základnu pro seřadiště pochodů smrti.

Lůno hýčkané nesčetnými polibky obnažovalo se až po pás oktáv zakrývaných hudeb, jen lem, barvený smyslnými barvami, zůstal ušetřen divokosti bičů, které na rozdíl od vrtule vykřikovaly pobídky pro emancipaci nádražních budov a jatek, kde místo dobytka by se měly napříště porážeti nesmyslné zákony. Káva a tabák by dostaly přednostní právo ve výprodeji obrazů nahých žen jako odměna za zásluhy na dovršení všech orgií konaných za účelem poznání největších možností při homosexuálních pokusech.

Zatím co smysly obíhaly své směry světových stran, kdy nebylo již místa, kde by se nekonalý oslavné orgie, oplozené louže počaly vydávat své plody. Z nich se rozeznávali: živí

mrtví a mrtví živí. Jejich moč byla pak buď živou, nebo mrtvou vodou. Tyto nepřítomné skutečnosti, svázané v lana, tvořily lanová loď plujících do končin skutečnosti, přivázejíce s sebou novoty zakázané prohibičními zákony sousedních států...

Skutečnosti byly však jiné, v hloubi zmíraly poslední zbytky táborových ohňů, které byly rozdělané původně proto, aby ohřívaly zmrzlé konce stařešinských vousů, jež sahaly ze země dále, než bylo dosud změřeno. Dívky byly nuceny se obnažovati, takže všude byla rozšířena domněnka, že jsou příliš ohyzdné, než aby mohly býti oplodněny tanečnický. Sbory špičkových tanečnic naopak byly pokládány za nejkrásnější ženy vůbec, ačkoli měly na břišní pokožce vytetované ohyzdné obrazy pohlaví šířaného červotočem. Na šijích svobodných dívek lesklo se znamení lásky, jež bylo nejtrestnějším činem v okamžiku zapadajícího slunce. Terasy oplývající medem květů a sladkostí prvních políbení byly výhradním místem myšlenek majitelů harémů a bradavic na špičce nosu nebo na temeni lebky.

Opět se přenesly větry smyslů tímto územím a všude zaládl pořádek sexu.

Panteon krásy se rozechvěl slavnostními fanfárami, když vstupovala žena tvořící symbol skutečnosti. Otroci a služebníci líbali šiji a paže této bytosti, jež se v pohledu rozplývala v závratné výšiny prsů objímajících celý svět. Po koberečích se proháněly hráškově zelené veverky pěstované pro zábavu novorozenců. Kadidla a mísy s omamnými ohni vydávaly své sny, jež přeplyňovaly mozky pořadatelů. Stěny byly tak hladké, že nebylo možno jich spatřiti. Kolotoče se točily jen v té rychlosti, aby bylo možno rozeznati tvary rozpukajících dívek.

Na tribuně předčítal kmet své spisy o kráse tak věrně, že přítomný dav se rozplakal srdcelomným pláčem, jenž vyjadřoval něhu k ženám. Vše plálo milostnými barvami, tedy barvami představujícími jen krásno. Každý směl se dosyta vynadívati na tělo oplývající smyslností, někteří z nich padali do mdlob, nemohouce snést tolik krásy, a byli předáváni nahým dívkám k ošetření. Dívky měly za úkol laskati svými prsy omdlelé, až se vzpamatovali, a pak jim dovolili líbat je po celém těle milimetr po milimetru. Ti, kdož ani poté nebyli dostatečně ukojeni, směli spisovati ležice na pyramidách dívek, nebo řečnili obklopeni jen samotným pohlavím žen ne starších dvaceti pěti

let. Za velmi hrubý čin bylo pokládáno již jen pouhé dotknutí studenou rukou. Místnosti byly tudíž vyhřátý na teplotu těla, aby nebylo potřeba oděvů.

Světlo, bylo stále jen růžové, aby každý měl barvu místa rozkoše v mysli, nejoblíbenější byly ženy s bílými stehny a zadnicí, taktéž byly oblíbeny sněhově bílé prsy, které měly mít rozměry: 15 cm v průměru, 8 cm vysoké. Řeč byla složena jen ze samých něžných výrazů jako: „Milovaná stopo mých sladkých snů o jezeru polibků za tlukotu tvého omamného srdce, překypujícího touhou po nejkrásnějším víru rozkoše.“ Politické zprávy byly psány jen smyslnými slovy: „Na Balkáně vypukla soulož mezi prsy a boltci dvacetiletých jinochů.“ Zákon byl vyjadřován podobně: „Všechny restaurace musí být uzavřeny do půlnoční hodiny, aby byla každému umožněna noční soulož, provinění se trestá tím, že viník nesmí tři noce po sobě souložiti.“

Za hranicemi tohoto území vysílali zvědy, aby vypátrali příčiny nechuti k válkám a smutkům, – zvědové se však nikdy nevrátili.

— — —

Plující labutě po jezeře věčného klidu snášely svá vejce do vzdušných sloupů, které se tvořily pod hladinou. Průzračné vody splývaly ve tvary vrcholných uměleckých děl. Podvodní paláce oplývaly rybami neobyčejných tvarů, jež jen v těžkých snech umírajících je možno spatřiti. Záclony oddělované hrstmi vteřin zabraňovaly výhledu do krajin hluku. Zrnka prachu těla ve vzduchu jsou již věky nehybná. Ornamenty hvězd neměnily nikdy svou podobu. Obloha a Oblaka byly popsány neznámým písmem, nebylo času k přečtení jejich obsahu. Všude bylo MRTVO.

— — —

Na kokosové palmě spala již část věku malá opice, na kalichu orchideje zmrtněl kdys kolibřík, lotos utkvěl v prostoru nad jezem, polární vlk nedohonil nikdy soba jsa přikován i s ním na ploše věčného ledu na věky. Jen duše, neznámá duše jsouc nehmotná procházela se mrtvou krajinou. Mnohotvary,

tak jak vznikly při zastavení života, udivovaly ji neboť nemohla pochopiti spojení vody s ohněm, polovinu tváře povalující se na okraji ledovce, objímání tygra se slepýšem, nezamrzlý pramen vody tryskající do výše, ačkoli vody nepřibývalo a ani neodtékala. Plamen, který nehřál, i když byl barvy žluté. Kámen hozený do vzduchu nikdy nespádl, duše, pozastavena právě nad tímto zázračným stavem, cítila náhle přítomnost něčeho neznámého ve své blízkosti. Byl to smysl pro život, jenž bloudil mrtvým krajem a obdivoval právě tak fantastické obrazy a stavy různých věcí a hmot.

Na břehu mrtvého jezera seděl mladý muž snad tisíc let, ježto zde nebylo času, není vyloučeno, že sedí zde již nekončnou dobu. Na klíně mladíkově ležela spanilá dívka, byla nahá, výraz tváře nasvědčoval velkému štěstí, které kdys prožívala v náruči svého milence. Tam zastavila se duše, vedena smyslem pro život. Na obzoru bylo možno spatřiti slunce, které kdys téměř zapadlo. Červená zář jeho omývala věčně krajinu i zastavené události.

Bursovní makléř nedokončil transakci, soudce neodsoudil zločince, války nebyly dokončeny a děti se nikdy nenarodily.

— — —

Po stupních schodišť vedoucích přes velehorské masivy, přes oceány svítání a záplavy dešťů slov dosud neobjevených stoupala duše omámena smysly ke Králi smyslů, aby požádala o přijetí života. Na konci své cesty zastavila se před transparenty oslavujícími Krále smyslů. Tečkovaní strážníci stáli na stupních královského paláce, jenž se nořil do závoju tepla a obdivuhodné krásy s výhradním právem. Neslyšné pobozy odvážely královské úředníky do jiných světů vzdálených na dvacet metrů od sebe. V audienční hale byly připraveny koupele s vodou nasycenou jiskrami padajících meteoritů a bahnem přineseným z lovišť perel. Po koupeli přišli nosiči s nosítky z větví stromů překonavších požáry půlnočních sluncí. Odnesená do královské pracovny, byla zahalena do sítí z očních sítnic, aby nemohla spatřiti zjev Krále smyslů, který byl neznám i poddaným. V sále bylo úplně ticho, jen zvuk hodin rušil velký klid, později se duše dozvěděla, že hodiny jsou

slzy, jež kanou podvedeným milenkám, které zde pak takto hledají zaměstnání. Konečně byla duše předvedena ke Králi smyslů. Nemluvalo se, neboť duše nemůže mluvit. Náhle stržena proudem citů, řítila se kamsi v neznámo uvědomujíc si, co má učinit, aby se jí dostalo toho, čeho si přála: přijmout život...

Opět na břehu mrtvého jezera opustil vír duši, zanechav ji samotě. Mladý muž seděl na svém místě, dívka stále ležela přes jeho klín. Duše vstoupila nejdříve do těla muže, pak do těla ženy, kde zůstala. Kulisa mrtvého kraje vypadala jako pozadí na jevišti truchlohry. Muž povstal. Žena na jeho klíně vykřikla: „Jaroslave, co děláš, jsi hrubec, svalíš mě na zem.“ Muž se omluvil: „Promiň, něco se mi zdálo.“ Když spatřili krajinu kolem, dali se na cestu za pahorkem smyslu rozkoše, kam přišli, právě když smysl rozkoše dával odkazy Krále smyslů lidem.

Pavouci dokončovali svá díla, doplétali lože a nebesa nad nimi, řečníci se odmlčovali, všichni omdlelí krásou byli vzkříšení.

Těla všech byla růžová, těla žen byla bílá, mimo rty, které přetékal krví. Hmyz a zvíř zalezly do děr, neboť nesnesly pohledu na šilenství lidí, kteří tu hromadně souložili. Nastal boj o každou píď země, na níž by mohlo býti lože pro soulož. Smysl pro rozkoš se naplňoval blahem, kterého se mu dosud nedostalo, ježto lidé byli podnikavější než ostatní tvorové...

Prohlubně tvaru kuželů rozprostíraly se jeden vedle druhého, každou vteřinu měnilo světlo svou barvu, nesčetní hudebníci přehrávali nedokončená díla všech skladatelů. Řeky tekly poslušně svými břehy a obdařovaly kraj neznámými vůněmi prastarých věštkyň z dob římských.

Konečně slunce zapadalo, neboť v šeru se zdály býti ženy krásnější a tvary hmot nepřekážely očím, jež hledaly jen místa skýtající rozkoš.

Neumělé korály podivínských věštkyň se zaplétaly do nohou sem tam poházených, po noci, jež uplynula v záplavě tónů, které žádný hudebník nemůže nikdy zachytiti a zaznamenati pro jejich vlastnost: Vytí, jež v tisícerém davu znamená nejsladší slova navzájem vyslovovaná...

Po východu slunce běžel čas v rytmu kapajících slz, oklamáných milenek Krále smyslů.

Nastalo **ZROZENÍ**.

— — — — —

Autobusy přeplněné milenci spěly do města, na nárožích vykřikovali psi svá hesla dne. Punčochy byly levnější a kartely se proměňovaly v nemocnice chudých.

1950

(z první části strojopisné sbírky ŽALMY)

Satyrarktis

Bez nálad chvějící se rosy
bez lesku diamantových očí
v doteku katedrály
Ve stíněném nároží poutní ulice
dlél dlouhý stín –
rozkládal se zvolna –
bez smyslů a citů k životu
měnil se zvolna v křečovitou krásu mosaiky –
byl jemný a studený –
rozděloval přítomnost a budoucnost
dělil i den od noci –
byl zde sám – sám – sám s jediným květem
květem pohozeným
květem znenadání vyrostlým v prachu všednosti
květem fialové astry –
povlak stínu pokrýval květen
zakrýval fialovým očím pohled vzhůru
do modrých výšek – do věčna

Udýchaný člověk se zastavil –
ruce utíraly vlhké čelo –
oči se těkavě rozhlédly
a viděly nesmírnou prázdnotu ranní ulice
ulice s katedrálou a stínem
ulice s jediným květem vadnoucí astry
s jediným člověkem...

Vzdálené zahrady zavoněly parfémem města
ptáci kdes lákali své děti k prvnímu letu
mlékačky pomlouvaly roznášejíce mléko
a hodiny katedrály zvučely jitem
svítalo...
svítalo nové ráno...
náhle a prudce
dobyvačně
s umíněností zvítězit nad tmou
s touhou vylákat slunce nad obzor

s touhou zanést světlo člověku

Bylo ráno –
obvyklé ráno všedních dnů
velké, vytáhlé, udivené
jako neukojený mladík v pubertě...

Transparenty výkladních skříní vstávaly
zvaly k zastaveníčku
lákaly
prosily
a vyvolávaly svá překvapení
a muž v šedém haveloku vykročil
šel...
šel bez zájmu – bez cíle
bez pocitu nutnosti žít
šel kamkoli...
s pathosem a melancholií
s odevzdaností umíratí...

Čelo jdoucího muže brázdila vráska –
vráska se pohybovala v neustálém chvění
chvění se přenášelo na celou bytost...
muž se *chvěl*...
oči se chvěly –
myšlenky i vzpomínky...

Muž vzpomínal
vzpomínal na minulou noc
na právě prožitou noc...
na prožitky podivné noci
na noc plnou kouzel
na nevidané požáry hořící tmy
na balustrády radosti
na parky lásky
na štěstí ženských promenád
na číši alkoholu...

V předvečer minulé noci
za svitu pouličních lamp
za svitu barových světel

za barovým stolem
ve chvíli prvních akordů orchestru
ve chvíli signálu
signálu uvádějícího v činnost lidský magnetismus
– bylo to v závoji zeleného a růžového světla –
nastal rej magnetů vzájemně se přitahujících
který vystřeloval projektily proti světlu
proti každému světlu
aby byla dosažena absolutní intimita
intimita tělesnosti –
tu – vzpomíná si muž –
tu – pozdviženy byly číše – číše alkoholu –
nesčíslněkráté –
tu – blíže sedící žena
žena s rudým rtem –
její oči byly studnicí blaha –
tu – když ztemněly reflektory společnosti –
kdy uchopen obscénností okamžiku
propadal se do artézských hlubin ženy –
tu – vyšlehnoucí plameny vášní
rozkrojily noc...

Muž se propadal neznámým prostorem –
minul skaliska doteků sta rukou
minul celý vývoj pregenitální organisace
minul matku – minul dítě
minul potoky slz nezdařených obětí
minul falešné návěští úspěchu
minul i Amorův luk se šípy
minul i bránu s nápisem:
Omnia vincit Amor

Pak se plameny zavřely –
zavřely se před další prostorou cesty lásky
zavřely se rukou kávového *Satyra*
Satyra starého deset tisíc let –
Satyr se uklonil s graciénní lehkostí
s lehkostí udivující svět i ženy
a vítal muže
muže v šedém haveloku
ve své říši...

Byv uveden Satyrem do říše divů –
strhl se silný hluk –
samo peklo vybuchovalo a škvířilo se –
nastalý hluk připomínal smrtící orkán –
orkán rozdmýchující lávu
lávu jež tekla nesčetnými struhami
lávu jež se přelévala z koryt všude kolem
a pomalu – nekonečně pomalu – zaplňovala Satyrovu říši –
nebylo kam prchnouti
kam uskočiti – kam se ukrýti
vyhnouti se
kam dáti své údy již smáčené žhavou lávou...
a mohutné vlny příšerné hmoty přerývaly žhnoucí hladinu

Muž povalen vlnami – plaval –
plaval zmítán sem a tam
povalován hořícími záplavami ohně –
oheň sžíral – páčil a spaloval...
a hladina stoupala a stoupala –
zaplňovala prostor téměř ke stropu pomyslné říše
ještě se dalo dýchat –
s námahou a těžko – velmi těžko
muž přimáčknut již k samému stropu
k pomyslnému stropu Satyrovu moci –
muž necítil již bolestí –
necítil tělo spálené na šedý popel
jen *viděl*
viděl Satyra připlouvajícího na žhavé lodici
Satyr připlul na svém příšerném plavidle až k muži
k téměř mrtvému muži s nožem v ruce
s nožem oboustranně broušeným...
Muž přimáčknut lávou a děsem ke stropu neměl více pohybu –
znehýbněl...
a láva proudila jeho žízníci rty do jeho vnitřností
jež hořely...
tu – Satyr máchl rukou nádherným obloukem
obloukem duhy na nebi po bouři
a nůž projel tělem nešťastníkovým...
vše zmrtvělo –
bylo mrtvo...
Satyr a vše ostatní zmizelo v nenávratno

zmizelo přikryto křivkou dráhy nože –

Čas plynul v té době rytmem řek
potoků a moří
byl odměřován stejně jako vždy údery hodin
monotónními údery hodin dlouhé chvíle –
zbytečného času
času této noci...

Však dříve – dříve před koncem této noci
dříve se vrátil muž do proudu tónů orchestru
k barovému stolku s číší alkoholu
s číší alkoholu nevypitou –
ozdobenou přítomností ženy
ženou, která pozdvihla číši
tutéž číši jako z večera
a pozdvihovala ji výše
a ještě výše...
se smyslým pohledem očí...
očí dívajících se na muže příliš přilnavě
a muž v těchto chvílích viděl
tam v hloubkách nikým nezměřitelných –
tam viděl – usměvavého *Satyra*...

Na mužově čele vyvstala hluboce vyrytá rýha –
jeho rty se rozehvěly...
povstal...
povstal a zapomněl
zapomněl na všechny společenské konvence
zapomněl na všechno kolem
viděl jen úsměvného *Satyra*
Satyra před kterým prchal –
prchal s šíleným strachem v očích
prchal tam daleko někam –
prchal aby byl sám...

1950

(z orig. strojopisu)

Smaragdy

Smaragdové šaty, smaragdové úsměvy
které zmizely na konci všech vět
ač bych obé – vždy stejné ceny
zbarvil krví – ten jeden malý svět

kde můj hlad a žízeň budu pít a sát
trochu sladkosti smaragdových očí z šatů
jež budou na zem padat a padat
až budu psát již unaven, poslední větu

23. I. 1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Pro přátele

Noste vázanky

24. III. 1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Nové masky

Vítr zarmoucený klidem
Dno číše vína
Dlouhý nos
Putující krásy množství
Moře
Nespočetný okamžik smrti
Hory bolesti
Údolí šťastných vzlyků
Květiny za oknem
Pozvánka na hřbitov
Úsměvy v cedníku
Stepi
Vázy
Rány hojící se
Políbení v průjezdě
Vyprávění
Tlukot samoty
Věk
Nekonečno
Pravda –

24. III. 1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Moře

Chci moře v němž budu žít
a kapky svobody narostly v jezero již
na jehož dně mohu divukrásné ryby zřít
které vyplní mezery ve spojitou říš.

31. III. 1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Příteli M. S.

Až poznáš hudbu mou
kdy hraje ten, kdo ze snopů postaví rybníku hráz
aby mé rozmarnosti byly k jídlu
pak zakašleš na dojmy kominíků a lan
a řekneš: „Ať žije smrt.“

8. IV. 1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky bez názvu)

Sonet

svému příteli J. Š.

Z mé studny hluboké, s kalnou, stále vřící vodou
Vystupují páry vonící, jimžs přivoněls často s nadějemi
Tou vodou džbery přeplněné, krmí ti sotva kdy budou
Neboť poklop hnije již, jsa opatřen rezavými veřejemi

Když slunce mě prosvěcuje – měním svoje barvy
Hraji si v jeho teplém zlatě a myslím, že se nedíváš
A zas, když mrzne, měním svoje hmotné stavy
Chvilí jsem malý nebo velký, až se někdy usmíváš

Často, když si hrajeme – v mé vodě se mácháme
A podaří se ti rybičku nebo slizkou žábu ulovit
Pak uprostřed mé vody se blátem plácáme

Někdy, kdy nemůžeme pro bláto již mluvit
Dáš mi napít čisté vody – již v čínské konvi strádáme
Pak jdeme zranění do mé studny se projít

7. I. 1951

(z orig. strojopisu)

Chorobys

Číše vína s umáčenými stoly
a oči všech s brýlemi sexu
vetché přeplněné stodoly
razí si pouštěmi jednotvárnou cestu

A dým lnoucí k zpocným tělům
proměňuje se v mok víru vášní
a ochlazují se vínem podávané andělům
a podobají se padajícím květům třešní.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – večer se ŽB)

Příměra!

Dav prahne po víře, po snu
po jmění citů a my pohrdáme
panstvím sexu.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – večer se ŽB)

Nalévejte nám víno

Nalévejte nám nápoje všeho, co milujeme pro úsměvy múzy,
která v podobě rusalek nebo kuchařek sejde s balkonu na
denní chodník našich strastí protkaných sladkou pravdou
Vašich lží – milenky, jež jste se sešly pod mostem přes řeku
lásky.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – večer se ŽB)

Vykoupení

Jest denní chléb pojídati kúrky citu, v něžž jsme složili své největší sliby a jemuž jsme donesli největší dary, jen proto abychom získali několik vteřin času jedné noci, kdy hvězdy nechtěly zářit tak jako obvykle.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – večer se ŽB)

Sůl nad zlato

Pomazánka na náš chléb je vaším sexem, ten my pojídáme vždy, když máme touhu spatřit sucho moří prosycených solemi všednosti.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – večer se ŽB)

Poprava náhody

Kočáry – Hříšníci – Lokajové pokoutních samot
kupte jablka naivnosti...

Za vůni šeptající pýchy úst zpovědníků
Za několik doteků smrti
Za hejno bílých hus na tváři milenky ulic...

Jaká to *Věčnost* čekajících

Jaká to *Spása* umírajících

Jaká to *Radost* vynálezce štěstí

Hle dno krásy:

A řeč tchána noci:

Milost...
...je popravena ...

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Přerušené lano

Je to stále totéž zrcadlo
Po kterém chodí oparáděná vzpomínka

Kamkoliv
Kterýmkoliv

Směrem se táhne dlouhý provaz z temného ráhnoví
Veliká deska zaclonila můj pohled zpět
Nezbývá než vzpomenout
Na podivná města radosti a veselí

Nebyl jsem sám
Jistá část mé bytosti byla se mnou
Kdo mi vyprávěl povinné příhody dětství
Které nutně zbloudily ve fluidu velké záře
Na dosah ruky

Ohromný a velikou silou nadané ruky
Jež mě vlekla stopami vývoje
Vyprahlou pouští

Na této cestě se rozléhaly nesčetné ulice
S hříšti
Kde si hrálo mé pozdější poznání
Které zbloudilo a zmátlo svou cestu za dospíváním
Za rohem vzdálené ulice
Zatarasené silným lanem
Které se po mém průchodu přerušilo

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Přítel, který ví, co je surrealismus

Plné dopravní prostředky vyjíždějí z úst
Divadlo na dlani ruky
Omývané černou vodou
A přibité hřebem na korespondenční lístek
Který je odeslán každému

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Domnělá vražda vrátného

Rostoucí košťata
Kolem svítící pastviny
Přichází šest mužů s tyčemi slonů

Srůstají v celistvou povodeň
Zaplavují malé náměstí domovního vchodu
A rozprašují se v omamnou vůni
Ta slečna pláče

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Diamantové pole

Několik malých dásní pokolení kadidelnic se zaskvívalo v mém oku, jiskřilo a dýmalo popraškem sněhového dobrodružství skopových fanfár nakyslého úplňku páva.

V mém nitru usedaly pijavé papíry a sály mošt měkkosti plic zaplavených náhlou demarkační čarou úkonu, který se končil na polovině zauzlených procházek mého studia tohoto předmětu. BLÁZNOVSTVÍ večerníkové budky ponořené vedrem sálajícím z okovů nastrčených andělských zvonků. Co falše se rozlehlo v mém vědomí po tomto okamžiku plného vědomí všeho.

Velká ozubená chodidla sehrávala v chlévě náhorních chrámů cikánské pečeně dobrodružství plápolající dálky. Navinuté na ztopořené vinici opadávající štěstím květenství zelenožlutých ropuch kvákajících ohlušně do podlouhlých nádob hniloby rozlévající se vůkol podle elektrické zdi posvátnosti.

Můj ztopořený mozek vyskakoval na pavlače udíren imaginárních sluhů kravína s mnoha letadly ledvinové nemoci, kterou jsem se smutkem opouštěl na diamantovém poli. Uprostřed jiskrného povlaku nečekané nálady pramenící z toulce dodávek nezbytné krmě mé krvi zastydlé v pánvi mrkového krechtu.

A je tu – *náhle* sevší potomek neznámého vojína a tají se smutkem posledních odpočinků svatého otce koňského kopyta, pod kterým se vynašel nejnovější kus světa.

Zázraky a snůšky podvodů trýznících snídaní mé kávy odplouvaly pojednou někam mezi neznámo a snížily se docela k potulce mezi vetešnickými krámy, kam až dodnes nemají přístup pondělníky.

Chudina konečně nalézá svého přítele v mých kapsách obrácených proti větru a smradu čerstvě pečeného chleba staletí. Nic neřeknu než poznámku o pamětihodnostech vejce malých molekul jedu tryskajícího zpod mých nehtů ověnčených radostnou novinou, neboť krahujci již nevymírají na šedivinu plísňě senoseče kosatců mé oblíbené ozdoby ucha.

Houfem se tu valí několik slečen svlečených až po kolena, která nevidím pro hustou mlhu nepochopení jejich křivolakosti. Usedám na jednu z nich a píši koudelí poznámky o lahovičnicku nerostu. Vzrušilo mě to natolik, že jsem uhodl počátek plození moře a chlácholil jsem jeho nezvedené dítě, opilé nevyvinutým drždlem času. Utnutou rukou sedělo dítě na straně holubice míru a svažovalo se do podoby kůzlečích bobků, čemuž jsem plně dvě hodiny nemohl uvěřiti, zdálo se mi to příliš snadné v tomto podnebí záchodů.

Opět diamanty a diamanty, korále divotvorných zřidel proudících z mého poledního spánku na hoře sedění svědící seřazené láhve piva oprýskaných balustrád senzačních motýlů. Padadlo obepíná možnost unésti kyvadlo vadnoucích hodin, ježto je nikdo nezalévá a ony potřebují denně půl nože mravenčích vajíček vařených v potu opic. Není to než veliká dobromyslnost otce. Jednou zemřel jakýsi stařec, který objevil toto diamantové pole a snašel sám diamanty po kusech, až se dostal do rozporu se slepičím rodem. Posléze se tyto velmi rozčilené slepice naučily zpívat a složily oslavnou hymnu na znamení protestu proti této lidské drzosti. Nebylo radno potírati několik základních myšlenek tohoto hnutí, které směřovalo k osvobození stálých nácviků mé poslední nemoci. Trávil jsem na diamantovém poli jedno zdlouhavé odpoledne za přítomnosti podivně se snášejícího vzduchu. Cos příliš tajemného se ukrývalo pod kabátem samoty, s kterou jsem chtěl míti půldítě.

Byl to hlas telefonu, který mě uvedl do stavu pozornosti, vítr použil svých vlasů k vedení, a ačkoli přšelo černo, hlas byl srozumitelný, takže jsem mohl odpovídati na dotazy o pohostinnosti břišních svalstev.

Byla to má poslední myšlenka obávající se stavu jednostrannosti, cizích značek, o pochybnosti jiných mužů pobitých kovářským kladivem nedonošeného námětu paralytika. Proč nechceš žít, táži se smršťující se ještěrky na úpatí rozedraných chmur sečtělé kolonie mudrců. Přicházejí. Usedají a soudí nemluvně za to, že se nenarodilo v ženě, ale v seně.

Chci upozorniti na zaměření posledních divadelních scén sestavených z diamantů. Předně se tam odehrává případ přesně okopírovaný v datlím hnízdě a potom se tam ubírají někteří herci k severnímu pólu malého italského kostela. Sledujeme-li tuto scénu, máme dojem, že jsme již jedenkrát umřeli za podobných okolností, ačkoli nás mate průzračnost vzduchu pod poklopem hrobek. Není to jasné, chápu, ale není dosud možností získat následovníků v této víře, která se nenalézá na podlážce zlacených koupelen, v kterých se dolují zkamenělé písně techniky.

Visuté dráhy převážejí přes hluboká údolí fasády tabatěrek a termostatů očkovaných srozumitelnou řečí. Každý jí může rozumět, když sní čtvrtinu hláskosloví rodné řeči. To je celá záhada tohoto problému a nakonec stačí i před narozením snísti nevybuchlou atomovou pumu shozenou na statistiku mravopočestnosti stáda prostitutek. Chmury a nové chmury se snášejí do odlivek místních kazatelen, stíněných na hřbetě věčného velblouda, ploužícího se domínii ustálených výrazů zpřítomělosti čtenářské obce vycházejících listí pampelišek.

Jsou to rodilí šílenci neutonulých států při velké potopě světa. Malí červi pomocných pravidel. Sestavují konečné resumé této kouzelné země. Hned z počátku bylo patrné, že je možno docílit uznání za svedení světa kobylek a snížení potravin do plivátek s kuplety rozumu. Nesnídám poslední dobou leč několik poupat vřesovité rostliny sesbírané na čele geniů. Sám jsem jen posluchačem uprostřed veliké posluchárny, pro jejíž rozlehlost neslyším píseň diamantového pole.

Diamantové pole odumřelo bez bolesti.

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

[***]

Již rozumím černému světlu
Nastavuje své uhlazené paty
Červicová zdání prodýmají posloupnosti
Prostupují
Strojené city
Na úbočí nedohledných údolí
Paralelných chodů mých roztrhaných očí
Vykoupených čtvrcením noci
Pavouka
Jásotem zpozdlého stavu probuzení
Jsi zde
Na palci šílícího ptáka klidu
V ohraničeném prostoru který prostupuji
Obklopení
Po tečkách

Mrtví se hrozí nového dne
Na kalendáři odvahy
Se váží
Zkrácené možnosti nevyhraněné existence
Šťastné póly
Externí gravitace pravdy
Malého bodu
Mikroskopického bacilu zaplavující imaginární svět
mého
Já

1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky *Vřídlo*)

[* * *]

Nevěřící přichází
Za oponu odšroubované ruky dotýkající se
Je tu bláto
Mazlavé boule něčeho nepojmenovatelného
Tlaku
Pustoší pravidlo rozsáhlosti
Na ploše několika čtverečních centimetrů citu
Určuje bod soustředění
Na místě vrcholné extase
Sršící fontány tepny
Dýchám ohnivé kameny
Srůstají na mém nose kilometrové dálky
Kosočtverce
Přeplněn jediným okem
Vypouleným a posledním
Před zabitím svráštělých chvil polovnímání
A nikdo nemůže říci
Podařilo se proslovit
Mrazivění vlasů
Praskání nehtů v šíleném výkřiku těla
Splasklého
Náhlým uvolněním
Sklenice piva

1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky Vřídlo)

[* * *]

SEN
Tančí zásadně *TANEC*
Tempo se zrychluje
V touze otevírat malé lékárníčky
Přivést lvy
A otvírat kanáří klíčky
A nechat jim sežrat léčiva imaginace
Polocentaurem
Svlékání pokožky z prsu drážkovaného mechanismu
Který neustále vymršťuje
Grimasu
Houbovité příšery
Zaznamenávající seismograficky chvění nohou

1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky Vřídlo)

[***]

Ještě několik vteřin
Do vztyčených velehor na mém čele
Závrať se chvěje na jehlici opačné strany výšky
A přepadne mě velká bolest ničení
Zhasnutý plamen hedvábného dalekohledu
Kam se ukryji
Svědivému vidění purpurového hovna
Čtvereční milimetry mého těla
Jsou rozmazány na jeho povrchu
Smrdícího a lákavého jídla
Velké zelené a tlusté mouchy
Snášejší malá nažloutlá vajíčka
Po tisíci
Do jamek mých vyhnílych očí

1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky Vřídlo)

[***]

Boj
Bojí se
Válka včely a hada
Malé slunečné místo prstenu
Desítek dětí
Běhajících po mém utopistickém těle
Dívky po stech
Žmoulají můj cumel sladkosti
Cukrová třtina
Zvonění klíči otevřeného zámku
Užaslá chobotnice
Obepíná užaslé vřídlo mé levé ruky
Přirostlé k hlavě
Ohromných rtů

Na klidném poupěti dravce
Temná zející propast a dálka
Nepřehledné obelisky majestátné cudnosti
Sebevražda
Přiložením právě stisknuté nůžky
Na pramen
Kapání ustane
Již nesaje to mládě mléko
Uklidněná zář nezáří
Operace ji oddělila od mysteria
Ohromných rtů

1951

(z orig. strojopisu – ze sbírky Vřídlo)

Traum Arktis

A

Neznámé luky
Rozčeřené triem polotovarů smrti
Odcházejí
A jsou palcem na stožáru panen tří prstů
V tanečním rytmu
Kam každou chvíli přijde policajt života
A usne na němosti řeči korálových pohledů
Infantilismu

aa

Malé dítě s náručí kytiček nepozornosti
V botách pláče rodiček
Se zlámaným dotekem svých staletých nohou
Skáče ze čtvrtého patra budovy státní statistiky
A směje se nad svou mrtvolou
Ještě dříve než je narozeno

ab

V letu dítě líbá poletující tvář zachycenou na hlavě vzduchu
Hladí své ruce kmitající v rukách vzduchu
A pije své mléko vzduchových prsů
V sále vzdušného zámku opilce na nábřeží lihové řeky
Se zábradlím
Po kterém se tak krásně chodí s nebezpečím života
Do tlamy ryby

ac

Veliká kolébka s vraty a okny
S krabicemi úsměvu po obdržení listě
Pokutového bloku
Té ulice
Kde si dítě hraje se zvířaty

ad

S mládětem vlka tisícikoruny
Se zlatým teletem náramku
Se zlodějským klíštětem brašny
S paklíčem nálady
Kontrolních úřadů
Na ploše leskle rytého jaspisu
Odlesku hry obscénnosti košilových děr
Zpátečních jízdenek
Mateřství

ae

Z množství zvířat korunovaných i sloužících
Tabáku
Nožům řeznických krámů
Při hostině opilých střešních vznešenosti
Mravnosti
Studu
Vystupuje zvíře s živou korunou masa na hlavě
Zdobenou šípem zabodnutým rukou Amora
Vybuchujícího v ohni rozestřeném na koruně zvířete
Pochodujícího
Hledajícího člověka bez dítěte
Nalézající dítě
Kolem sebe

af

Zvíře vlasaté slibem lásky
Neznámé zemi svobody psyché
Zmocněné nalézati zahrady nejkratších věčností
Na těle člověka ve chvíli nerozumu
Je šťastno
Spokojeno
Neboť dítě přináší žebříky
Vystupuje na povrch zvířete
Se stolicemi
A otevírá tlusté svazky knih
Ve kterých čte dítě zvířeti
O poučení masité koruny
Která žhne
Hřeje vlahým teplem
Když dítě ji laská pohledem ruky
Bodákem malého loupežníka
Křídou sejmutou s kosočtverce
Pohozeného na ulici
Za odešlou ženou

ag

Do prvních okamžiků života buňky
Tvora
Rostliny
Za vraty odcházejícími s porodem
Teče proud vteřin zvířete
Žijícího v průrvách mozku
Se zábradlím
Každý den
A den ze dne
Až do chvíle kdy již nejde o život
Ale o číslo
Na budově státní statistiky

ah

Kam dítě skočilo mezi prostory oddělující
Život od smrti
A objímá zvíře chechtající se blahem
Vzrušením
A odchází s dítětem
Do budovy státní statistiky
Jako jedno číslo
Mnoha genitalií

ach

Do prvního patra se jde na nároží
S hodinami ukazujícími hmotu
Balerin
Girrls
Gejš
Holek

ai

Dítě putuje od sálu
K sálu velkých čísel
Zvučících v šálku kávy po opici
Od severu k jihu
Na lodi
V autu
Povozu divokého jezdce jednotnosti
Který nerozlišuje chvíle
Marnotratnosti morálky

ba

Zde dítě žije již drahnou dobu
Bez útratenek těla
S vylepenými visitkami

A seznamuje se s dalšími zvířaty
Která s korunami masa
Přeplňují úřad

bb

Na policích usínají vyplazené jazyky
U stolů dřímají rodičovské zákazy
Všichni
I ostatní výchovné prostředky
Jsou slepé
Neživé
Hluché
Neschopné žití v dýmu dítěte
Osvobozeného na datum okamžiku
Mezi genitaliemi

bc

Dítě čtveračící v místnostech
Spatřuje nezměrná množství krásy
U nohou prince
Sedícího v zámku světlého kabátu
Co nádhery tryská z pokynu zápasníka
Bydlícího pod vlněnou šálou
A jinde dítě spatřuje
Pod vepřovicemi
Tulením kožichem
Brýlemi
Malířskou paletou
Nevyčísitelné drobnůstky krásy zvířat
Genitalie mnohosti

bd

Maličké hajá
Zvíře doménující těmto prostorám

V prostorách spánku
Masité koruny
Jíž hladí dítě
Rozechvělé a nechápající
Své
Malé a rostoucí
Zvíře
Na sklonku před narozením

be

Rozsáhlé pole nemající katastru v mapě rozumu
Skruté a nezměřené matematikou
Poseté mohylami
Památníky
S podiem uprostřed své pláně
Zlákaló dítě
Které přišlo
Dítě ještě padající z budovy státní statistiky
Obklopené houfem lidí
Kteří touží zachránit dítě
Se zbytečně připravenými pažemi k zachycení
Výchovy

bf

To dítě ještě nikdo nenaučil vidět lidi
Ono je nevidí a padá dle své vůle
Kam chce
Na pole s podiem
Rozmachu rozkoše
Mezi mohyly a památníky
Soutěže
O život

bg

Z pozadí mohyl kamenných obyvatelných
Vystavených památce svobody iracionálna
Proudí zvířata z vůle proti morálce společnosti
Co nejskvěleji oděna
Lákající
Svádějící
K něžnému zabíjení morálky
Výchovy
Individualismem psyché

bh

Mohyly a mohyly zarůstají mohylami
Před zvířaty vystupujícími na podium irracionality
Kde se zvířata svlékají a znovu odívají
Úklonami koketnosti
Napřimováním těla nehmataelného
Před dítětem člověka
Které poznává
A proto pláče
Slzy potěšení matky společnosti
Vezoucí se v káře sta a sta výtek

bch

A tisíce zvířat vchází do mohyl
Kde mizejí
Ztrácejí se
V racionálním konci pádu
Se střechy budovy státní statistiky
Neboť dítě nemůže ještě mrtvo
Den před narozením
Nebo sto let
Zvítězit
Se svým zvířetem genitalie

ca

Dítě vychází z budovy
S masitou korunou království embryonálního údobí
Aby dokončilo svůj pád
Před zraky lidí
Aby se narodilo podle zákona
A nepoznalo zvířat své hry
V genitální prohlubni
Kam zavedeno spatří neutěšenou poušť
Na sklovitém povrchu světa
Irracionálna

cb

V pokoji této temné prohlubně
Se dítě hračkami učí poznávat
Křiklavé barvy hry
Své narození pod vlivem morálky
Dopravního prostředku světa
Bez kterého se nejede dál
Se slovem genitalie
Aniž by tomu mohlo rozuměti
Na malém nepokoji prsu
Z něhož pije své mléko svobodné neznalosti
Nepochopitelnosti života
Který se nechápe
Když ještě padá
A letí vzduchem
Nasáklým pachem vzrušených pohlaví
Vystřkujících své hlavy z oken budovy státní statistiky

nedatováno [leden – únor 1952]

(z orig. strojopisu – nedokončeno – poslední text před autorovým zatčením)

Dopis vězně

Lásko má
s něžnými očima
ty seš tam za obzory
a já životu na vzdory
jsem tu
jako bych šel na žebrotu
jako bych hledal včerejší den
kde ty hledáš ztracený sen

Sny jsou němé
i moje rty jsou němé
němé jako kapka krve
která ze srdce děravého vykapala
němé jako suky v dřevě
němé jako láska jež se vyprodala
němé jako nápis piva
pod nímž leží opilec opilý jako slíva

Jsem opilý jak opilci
jak po dlouhé cestě chodci na ulici
a opilci jdou
veselé i smutné blues
tančit na dlažbu

Jdu s nimi
neboť oni i já jsme vinni
a malé
i velké tváře lidí
celé město vidí
v dlouhém tunelu noci
prchlinu živého ohně
zář v níž předou pavouci
šaty pro bohyně

Zpit jak zákon káže
jsem bičován někým koho nemohu nahmatat

jeho zlo do klubka mi rozum váže
až civím tu jak nalepen na plakát
s očima upřenými dovnitř
chtěl bych se náhle rozplakat
a rozmočit své tuposti krunýř
a hulákat jak valcír
jak železo když se kuje
když tělo žízní prosakuje

Tu bohyni
dceru
pradlenu či poslankyni
tu mi dejte do náruče
položte ji na srdce které ví proč tluče
a já sám
ano já sám
po jednom až do sta
až do tisíce
polibků jako pečeť
vtisknu na její líce

Tak vidíte že mám radost
jako malé dítě když dostalo míč
a teď si půjdeme hrát za řeku
za most
někam daleko
někam pryč
abyste měli radost
i vy
táta
teta i strýc

A míč jako hlava oběšence
se kutálí
kutálí až ho vzalo slunce

Už nemám radost
mám jen mučivou starost
příčinou je lidská stěna
stěna bílá jako můj strach

jež vykreslila mi před očima
poznání které nemá práh
příběh bez počátku
bez konce
abych s tebou má milá mohl rozmlouvat
až v duchu tvůj hlas hlasem zvonce
bude do mých uší něžně hláskovat

Pst
zakázáno
večer i ráno
netopýrem být
na nebe se zavěsit
a vidět do jha jiskřiště hvězd
a čekat
čekat nenadálou zvěst
a dočkat se bolestí
bolestí jichž řetěz je dlouhý
jako proudy
proudý touhy

Tak lká plamen živý
do světových stran
roznáší lidem divy
jak za frontou zatrpklý partyzán

Zatrpklý je den i noc
zatrpklá jsou i vrata hřbitova
zatrpklý je i ten kdo přichází na pomoc
zatrpklá je i smrt jež bez slova
střádá mi pohádky na věno
abych nazval ji – neznámá proměno

Tak zní první
tak zní i poslední
tak zní každá píseň
když tělo deptá tíseň
jako rána za ranou
pak smutek může být hojivým lékem
a radost zas pohanou

Lásko má
s něžnýmá očima
ty seš tam za obzory
a já životu na vzdory
jsem tu
jako bych šel pro slepotu

Ano
došel jsem až sem
takový hlupák jsem
ztroskotanec na ostrově vidin
sama vina
sám zločin
a teď neštěstí všech jmen
poslušný otrok jsem
v pasti myš jež hryže svou nohu
tak i já svou tvář hrýzti mohu
a šeptat si slova opilá
drahá kde jsi
kde jsi má milá?

1953

(z rkp. psaného ve vězení)

Le poème du pathétique

Pomalou kanou mé slzy...
Kde najdu živé slunce?
Proč necháváš mě tu stát
na rohu rušné ulice?

Když tisíce lidí...
a já trhala ti květ –
Zatím někde v pusté zemi
dvou těl je svět...

Polila jsem červeným inkoustem
své lože pro tebe připravené –
a já posmrtná psala ti dopis
o hvězdách jež láskou jsou zadávené.

Br – obloha je černá tmou –
Chlad zvěčňuje můj cit.
Dnes dej mi své srdce
z něho jed tvůj budu pít –

A zemřu bez doteku rtů
Beze slova a hudby – bez květin –
jen plamen mé lásky bude plát
ozáří svět a nikde nebude stín.

I. 1954

(z rkp. psaného ve vězeňském táboře v Křižanově)

Prolog

Svůj pozdrav
rozdmýchám jako oheň
kalící vítězná ostří mečů
a každému z vás
jeden dám

Klobouky s hlav!
Neboť těm kdo probouzejí se
patří tato žen
před nimi do naha
krásu živou svleču
a miliony hvězd z ní nadělám

A vám každému
do klína jenž touží se zaplnit
nejkrásnější hvězdu dám
abych mohl s každým z vás
život oslavit!

19. VI. 1956

*(z rukopisu – psáno dodatečně podle předlohy z vězení –
zřejmě první text k zamýšlenému rozsáhlejšímu dílu)*

Dedukce

Pythagoras a jeho stoupenci
Jazz v němž milují se moderní milenci
Jako Anna
Křičí poznej sebe sama
Takový je paradox –
Emanuel ist ox

Na váhy stanul jsem
Budu vážen
Modus vivendi –
Jsem subjektem
Heterogenního objektu žen

Takový je mír
V našem potoce je vír

Jediným cílem je svět
v konfrontaci myšlenek
a listy padají jeden dva pět
určují řadu milenek –

Okřídlená fráze
řekne se snáze
než pravda
mám tě ráda –
José?
Slyšíš vzpomínky?
Obuj nohy bosé
A natáhni hodinky
už bude ráno
Poslední ráno
přísahám, že po smrti je krásně –
Stanu se součástí domu
Kde bude bydlet moje láska
vtěsnaná v nukleu atomu
jenž s vesmírem se laská

Chci žít
A pro vás
Chci se v moři utopit –
every day
jen mu dej
přísahá život
a křičí čehý – hót

srpen 1956

(z orig. strojopisu – první text po autorově propuštění z vězení)

Doktor

Otázka pohledu

Paráda

Gruntovní

Konfrontace

Ergo kladívko

Žrádelný osudák

Jako

Artefakt

Zázračna

Všední skutečnosti

nedatováno – asi 1957

(z orig. strojopisu)

[* * *]

Polibek uniká
safírem času
bloudí necestou
neznající spásu

je to veselé
tři dny s neděle
a již sníš
že víš
o nové dálnici
ku krasavici –

na pomezí čeká –
tam pes štěká
a větrí nepřítele
malý sen
z neděle
opuštěný idol
který nebyl víc než bol –

víc než řada perel
než hrst květů
kvetoucí jetel
motýlích letů
stín náruče
když vstávám
a někdo tluče
na okenní rám –

bylo to nové ráno

30. I. 1958

(z orig. strojopisu)

Jiří Šmoranc

(4. 9. 1924 – 15. 9. 2003)

*Jediný lakýrník, který věděl,
co je to surrealismus.*

Jiří Šmoranc, 1949???

„Mám tygří komplex.“

Byl čistým dítětem periferie, nikdy se za to nestyděl, naopak byl na svoji příslušnost k této společenské kastě velmi hrdý. Vždyť také jediná knížka, kterou vydal (1996), se jmenuje *Děti periferie*.

Periferie, nejprve ta drsná, košířská, i potom, když se s rodiči přestěhoval do té uhlazenější, záběhlické, obě tyto periferie jako dobré sudičky do života mu přinesly duši romantika, něžného snílka i nespoutaného běžce životem. Byl od mládí amatérským entomologem a byl v tom nejlepší slova smyslu frajer, provokatér i exhibicionista, který chodil světem se srdcem na dlani, nabízel je každému a rozdával, až je rozdál.

Celý život pracoval jako lakýrník a zásadně jen tam, kde vydělal nejvíc. Jeho aféry s rozvazováním pracovních poměrů byly pověstné a každý kádrovák se s ním nakonec rád rozloučil, neboť Šmoranc dovedl na místě a hned citovat celé dlouhé pasáže z projevů a spisů soudruha Stalina i Gottwalda a vůbec všech veličin komunistického světa. Samozřejmě že všechno, co na zdřevěnělého kádrováka, ředitele či jiného vedoucího činitele chrlil, si v té chvíli dokázal vymyslet, a dokonce svoje přednášky doplňoval i potřebnými daty, a to vše podával z pozice kovaného proletáře. (Z KSČ začátkem roku 1949 za skandálních okolností vystoupil.)

Honba za zaměstnáním i jakýsi vnitřní neklid přivedly Jiřího Šmorance velmi brzy, snad dokonce dříve než americké beatniky, na silnici a na autostop. Jeho pravidelné trasy vedly z Prahy do Karlových Varů, Sokolova, Mostu, Berouna, Kladna a také do Ostravy a jinam. Od roku 1949 prožil na stopu bezmála pětadvacet let. Je to však jen v dobré víře, neboť k nectnostem Jiřího Šmorance patřilo, že své texty až na nepatrné výjimky nedatoval. O době vzniku jednotlivých textů tak můžeme usuzovat pouze podle papíru, psacího stroje a reálných údajů v textu. Navíc mu je často přepisoval Jaroslav Poláček a nebo prostě ten, kdo byl na jeho cestě ochotný to udělat. Sám si svoje texty začal psát a přepisovat na stroji až ve druhé polovině padesátých let.

Po uvěznění Vladimíra Vávry se uchýlil do časového prostoru, který nazval „bílým tichem“: z něho vycházel jen v nepravidelných in-

tervalech, aby sdělil něco o svých literárních objevech, pohádal se o nějakou definici a oslnil nás svým básnickým duchem. Měl čím a měl na to právo.

Neděle...

Rybník je tichý a smutný
jako krajina z níž odlétli
ptáci
Dobrovolná brigáda.
Tři dělníci regulují jeho břeh.
Vozí kameny a štěrk.
Asi třicetiletá žena sbírá
s tohoto štěrku poslední topivo.
Modrá spodnička
jí kouká zpod sukně
Vykřikla ostře jako poraněná
vrána.
Nahoře děti zapálily stráž
a smějí se sprostě dospěle...

1945

(z orig. strojopisu)

Můj zpěv

Měl jsem dívku z fabriky, která mluvila sprostě
ze soucitu.

Měl jsem dívku, která byla švadlenkou, byla stále
čistá a upravená a její rty byly měkké.

Byl jsem také milencem vdané ženy. Byla silnější
mě a také smyslnější.

Zamiloval jsem se do studentky; měla velmi
ušlechtilé záliby. Hrála divadlo, chodila na koncerty a
sbírala přírodniny. Mluvili jsme spolu o divadle a
filmu literatuře a pak jsme se líbali.

Žil jsem několik dní s prostitutkou, ta milovala mě
a alkohol.

Smál jsem se hlučně na ulici, až se lidé otáčeli a
měli mě za blázna.
Ale nikdo nevěděl, že mně náhle ženské tělo připadalo
směšné...

nedatováno – asi 1945

(z orig. strojopisu)

Sen auslendera

Prchám městem, jdu po střechách, slézám a seskakuji z nich,
probíhám úzkými průrvami mezi domy, ale policista si mě nad-
bíhá, vracím se rychle a jsme dva, můj přítel F. a já. Sedáme do
autobusu a odjíždíme kolem našich pronásledovatelů. Jsme
v čísnických úbořech, projíždíme celým městem a ke vši směle
jsme přijeli zpět na místo, odkud jsme odcizili autobus. Všude
plno lidí a na stanovišti je podnik, odkud vychází a zachází ku-
chař a personál. Nejsme bezradní a předstíráme, že jsme za-
městnanci. Vstupujeme klidně do kuchyně, jdeme si pro zboží.
Náhle poznáváme, že jsme v Německu. Paní kuchyně se nás
ptala, kdy nás šéf najal. Mluvím německy, krátce a neurčitě,
abych se neprozradil. Ona spokojeně odchází a říká: „Hlavně
když Wenzl bude dostávat dvě stě marek týdně.“

Jsem pozorován mladší ženou hnědých očí, mluví na mě
německy, odpovídám pracně a krátce. Předstírám lhostejnost
k hovoru a málo času. Nastala chvíle, kdy jsem zcela sám.
Přichází ke mně ta mladá hnědooká Němka. Mluvíme spolu,
a podivné, dělá ty samé chyby v konverzacích, pomáhá si český-
mi spojkami apod. Náhle mi říká, že bydlela v Čechách, já ji
opravuji: In Böhmen, říká ano, ale jak se to tam jmenuje, nějak
moraviše, nebo... Tu náhle mám tušení. Dívám se na ni a ona
říká „Ty jsi Čech.“ Bojím se, že jsem prozrazen, a říkám jí,
neboť tuším, že i ona je Češka, „Ty jsi z Mährische Trübau.“
Dívá se na mě udiveně a nemluví. Namáhám si mozek, jak je
možné, že ve mně poznala Čecha. Tu jsem jí řekl: „Ty jsi mě vy-
slýchala na gestapu,“ a ona se rozplakala.

Kolem mne a pode mnou teče Botič a v naplaveném bahnu
jsou jakési nápisy vyryté prstem. Tu mě upoutá slovo **REM-
BRANDT**. Jsem si jist, že můj přítel F. dává znamení o své pří-
tomnosti, a opravdu, z velikého kulatého kanálu vychází dým,
běžím tam, domýšlím se F. Ona na mě hledí užaslýma očima
a říká, „máte to trochu povolený,“ a sahá si rukou na čelo.
Nevšímám si jí a běžím k ohni, křičím do něho: „F...! F...!“
Oheň se rozhořívá, dým je mocnější a plameny šlehají vysoko.
Musím utéci, abych nebyl nápadný, jdu rychlým krokem
kolem řeky s prudkým tokem, řekou plují větve, urvané stromy

a křoví. Docházím dvě ženy, z nichž jedna, a je to blondýna,
říká jakoby mimochodem: „To je romantický.“ A já ji opravuji:
Romantisch.

asi 1944–45; strojopis zřejmě pozdějšího data s dodatečnými úpravami

(ze strojopisu)

[*]**

Sním o lásce
o večném soumraku
o Tvém polibku
o největším zázraku

Máj nebyl nám souzen
ale v tomto mlhavém podzimu
až paže své
kol Tebe ovinu.

Má naději, má hvězdo, můj sne
jak rychle rdíš se
jak hvězda na nebi
tak rychle ztrácíš se.

nedatováno – asi 1946

(z orig. rukopisu – z textu Můj sexualismus)

Tíha duše

1

Tvé oči jsou plameny, pálí můj sen.

Vidím šílenou stařenu,

pije z poháru života

krev, krev bratra a sestry.

Řekni mi drahá, že je to jen smyslů šálení.

Řekni, nebo se zabijí. Řekni mi, že blízkost myšlenek není
skutečnost.

2

Viděl jsem film Hrabě Monte Christo.

Bylo to tak romantické.

Přál jsem si stát se básníkem.

Prožít hloubku citu.

Zavraždit milovanou.

Být sentimentální.

A pak trpět

Cítit bolest hlubokou jak
kráter sopky.

3

Přijde to, určitě přijde

tak jako přijde jaro, léto, podzim a zima.

Bolí to, tolik to bolí, bolí to napřed.

V tomto nesmírném vodopádu tříští se
všechny mé sny.

To jsou lásky.

Věčné zklamání.

4

V Tvých očích vidím ohně démonů.

V Tvých očích vidím stříbrná stáda ovcí
zvoníc zvonky o lásce.

Číše sexu hořela fialovým plamenem.

Kopl jsem do ní znechucen.

Pak jsem se vrhl na zem a sál poslední
zbytky, jež unikaly prostorem.

/.../

6

/.../

[schází část strojopisu]

Všechny jsou zasněžené

Zbudou stopy jen za námi.

Stopy.

Stopy zklamání.

Už rozbil jsem posledních snů zbytky
včera umřel jsem na ústech prostitutky.

Já zahlédl ve slunci pohyb

klikatý pohyb zmije.

Snad budu zase zklamán.

Snad nejsi Luciana.

Snad jsi Lucrecie.

7

BÁSEŇ PRUDKÉ TOUHY

Zmuchlaná pokrývka.

Zhasnuté světlo.

Brání se...

Jsi sprostý.
!...?.....
Políbili se a měli se rádi.

21. II. 1947, Podmokly

(z orig. strojopisu)

V Krči Z. B. a J. Š.

Vítr nasadil svou hudební masku a dovolil stínům zakázaný rytmus. Tanec měděných listů prchá do břicha lesa. – Osvěžují si vzpomínku na výklad dejvického akvária, kde jsem spatřil čtyři bílé králíčky s růžovými oušky a s modrýma očima. Po čase jsem po nich opět zatoužil. Ve výkladě však byla (k mé hrůze) čtyři jak uhel černá kotata.

Slunce zavíralo a otvíralo oči.

nedatováno – asi polovina roku 1950

(z orig. strojopisu jednoho z textů vzniknuvších při společné tvorbě se Zdeňkem Buřilem)

Znovu nalezené

Zdenkovi

*(mít srdce rozpárané
východním směrem k nepřítomnu)*

Přijmi ode mě pár květin neviditelných
květy zamlčené a hygienické jak propast

A

očekávej příliv skleněných ptáků,
kteří budou křídla plašit

NEDŮVĚRU

a příliš přehledné city.

Evropská vůně přátelství

je směšná jak noční setkání s ježkem.

15. srpna 1950

(z orig. strojopisu)

Automatický text

Mimoděk se potácím obracím kruh staré tvorby progresivní
silou větru ptačí křivky geometrie vzniká ze šprýmu hnacích
opic pitvorného vajíčka zcizeného láskou oplatkou papoušek
vycintá vypíská orel

1950

(z orig. strojopisu)

...jeden text z mé sbírky snů

Kde jsem? Kdy? Chci odjet nákladním vlakem na střeše vagonu jako ve válečných letech, když jsem prožíval svou odyseu se svým kamarádem F. A. Držím se již okraje střechy, když si uvědomím, že vlastně nevím, kam ten vlak jede, ale povšimnu si, že má vepředu na vagonu přilepený papír s adresou. Seskočím, chci se podívat, když vlak se pohnul, rozjíždí se a vpředu u vlaku stojí zřízenec v uniformě a dívá se na mě.

Nechám vlak odjet a jdu vlevo přes kolejnice k nějakým nízkým pomocným budovám v zchátralém stavu. Dívám se přes plot z planěk na vchod, všechno je zaprášené a špinavé od projíždějících vlaků. Nad dveřmi visí liščí ocas, je tam přibitý hřebíky, vyčnívají a vypadá to, jako by tam někdo sušil tu kůži. Vedle se drolí písmena, jsou to dvě nuly, označující záchod. Asi bývalý záchod.

Vejdu tam, dveře nejsou zavřeny na klíč, je tu přítmí od oken za...

[další část textu chybí]

1950

(z orig. strojopisu)

Automatický text

Kterékoliv slovo hrdinství a zbaběloství když vyslovím stane se lávou která vše pohltí nic nevynechá ani láhev alkoholu s velkým jaguárem a chobotnicí ověčenou dětskými kartami a krokodýl zahřívá svým peřím řeku chladnou kde maso padá z uvařených macarátů ústa ženy jsou museem mrtvých polibků kde zástupy mužů vyrůstají ze sněhových vánic jsouce poschovávány v imaginárním průmysku tiše prohlodávají svaly revoluce

1951

(z orig. strojopisu)

**Pietní list na palubě hausbotu, s měsícem nad hlavou,
se svými přáteli Vladimírem Vávrou, Zdenkem Buřilem**

Zanechávám vyprázdňené pojmy lahví nešikovné nápisy lásky
nebo pouště utkvívající v paměti studní ryby přicházející při-
cházejí proudem od slunce

Tlučení rukou vzdech křičící teď přijdu nebo já šustím jedem
snadnosti kvačitelnou i Hamr zámek okolí nikdy nezkřížené
hodlá dnes souložit jako lampa vrhá stín kymácející se lodi
vrak zrak tvůj přijde zas tam kam přichází pyramidu sklo toku

Beru skutečné pojmy ze světél soumaři prochází horstvem ku-
laků sražených v propast zaslepenou hořících hlav irokézů
azuru žlutého a nestřeženého dopřáno vrchu lásky zhýčkané
kolibříky přináším smrt i nerad

V řad uprchlých trestanců vloudil se úsměv mystický úsměv
minotaura nestřeženého a přeci purpurového jako jas Francie
jména příbuzná nebo cizí chodí periferií tak smává a nahá až
dech můj proklouzne skrz měsíc mraky

Jenomže moment přichází jak blesk nebo rozhršení nahého
těla peřinou přikryté jen to co nedám vám ani sobě indián-
ského bůžka hrom hromada smíchů bez opýlených opic které
nedovedou nic než snadnou smrt je to víc než umění plavá
stehna rozsvícené lampy jež nepopírá soulož jako lež jenže
tento moment nemám nic ze své slávy nic valící se přes milion
let takřka neohlašující můj pád tak teď umírám nepředstavitel-
ná radost tak teď

1950-52

(z orig. strojopisu – zřejmě úryvky automatických textů)

[* * *]

psaní přítelovi který se právě žení – při čtení mě doprovázel
(nikdo nezná takové trápení) černošský spirituál interpretován
K. Vlachem

nedatováno – [1951]

(z rukopisu, psáno u příležitosti svatby VV)

[* * *]

Natáhnout mechanismus oblaku
udělat město v oblacích
průsvitných mechů,
schýlené ženy
město bez telefonu.
Zmocnit se inkoustové lahve
uprostřed polí
udělat noc
takovou fialovou noc
a ještě roztlačit oblaka
a už se nevrátit.

nedatováno – asi 1952

(z orig. strojopisu)

Reminiscence ve vlaku

vzteky mé pěti ó minulosti
obrovský savec vzpomínek
typ typ tyk k k

že

le

zni

ci

jen sen se dotýká

reality

nahá žena

v tunelu myšlenky

je vegetativní činnost

sperma podzimu

hnojící vegetabilie

na

po

břeží

touhy šílené závratí

vz po mín án í

M á V á N í

las ky
po to bě
TY
O ty ty
Ty

nedatováno – asi 1953

(z orig. strojopisu)

[Záznam snu]

Jsem někde na přechodu, čekáme na vlak, až přijede. Podlézám závory a vechtr vyběhne a volá na mě, snad mi chce dát pokutu. Nevšímám si ho zdánlivě, ale ve skutečnosti ho bedlivě pozoruji, zvolna se rozběhnu stranou, je tam velká pís-kovna.

Jde stále za mnou, беру to jako žert, ale promění se to v honičku. Jde sveřepě za mnou, slézáme pískoviště, šplháme po pís-ecných krychlích, až se octnu v jeskyni, kde se zvolna sesypává strop, jemný písek víří, nic nevidím... Nezbyde mi nic než do něho zabušit pěstmi, a tu ho zabívám, ale nechápu jak a čím.

Je mrtev. Odtahuji ho stranou a zakrývám kameny.

Vycházím opatrně z jeskyně, nikdo mě neviděl. Odbíhám stranou do řídkého lesa, vlhká cesta, kolem spadané břízy svlečené do naha. Malý hlodavec bělošedé barvy, hbitý, nemohu ho zoologicky určit, ale najednou vzlétne jako pták. Náhle les obklopilo hejno vran, snášely se na cestu a polapily jej a odnášely v zobáku.

Utíkám za tím hejnem vran z kopce do kopce, jsem zadýchaný a vidím, že už to hejno vran nedohoním... Vzdávám se toho a smírůju se s tím, že zahyne.

Za lesem jsou nakupeny do sebe ponuré barabizny, snad opuštěné továrny. Jdu první místností, temná okna, nemytá. V rohu jsou složené bedny, všecko pokryté prachem. Otevřu bednu, jsou v ní složené pušky s vignetami. Když otru vignety, jsou na nich jména vojáků, kterým patří. Přejdu do druhé místnosti za vysokými dveřmi, je tu velká rozsvícená kancelář, kde se pracuje, plno stolů, za nimi se krčí úředníci, pracují, aniž by na mě pohlédli. Náhle zahlédnu, že na některých stolech jsou kusy lidského masa, lidská těla, zakrvácená a rozčtvrcená lidská těla, ruce, hlavy, střeva, všecko čerstvé, někde ještě kape krev. Uprostřed té krvavé lázně si uvědomuji, že tady přijdu k smrti a že odsud živý nevyjdu, a zoufale uvažuji o své záchraně. Jsem stále jakoby nepozorován, ti, co píšou, ani nevzhlednou. Nacházím takové těžítka, myslím, že je to koncovka od hromosvodu. Chodím tiše mezi nimi a zabívám jednoho po druhém, aniž by vydali hlesu. Všichni mají roz-

tříštěnou hlavu. Krev a mozek stékají po stole na podlahu. Když dokonám dílo zkázy, odcházím nějakým schodištěm, nikým neviděn. Kolem mě zvolna jede nahoru nějaký pracovní výtah. Visí tam starý člověk za nohy dolů, je ještě živý, chropotá, má zmodralý krk, vytřeštěné oči.

Prchám pryč, brzo se ocitám ve vlhkém lese, stromy jsou nemocné, kora stromů je roztrhaná, polovina stromů je potažena bílou lidskou kůží, druhá, sahající až k vrcholům, je bronzově zelená. Vpředu vyčnívá velká ještěřčí hlava, je kovově zelená, splývá se zářícími korunami stromů. Střeží les. Kam uprchnu?

nedatováno – asi 1953–55

(z orig. strojopisu)

Útržky z autostopu

Autostop, to jsou ty hedvábné tahy štětcem na šedivém gruntu minulých dní

Proč mám vysvětlovat téhle zpitomělé generaci uškatulkované, zuniformované, proč žiju? Proč mám vysvětlovat své ženě, svým přátelům, že nebudu spát doma, ale na lágru, chce se mi somrovať po nocích, jezdit autostopem mezi Prahou a Berounem, pracovat a být pekelně unaven, mít tebe bláznivě a šíleně tě mít.

— — —

Vzpomínání je přízrak něžností, a přeci bolest a ošklivost očmuchávají kouty a nároží tvé příští touhy, ve které už nebudu já, který neumí nic než plýtvat láskou. Ó krajino na západ, miluji tě, bojím se dotknout těch bolavých míst, když v době tak strašlivě vzdálené (když jsem tě miloval) jel jsem autostopem večerní silnicí a vypil červené nebe. Olověné kontury mraků mizely v purpurovém večeru a já se držel toho kluka na 250 jawě, vítr mě odkrýval a nějaké neviditelné ruce, studené, chladné, mě objímaly a já myslel na tebe (zatím co ty jsi byla u jiných rtů...), jak ti dokážu dát tento večer, který jsem přivážel do Hořovic, jak tě dokážu mít rád, já, trpaslík velikých dojmů, kterého osud už dávno determinoval, ale přeci cítím nějakou strašlivou závislost na tvém štěstí.

— — —

Měl jsem vztek, když jsem si to všechno uvědomil, ano, tady je zas psychologický prostor o několika neznámých a člověk, který PÍŠE, musí být hotový potápěč a potápět se až na dno duše lidí, a přemýšlel jsem, co je to asi za člověka, za jeho osud. Jak to má v životě pitomý, když si nemůže s nikým vyprávět o holkách. Proto tohle chlubení se sexuálním dobrodružstvím máme v sobě chlapi stejně všichni, tak on taky... Musí to říci

všem, v nestřežené chvíli, musí to říci všem... najednou jsem pochopil, že to musí říct... aspoň anonymně.

— — —

SILNICE JE ŘEKA, KTEROU PŘIPLOUVÁ ŠTĚSTÍ...

Přestanu mávat a jen na okamžik se opřu o telegrafní tyč-sloup. Za plotem velké zahrady stojí starší černovlasá žena a usmívá se na mě a volá. — Vy jedete autostopem, vidíte? — Najednou ztišuje hlas — já sem zapoměla, máme nemocnou babičku... aby mě neslyšela, víte, pojedeme s ní na venkov... a myslíme, že ji tam už pochováme, — a opatrně otočí hlavou, jes...

— — —

... Došel jsem ke štrůdlu aut a na prvního šoféra jsem kývl a ukázal směrem na Prahu. Seděl, nehýbal se, snad nějakým zázrakem zkameněl. Hotový krokodýl z Vinohradského vivárka. Chodil jsem tam za školu a pozoroval za korunu, jak se ani nehne. Vždycky jsem si přál, abych se ve škole proměnil v toho krokodýla, ale já byl, jako když mě píchne jehlou do chyndy, abych tomu strnulci za volantem narušil rovnováhu, cáknul jsem do něho: vemte mě do Prahy.

Nepohlédl na mě, ale přeci najednou se ponaklonil jako mechanická hračka, jemně a nehlukně otevřel dvířka a řekl volantu: dělám to nerad.

Ani jsem tam nesmočil nohu a řekl: tak to si nedělejte násilí, a zaklapl jsem mu ten restaurovaný citrón z třicátých let.

Otevřel jej znovu a zahanbeně mě zval dál.

Já z povzdálí: kdepak pane, mezi šoférem a autostopařem musí vzniknout psychický korelát, jinak to nemá význam básně.

Jak prosím? Psíčí? Já vám nerozumím.

Já vám ano, psychický korelát, to je... už klesám z té akademické lajny a pokecnu: duševní šponunk a odcházím dál po štrůdlu, jestli bude někdo volný, mám pořád nějakou patologickou radost ze všeho, z lesů kolem, z polí, blyštících střepin

ptáků, z té řady aut naleštěných zablácených, je to žrádlo, snad se v tom rozplynu....

— — —

...Za golfovým hřištěm trajdám šourem a občas si čumnu do pankýtu, jestli nenajdu jako loni zapálkovaný míček, když slyším za sebou řvát půllitr. Kluk v kožené blůze s lesklými nárameníky, obličej hnědý, odněkud z horské rekreace, brzdi, kluk, můj vrstevník: já jedu jen na Andělskou korunu.

To je jedno, brácho, aspoň to nemusím šlapat. Kousek? Malý ryby, taky ryby. A už si sedám dozadu, chytne mu to na první šlápnutí a už to zas rve, rozhřmí se, zatáčky si nadjíždí a předjíždí všecko i Tatraplán, chvíli jej zahonil po silnici, ale brzo vypliv a zmenšoval rychlost, mrskne úsměvem: ta šlape. Vítr narobotěný tou rychlostí sviští kolem, vybuchující motor řve stále silněji, jako by nebrzdil, ale přidával, ale všecko to splývá v jakousi meluzinu, která mě ohlušuje, a najednou si uvědomím, kolikrát jsem ji vlastně slyšel? Že po ní toužím, aniž bych chtěl slyšet ji znova.

Obrátí hlavu a zakřičí: Táhle tě musím vysadit, mám tady rande.

Všimnu si jeho prošedivělých vlasů a chomáčků vrásků za očima před ušima a zachechtám se spiklenecky: černota?

Ušklíbne se frajersky: vona bude stát u autobusu, tak tě vysadím kousek blíž, vona je z Varů a má strach, aby nás nikdo neviděl. Za chvíli zastaví a rozkročenýma nohama na silnici a omlouvá se: to víš vona by měla řeči, jinak bych tě dovez až tam... Mrkl na mě samcovsky a vrátil mi spiklenecké oči: kamarád mi pučil kvartýr.

To je žrádlo... hale, zdrž se s ní, abych viděl, jaký máš gusto, – samo že se musím usmívat.

Když se ti bude zajídat, zvedni ruku.

Dobrý, jedl.

Veze ji, jede kolem mě, jak jsme si smluvili, pomalu. Vona – hezká červenovlasá štíhlá panička, drží jej za břicho, dívá se rozpačitě na mě hnědými mandlemi zatlačenými v něžném těstíčku obličje a já zdvím obě ruce nahoru, jeho hnědý ksicht se směje, já taky a ona pohodí měděncem vlasů, scho-

vává tvář jako každá zahybačka začátečnice a mizejí v polích u Andělské hory, adio...

— — —

... Sedím v dodávce a povšimnu si, že šofér pokyvuje hlavou mlčky pro sebe. Zapodívám se na jeho dokonalý profil, protivně hezké olovené vlasy, malé, žensky krojené rty, temně hnědé oči zamáčkuté v růžové senilní masce neděláckého bezvrásčitého obličje. Zeptám se tiše nasraně, tuše nějakou komplikaci, soucitně: Co je?

Pohlédl otcovsky a strýcovsky a věnuje mi: Je mi vás líto.

Proč? Měkce jemně zabořím do hlasu ironii a připravuji se, že asi vypadnu, jestli bude mít blbý camry.

Chvíli mlčí, jako když je natvrdlý, pak vyřekne: Chudáčku... musíte jezdit stopem, ve vašem věku jsem jezdil vlastním autem, jezdit autostopem, jste ztracená generace... jsem rád, že sem už starej, já sem svůj život prožil, je mi 59, ještě jeden rok... zasalutoval: sbohem socialisme. Vy už nikdy neužijete to, co my. Zbídačili náš národ... teď už nikdo nic nemá...

Poslouchal jsem a díval se do modré plachty nad lesy a obzorem a cítil jsem zas Karlovarskou, jak mi omotává srdce, a vzpomněl jsem si, že zrovna tady minulý týden mě vezl taky jeden předdůchodec z Var do Bochova, ale to byl jeden pracovitý vůl, strhaný, sedřený, kůži na ruku měl suchou, viděl jsem ji před očima rozedřenou, zmučenou drobnými oděrky, jak se tahal a nakládal bedny. Evokoval jsem si to tak živě emočně, že jsem slyšel ten jeho zadušený hlas, jak mi přerýkal: Jó, tohle je stará kupecká cesta, tahle Karlovarská, a tadyhle... kývl směrem doleva ke staré zřícenině na Andělské hoře, tady bejval husitskej hejtman Jakoubek z Vřesoviště, a ten to tady hlídal před loupežníkama, před vpádem cizích vojsk. Musela to tady bejt slavná doba...

Vzápětí mi vzpomínku přetrhl ten krásný šedivec: V takovém Švýcarsku v 35. roce, víte, co tam bylo za život? Na to se nedá zapomenout, v San Mořici, já už nevím, kolik tisíc metrů vysoko byl luxusní hotel, tenkrát tam byl nějaký sirkový král ze Švédska, milionář, Francouzi, Angličani, prostě šlechta. Jenom ten vrátný tam... to byl úžasný člověk, uměl pět řečí on a ten personál tam... to byli snad milionáři. Podíval se na mě, polo-

úsměv: Víte, nějaký ten kapitálek jsem taky měl, zamračil se, poloušklíbl, ale proti nim, to voni měli na tuzéry, v únoru jsme tam měli lankrusty, kvíčaly s višněma, jahody se šlehačkou, ale všechno čerstvý... měli tam, teď si vzpomínám, skvělou specialitu, brevi de Bretaň... Pohlédl na mě a poznal, že stejně nevím, co to je, a vysvětloval mi to s nějakou rozkoší, jako by ještě ochutnával nějaké to sousto: Brevi de Bretaň je skopová, ovšem s tím rozdílem, že je z ovcí, které tam v Bretani spásají přímořskou trávu, a to maso z nich má pak jinou chuť. Mlaskl a stále se díval zasněně na silnici, já taky, a viděl jsem, jak se v dálce také ohnul vlak a v suchých, vyschlých polích čuraly stříkačky kolem sebe a před námi visely z telegrafních sloupů zpřetrhané dráty, v pádu ještě stačily přepadnout malý stromek, omotat jej zámočím absurdáckého diluviálního pavouka...

— — —

Vzpomínám na všechny ty prima kluky na silnicích a nejraději bych otevřel dvířka, zavolal do dálek smutnoradostně: Hej, Prcku, Karle... Kučero... Pepíku Tůmo...

nedatováno – [1949–1973]

(z orig. strojopisů)

Fragment bezvědomí

Zakázané území, území bez vchodů. Řeka, kde plují dlouhé mečovitě ryby, které útočí proti pilířům mostu. Pak mizí v řece. Krajina bez stromů přeplněna listím. Jediný strom. Na něm sedí pes s mladým psem na hřbetě. Sedí strnule a spí... Teď přichází bytost, těžko říci jaká bytost, holí vráží do spících psů, padají mrtví k zemi, zapáchají a odpadá jim maso takové barvy, až člověk lituje, že na ně nemůže dostat chuť. Prší a Karel Vlach, tak malý s dosti velkým úsměvem, „tak příbuzným“, ač jej neznám, „to vše nevím“, podává mi světlešedý převlečník do deště. Je určitý chaos prázdna a děje, spíše děje. Přichází a upomíná mě, jako mě upomínají všichni lidé. Pak mám pocit příchuti vařeného obličejce mého dědy, rozporcovaného a nabízeného k obědu. Osobou mně blízkou, tak blízkou, že nikdy neprozradím její původ.

S únavou na víčkách, ale s duší svěží jím své pohlaví a je to stále táž situace. „NEZABRANITELNÁ“ situace. Laskám se se stvořením, kterému se mění pohlaví příliš se podobající mému. Mám také v mysli to místo, kam se vracím na svých útěcích, neboť jsem stále pronásledován. Můj osobní nepřítel... Děti vonící sadem višní... děti s rukama, které mě uvádějí v šílenství. Území, kde není východ. Vzadu je obloha stáhnuta až k zemi.

1950 [datace s poznámkou „odpoledne unavený spánek po tenise“]

(z orig. strojopisu – pod textem poznámka psaná rukou „udělat vizi zkonkrétnělou až na prahu stáří“)

Bílá slepecká hůl

neučiním nic než rozbiji semafor zářící do tmy našich rukavic
posunu magnetový ostrov za hranice osudných květin
vygumuji křižovatku snů
zahodím svou bílou hůl
po cestách psů a geniů
doprostřed sopky vědomí
zoufale a milosrdně
kráčet po jedné noze
belhat plakat šílet
naleznout nároží
kterékoliv nároží
na kterém bude čekat Nadja

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Předvzpomínkový předmět jako hřeben

A oči na rubu dálky
tolik zatoulané
jásající proudem nebe
před gejsírem paprsků
z úst naběhlými břehem
a zapovězené čekání
zpřístupňují vysoké klenby
hnilobných pachů
předvzpomínkovým předmětem
zvláště upomínající na hřeben

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Sen č...

Uprostřed noci se náhle probudím hlukem, jako činí malá děcka, jakési vrnění, krátký a drobný pláč. Vstávám, a skutečně na stole v nějaké krabici se odkopával z hadříčků malý mužík. Pidimužík. Starý obličej vrásčitý, dlouhý supí nos a malé zlé oči. Je jako malá hrůzná loutka. Beru jej do rukou. Brání se bezvýsledně. Moje matka probuzena hlukem, celá uhrůzena křičí. Proboha, dej to pryč. Vyhod' to voknem. Tu mě napadá, že ten trpaslíček by mně mohl přinést laciný výdělek. V duchu se vidím v kavárnách a barech v jeho společnosti. Dávám mu šít tytéž šaty z téže látky, co mám já. Atrakce. Hle, konečně něco bizarního. Uzavírání nesmyslných sázek. Slyším již své přátele, jak mě odsuzují, byl vždycky výstřední, příbuzní mě zase unavují svým umravňováním. Bratrův výkřik mě přerušil, křičel tak ustrašeně. Zab ho, ten přináší smůlu. Matka se k němu přidává. Zahod' ho, přinese ti neštěstí... Dostal jsem strach. Škrťím jej štítivě, chci jej rozdrtit, šlapu na něj. Konečně cítím, že ochabl ve svém odporu. Přizabitého vyhazuji z okna do zahrady. Matka i bratr uklidněně uléhají a ještě něco říkají. Potom už je klid. Náhle však pohlédnu k oknu. Nějaký obličej se dívá směrem ke mně. Dívám se na matku i bratra, spí, nechci je zbytečně a stále ustrašovat, proto mlčky snímám se zdi starou pistolí a předstírám, že chci střílet. Obličej je však stále přilepen k oknu a strnule na mne hledí. Obracím pistol a беру ji za hlaveň a předstírám, že ji mrštím do okna. Obličej zmizel. Přistupuji k oknu a pokradmu hledím ven. Vidím nějaké postavy, jak se plíží zahradou. Každou chvíli vidím nějaký stín, jak se schovává a připravuje se mě přepadnout. Zas někdo s obrovským klackem se schovává u dveří, jiný zase s kamenem v ruce. Náhle si však uvědomuji, je to pomsta, že jsem zabil pidimužíka. Nedostanu se ven z domu. Zachvacuje mě strach. Chci vyjít z domu, nějakí muži se mě chtějí zmocnit. Uskakuji zpět do domu. Vracím se do bytu a vidím, že jsem odsouzen k smrti, jakmile vyjdu, zabijí mě. Uvědomuji si nemožnost situace, uvědomuji si, že to musí být jen halucinace. Jdu k psychiatrovi a sděluji mu své obavy ohledně svých halucinací. Lékař mně radí, abych pracoval

a unavil se fyzickým vyčerpáním. Radí mi důvěrně, abych štípal dříví. Umiňuji si, že budu štípat dříví všem nájemníkům domu.

— — —

Někdo zvoní u dveří mého bytu, jdu otevřít a náhle někdo z rohu předsíně učinil za mnou tichý skok. Otočil jsem se a bodl jej nožem do zad. Tu jsem poznal, že je to moje žena, která sténajíc vpotácela se do rozsvíceného pokoje. Běžím za ní, vidím že je nestažená roleta, stahuji roletu, protože žena smrtelně grimasuje a naproti v domě v okně je tvář sousedky Vincígové.

— — —

Jsem ve společnosti, obědvám a na tácu je mně přinesena vařená lidská ruka.

nedatováno [1954-1956]

(z orig. strojopisu)

Sen č.

Běžím na vlak a nějaká žena mě dohání, je těsně u mě, běží vedle mě a mě napadá, že jsme prsa, prsa, jsme u nějaké dívky na návštěvě, v nějakém domku. Vzadu ve svém pokojíku něco chce udělat, mívám její matku a sestru, dívají se na mě takovým vybízejícím pohledem, skoro obdivným. Jsem v jejím pokojíku, vidím nad její postelí díru, ze které vypadl dřevěný kolík. Já jsem jej tam znovu zatloukal, zatím co ona mě přemlouvá, abych zůstal u ní. Říká tak nějak lítostivě a odevzdaně: „Budeš mít všechno.“ A já přemýšlím, zda myslí k jídlu nebo k pohlavnosti.

nedatováno [1956]

(z orig. strojopisu)

[***]

Hlas zvonů prechal do dálky
průsmykem nebe
pohořím mezi očima
zrovna jako láska,
dinosaurius mého chtíče,
volavka se severními očima,
holubi bez hlavy na pultech v trhovištích
budou zesměšňovat mír,
ale je zde hlas zvonu,
který už umírá,
umírá,
v srdci v očích,
v očích v očích,
v srdci v očích,
v srdci
v srdci
v srdci
i básník s konvicí iracionality
hlas zvonu
opravdové ráno nadšení.

nedatováno [asi 1956–57]

(z orig. strojopisu)

Vyjádření

Obdélníkové žluté oči se vysmívají mé touze. Každý krok je ospravedlňován hnutím duše, která je poháněna motorem Naděje. Teď krok, teď krok. Prchající vteřiny, které oslabují srdce ve víru v Lásku, jsou pronásledovány a ničeny jasným Tvým obrazem, jenž je usazen pevně v mém nitru. Vznikají pochybnosti, jež vztahují své černé ruce po naší lásce. Na to však stačí promítnout na plátno mé sítnice minulé pondělí. Obdélníkové oči jsou unaveny a má duše zklamána. Přesto věřím! Jsem kojen útechou: Později, později. Večer, či lépe v noci, upíraje myšlenky k tobě, opakuji bezhlasně čtyřem studentům stěnám:

MÁ NEMÁ?

Ještě usměvavé ráno mně dává tuto otázku, neb jest napsána všude, kam se podívám. Pomalu procházkou po staré Praze uvažuji. Každá telefonní budka je mou přítelkyní, která upřímně zve: Pojd, a za chvíli víš vše. Váhám, vždyť člověk si vždycky nepřeje vědět ihned odpověď. (Co kdyby byla záporná?) Takto jsem napnut jak tětiva luku Amorova, jenž míří a přitom hledá svůj cíl. Zasáhne mne onen šíp a připojí se k onomu, jenž zatknut je v mém srdci?...

Jsem si vědom, že jediná minuta s Tebou by zničila mou nejistotu. Nejhorší na celé věci je, že jsme ovlivňováni naším okolím. Být tento den závislý jen na nás dvou, přiznávám se, že bych odešel s bolestí. Odešel, abych se nikdy nevrátil.

Rozděлил jsem své srdce.

Chci navštívit přítele, který však není doma. Hovořím s racky na nábřeží. Do očí bije reklama a název nového filmu: Hledám Pravdu.

Je to výsměch? Nikoli, tvrdá skutečnost. Chtěl bych mít moc posunout čas. Posunul bych jej okamžitě o půl roku dopředu.

Přemýšlím o náhodě. Setkávám se s touto otázkou po deseti letech a dnes, stejně, zrovna jak před léty, odpovídám: Nespoléhám na ni, a musím-li nevyhnutelně s ní počítat, chci jí napomáhat.

Do smrti budu nenávidět jeden geometrický obrazec.

Šest písmen bouří mým nitrem. Až přijde čas a budeš-li chtít, povím Ti je a Ty mi na ně dáš odpověď.

Řekni mi poctivě, je egoismus uvažovat o Tobě bez Tebe? Nebo je to dokonce urážka?

Nikoliv, domnívám se, že je to železná nutnost pro ujasnění našich vztahů.

Končím, neb otázek je tolik, že není možno je všechny obsáhnout.

Mám jediné přání:

ABY NÁŠ ŽIVOT BYL ŽIVOTEM BEZ OTAZNÍKU

22. II. 1955

(z orig. strojopisu – psáno v době, kdy se Jiš seznámil se svojí druhou ženou; text je zřejmě odezvou nového vztahu)

[Úvahy o snech a surrealismu]

sen je retardací a apriorní tendencí strachu a přání

šel jsem s nějakou dívkou a chlapci ji hledali, zaštěkal jsem na ně

většina lidí, když spí, ztrácí své bytí, moje pocity o existenci, já stále žiju... jsem metamorfozou sama sebe...

SEN

Uniknout tomu nedokonalému světu frustrace a žít ve snu...

Myslím, že tyhle pozdravy, ať jsou jakýkoliv... rodí lásku

Byla to světelná noc, měsíc byl prorostlý větvemi a kořeny, na chodníku přicházel starší muž, vedl na provázku bílého psa, celého propáleného, pes přicházející z požáru, doutnal...

Probudil mě výkřik, opakovaný, nějaký pták volal lidským hlasem o pomoc, bolestné marné výkřiky... Ve 3 hodiny se probouzím...

ten den už minul...

DÁVNÉ SNY

Chodím do nějaké školy, jsem tam nejstarší... nezkouší mě... Nalézám úzkou průrvu, dostávám se někam na chodbu...

Obchod má dlouhý portál a druhý vchod, tam prodávají bílý kvalitní chléb a jsem v lese, kde je skalní stěna, příkrá, strmá, hluboko asi 20 metrů. Celá je pokrytá žlutou dekou. Dívám se dolů, mohl bych si narazit nohy... Spouštím se po té dece dolů, ručkuju, je volná, sklouznu se po ní až dolů...

SNY OBAVY 998

Jdu s nějakým kolegou vyschlou říčkou, plnou bahna, bahnitou, plnou větví, mrtvých ryb, kolem vysoké příkré skály, kolem nich jsou stará lešení, na kterých se kdysi pracovalo. Vše je opuštěné... Lezeme po lešení, dostávám se do obtížné situace, chci slézt a lešení je přerušované, je to nebezpečné, vše je opotřebované, neukončené. Začínám bilancovat, jestli mám dost udělané práce, vrací se mi rytmus minulých let. Stále nevím, kdo je můj kolega. Při záznamu ráno se mi vrací, asociuje můj dávný sen s podobnou tematikou, vidím dílnu mého prvního zaměstnavatele Kincla, ale v době, kdy jsem jej opustil a byli tam jiní kolegové a já jsem je navštěvoval jen z přátelských důvodů. Mám svou ženu na zádech, nesu ji, ona se přidržuje kolem mého krku, líbáme se pootočenými obličejí... líbáme se jazyky, druhý den zapomínám, co je pravda, po probuzení mám perseverance, nevím, co je pravda.

— — —

André Breton – Poesii mají dělat všichni, a ne jeden. Varuje před fašismem, osvobození ducha a člověka – proletářská revoluce, vědomí a nevědomí, krizi vědomí vyvolat: automatické psaní a sny. Ubohá podívaná, i když ostatním vyhovuje jakožto duchovní činnost předem promyšlená, simulace deliria, všeobecná paralýsa, dementia precox, objekt snový, virtuální symbolickými úkony, objekt nalezený, automatismus objektivní náhody, paranoicko-kritické aktivity dvou vzdálených skutečností, vybraná mrtvola, zobrazení zevní skutečnosti se přežilo, zobrazení mentální vrstvy je cvik imaginace a paměti.

— — —

Surr odchází z prostor umění a přichází do života. Návrat Maldorora. Maldoror je na Bulovce, Maldoror je všude... Surr uniká ethice, uniká z prostoru umění a přichází do života zprvu anonymně, ale stává se universem, universem žije a bují v teritoriích, kde je udusaná ethika.

Tyto oči jsou strážci a mrtvé otrávené ryby stanou se mostem, po kterém přejdem od těch amoralit.

Co se stalo v laboratořích surrealistů surrealistů surrealistů, jisté divergence a vývoj přivádí surrealismus, jak předvídali objektivní věštcí, že rozvoj Surr proniká...
Evangelisace lidí...

nedatováno [asi 1958–60]

(z orig. strojopisu)

Interpretační delirium snů

S někým jdu kolem zelené řeky, temné, soumravně zelené, blízko neregulovaného břehu jsou vidět ryby, on sestupuje s břehu k řece a nějakým předmětem jednu rybu zatlačil ke dnu. Ryba je přitisknutá, ale najednou prudce se rozjede pod břeh. Podplavala a z druhé strany břehu se vymrštila a já ji chytil za chřtán, ale příliš mně neublížila, jako by neměla zuby.

(Tento motiv je retardační, prožil jsem jej jednou se pstruhem, kdesi v horách při jarních záplavách vznikla na louce jakási větší kaluž a s ní se tam dostal pstruh a nehybně stál u břehu a hlavou byl dokonce v nějaké díře vodní myši, sáhl jsem do vody a zatlačoval jej do díry pod břeh, předpokládal jsem, že jej v díře lépe chytinu ale díra vyústovala vedle mě na břehu, kudy se vymrštil ven. Snadno jsem jej chytil a zabil.)

Byla to černá ryba... ihned jsem ji chtěl zabít kamenem, ale nějak to nešlo... Vzal jsem kladívko, ale tu se ryba proměnila v lidský obličej, který jsem také nemohl rozbít, jen někde se objevovaly rudé trhliny.

(Tento motiv jsem prožil v klubu, kde jsem kladívkem chtěl spravit sypačku lajnovačky, ale při mé neobratnosti jsem to nedokázal, marně jsem tloukl kladívkem, amatérsky.)

A tu v dálce po břehu přicházeli lidé, hned jsme měli obavy, že nás budou vidět, co to děláme... Můj partner najednou tu rybu – lidský obličej s černými vlasy sestříhal nůžkami do tvaru ježka a opravdu ta ryba – lidská vlasatá hlava se podobala zvířeti Ježkovi. A pustil jej a před lidmi předstíral, že jsme ho našli, ale nikdo o něj neměl zájem...

(Motiv sestříhování vlasů na ježka je opět z reality. Nedávno jsem kupoval speciální štětec na tělesa, zvaný ježek, musel jsem si na něj počkat, výrobce, stařík, před mýma očima mi sestříhoval štětec do patřičného tvaru hodně se podobající opravdu ježkovi.)

[další část textu chybí]

nedatováno [asi 1959]

(z orig. strojopisu)

[***]

V noci jsem někoho viděl, prošel kolem mě, osoba? Muž nebo žena? Přízrak, nehmotná bytost, stín, černá silueta. Sledoval jsem jej, v tmách mizel a objevoval se. Bloudí nebo má cíl? Byl jako já? Byl jako já! Nemohl spát, když všichni spali. Kdo to může být? Nikdo nemá takovou potřebu noci, splynout v temnostech. Kdo je to? Temná žádost nebo otázka. Brodím se tmou, prolézám houštiny temna. Jdu za ním, neotočí se, jde nenávratně.

(ORFEUS!)

Je to otec Vlasty se svou incestní dcerou... Putují za zlem. Jsem to já, plný pokory a pomsty, jdu za nimi, plížím se za nimi, musím je zabít!

Nějaká bělostná ruka ženy se náhle přede mnou objevila, vrhl jsem se na ni a líbal ji vroucně a smyslně. Zlatý prsten mně rozdíral rty. Ruku pohlcovala tma. Byla to ruka Eurydiky, ruka Vlasty. Ruka s prsteny se mně vracela, nabízela se mně k šíleným krásným perverznostem. Je to atribut zla a krásy, mizí v tmách. Je to trojjediná bytost – já – Vlasta – její otec – já.

nedatováno [text zřejmě z 1952, přepis asi 1959-60]

(ze strojopisu)

Zdeněk Buřil

(1. 8. 1924 – 5. 5. 1996)

Muž ze tmy: „Nejsem estét“

Jedna z mála dochovaných fotografií Zdenka Buřila, osmdesátá léta

„Naše bytí určuje naše vědomí.
Ale opak je lepší, zatím, v omezené možnosti.“

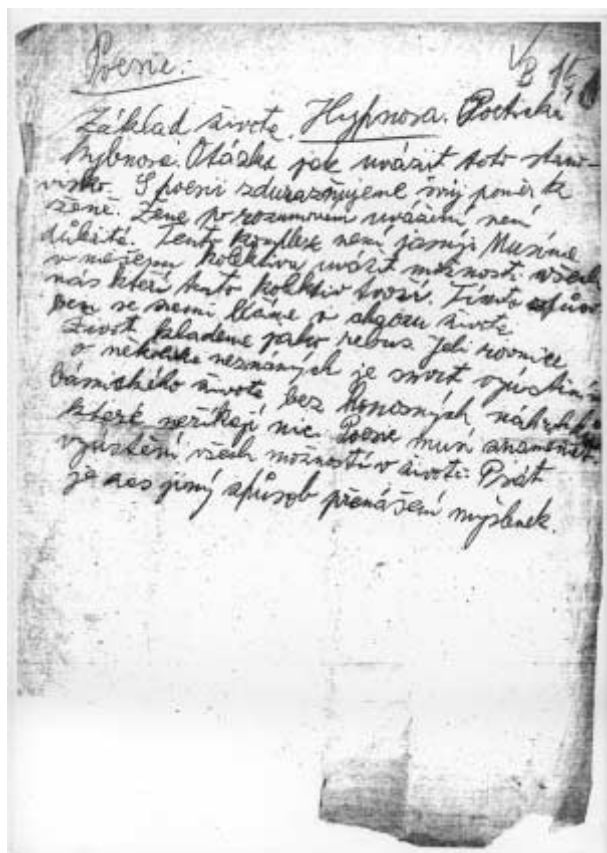
Zdeněk „Zdenek“ Buřil, dlouho působil na své přátele jako „muž ze tmy“. Jiří Šmoranc, jenž se s Buřilem seznámil ve vršovických kasárnách patrně koncem roku 1946, o něm ve své vzpomínce z roku 1952 napsal: „Od začátku, kdy jsem jej spatřil, působil na mě ‚Mužem ze tmy‘. Nevěděl jsem o něm nic a nevím dosud a podivuhodné je to, že do dnešních dnů jsem neměl jediného nutkání seznámit se s jeho vnitřním světem intimit.“

Žili vedle sebe jako vojáci dost dlouhý čas, ale přátelství uzavřeli, až když se rozcházel. Po návratu do civilu se však vyhledali a Šmoranc propadal obdivu k jeho básněni, obdivoval jeho znalosti v poezii, také jeho odvážné sny – a začali se pravidelně scházet.

Kdy Šmoranc seznámil Buřila s Vladimírem Vávrou, se dnes již přesně neví, jisté však je, že na rozhraní let 1949 a 1950 se již scházejí každou středu a Buřil jim začíná otevírat svět surrealismu, do něhož rád i okouzlení vstupují. Scházejí se i v jeho „zahradním“ hausbótu, kde také vznikají některé z prvních automatických textů a kde se koná i řada surrealistických večerů.

Zdeněk Buřil nakonec o svůj obraz „muže ze tmy“ přišel a jeho intimní život se poodhalil, trvalo však ještě nějaký čas, než se svým přátelům zcela otevřel. Přesto odkud přišel a kam šel, zůstalo jeho tajemstvím.

I jeho život byl napsán jako jeho sentence. Vyučil se zahradníkem, prožil si totální nasazení. Po válce však již nastupuje jako knihovník do Univerzitní knihovny odkud odešel na stavbu až v rámci akce *Sedmdesát tisíc do výroby*. (Měl jako vedoucí oddělení jmenovat na tu práci někoho ze svých podřízených, a tak než by tam poslal někoho ze svých starších kolegů, přihlásil se raději sám.) Teprve po roce 1960 vystudoval večerně střední školu, na stavbě však již zůstal. Zemřel na cestě po Španělsku a místem jeho smrti se stalo městečko El Escorial. Co k tomu dodat?

Faksimile Buřilova rukopisu

Touha

Nevyzpytatelné návštějí
na kroky plné strachu
a s přáním nedokončené cesty.
Ztratit pojem lásky
a tím naleznout směr života.

1946

(z orig. strojopisu – z archivu JŠ)

Jako přízrak snů...

Ta, kterou čekám na nárožích dnů
Čas ve svém haveloku nese nepohodu
Jen vše ve snu žije Tvým přáním
Kdy ty rozkošně zlatíš
noc svým tělem
na hraně hvězdy vzdálené
a opěvované mým přáním
Láska je vždy příšerné vypětí
cit ve spleti tůní, to je život na rozhraní

1946

(z orig. strojopisu – z archivu JŠ)

[***]

Byl pozdrav vzdálený jak světlo měsíce,
leč co je to za div,
nemohu zapomenouti na několik slov při rozchodu.
Život je divný lodivod, neb kapitán je na
korábu snů jedoucího do hlubin podvědomí.

Dálky volají, spas se.
Já čekám na náruč bludičky
ověččené pověstí o smrti.
Právě kdesi nastává pochod nešťastných,
kteří věří ve vlastní štěstí.
Ubožáci utopí se v hlubinách citu.

10. I. 1946

(z orig. strojopisu – z archivu JŠ)

[* * *]

Jitro má oči, den je šedý a večer...
Večerní nálada vzdálených zvonů, to má
příchuť dálek a šťastných shledání.

22. II. 1947

(z orig. strojopisu – z archivu JŠ)

[* * *]

Karneval života, jak se jeví v dálce v horách, upadla lampa
a vystoupilo psyché. Tak záhadné a tak krásné, kdy nemůže
být bez prodlení, a pak dál. Co znamenají všechna slova,
která byla řečena kdekoliv, a musí být nějaká síla, která pře-
konává prázdnotu, a láska, která dává obal všemu, co musí
žít. Vy všichni stáhněte masky a buďme dětmi za porodních
bolestí, bude vše světlé a nebude víry v život v zatuchlých krč-
mách, jen prostitutky musí být nahé a lákavé ke všemu, co
kvetě stromy v životě. Mám představu prázdna mého několi-
kátého textu a vidím hudbu na papíře, to je vše v srdci
a v mysli lidí vezoucí pomeje. Ó život v zatáčkách, kouzlo tmy
a světlé dívky přecházející ulici a myslící na jídlo.

26. XI. 1950

(z orig. strojopisu – z archivu JŠ)

Žalm první

Vcelku dělá dojem sexuálního nokturna. Co však v tom skrývá. V těchto slokách je jasně vidět snahu zachytit představy sexuální náplně a též chytout sexuální vjemy. Takovéto představy, které se přiházejí každému člověku, tj. *denní snění*, jimiž se člověk odpoutává a které se jen málo liší od předcházejících, nevedou myšlení do takového stavu, aby bylo schopno vyšší básnické vise. To znamená, že je to myšlení úzce determinované, ale nemající možnost tuto okolnost zachytit v naprosté převaze k dané skutečnosti. Je to jen minimální vědomí děje, který se staví do popředí a rozhodně nemůže, takto chápán, přinést jiný klad, který je: Neuvažovat o stmelení děje a různé metafory, jen uvážít, že tady rozhoduje element rozkoše, který v tomto Žalmu má povahu přirozenosti, a tudíž se musí vyžít jen konkrétnu dvou lidí bez sexuálního zprofanování citu.

nedatováno [1950]

(z orig. rukopisů – kritické připomínky k textům VI)

Žalm druhý

Poznámka (černých cihel...), to je rozhodně nesprávné chápání cíle, který není v tomto odstavci vůbec jasný, a když je, tak je to ploché, protože takto zachycen nevyjadřuje nic. V celku tento Žalm vyjadřuje mylné chápání vztahu myšlenky k věcem, jimiž si otvíráme cestu dál. Myšlení takto svázané není schopno se povznést do oblastí čisté poesie, která toto zavrhuje. Nevím, zda je to jasné, ale tvrzení, že když dva dělají totéž, není to totéž, je v tomto případě nesprávné. To znamená přijít na hranici možnosti chápat báseň ne intelektem anebo podvědomím, ale postavit na těchto dvou kamenech dílo svého života se vším, co je na tom drtivého a též velmi chybného, ale to neznámá dělat podobné věci. Mám dojem, že tady nejsou ještě jasné možnosti práce na základě přesného hodnocení pro stav, který nese mnoho stop bloudění. Ano, sexualita vždy a všude, ale velmi přetvářena a jasně vyjádřena – a přitom nese stopy básnické. Toto vše jsem postrádal při čtení Žalmů.

nedatováno [1950]

(z orig. rukopisů – kritické připomínky k textům VI)

[***]

V noci příchod místa v nitro prerie
v dohadách snů a víno v hostině myslí
v opovržení přítomna.
Míti vše, co člověk žádá.
Nitro kouzelník v našem životě.
Dej den, kdy život končí
a láska skáče přes potoky.
Cít v našem vědomí.
Máme sílu se osamostatnit.

7. II. 1951

(z orig. strojopisu – z archivu JŠ)

[***]

Sex jen v určitých chvílích.
Není vše, co se zdá, co cítíme v rozpoložení.
Buď sex je vybičování poetismu,
což není přesně řečeno.
Bude sex kralovat pro chvíli zanícení,
ale my Nemáme MINDRÁK.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – společný večer s VV, z cyklu „filosofující poetismus“)

Máme za to

Plýtvání citem se zdá,
že žijeme v blahobytu.
Budme skeptičtí pro život, který vnímáme,
ale tuto skepsi nepřenášejíme do sféry umění.
Umění není jen kořen,
ale v těchto chvílích
žijeme po své smrti!!

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – společný večer s VV, z cyklu „filosofující poetismus“)

Maximalita

Maximálně prožít noc lásky.
Představa nahoty není vše.
Budu se zabývat maximálním citem.
Cit v těchto případech je vybičován,
ale ráno citované noci zjistí jen
relativitu vnímání.
Připravenost na vše nevylučuje
představu ženy
v maximálním využití všeho života není jen sex.
Dominantní maximum
je cit a chuť žít pro umění.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – společný večer s VV, z cyklu „filosofující poetismus“)

Voláme!

Životní standard přichází závanem všeho.
Sledování fází sexu při víně.
Prostředí v kavárně neudělá poesii,
kterou cítíme při různých příležitostech.
Buď pozdravena noc přinášející možnost citové rozkoše.

16. VI. 1951

(z orig. rukopisu – společný večer s VV, z cyklu „filosofující poetismus“)

Nechť žije dada!

Dada dnešního dne utváří život,
život rubu života a přízrak fantomase mě blaží.
Sereme na konvenčnost.
Nechť žije život posvěcený poesii.
A tyto hloubky nás svedly víc než vše,
co se čte.

srdečně
v hodinách pozdě k ránu a fra Diabola
troubil večerku.
Motocykl na houslých.

nedatováno [1951]

(z orig. rukopisu – z archivu JŠ)

Měsíc v poesii

Vše vnímat a pít kalich všeho,
to znamená báseň.
Báseň se tvoří ve víru dne
a noc je kouzlo básníků.
Pozdravme noc, která přinese ráno,
které končí jítrem
vnímání noci, dávající možnost žít.
Chrobák vlekoucí noc na svém hřbetu
jsme my, kteří vnímáme!!

nedatováno [1951]

(z orig. rukopisu – z archivu JŠ)

Poesie

Základ života. *Hypnosa*. Poetická hypnosa. Otázka jak uvážit toto stanovisko. S poesii zdůrazňujeme svůj poměr k ženě. Žena po rozumovém uvážení není důležitá. Tento komplex není jasný. Musíme v našem kolektivu uvážit možnosti všech nás, kteří tento kolektiv tvoří. Tímto způsobem se sami léčíme v chaosu života. Život klademe jako rebus. Je-li rovnice o několika neznámých, je smrt vyústěním básnického života bez honosných náhrobků, které neříkají nic. Poesie musí znamenat vyústění všech možností v životě. Psát je zas jiný způsob přenášení myšlenek.

nedatováno [1951]

(z orig. rukopisu)

Dopis příteli, který slaví svůj manifest citu a sexu

V přemýšlení nad spoustou dojmů od posledního setkání, kde se mně vše zdálo neskutečným, a při našich představách o osvobození člověka je nutno určité fáze našeho jednání zhodnotit a snad bude na čase dojít k realizování našeho problému, který se mi zdá složitější, než snad je. Abych dlouho nechodil kolem: „*Bud' bude Krása křečovitá, nebo vůbec Nebude*“, znamená toto, co myslím, a snad chtěl bych říci jasně, že je to celý život se svou problematikou, na který člověk odpovídá podle nutnosti. Spatřovati oči táhnoucí vše, co ho v té chvíli spatření napadne, je stokrát táž odpověď člověka, který u vědomí všech útrap minulých váhá vstoupit do otevřených dveří hrobky. Nechci, abys toto špatně vykládal. Chci se s Tebou veselí, ale vím již napřed, že nelze udělat něco, když světlo vašich očí pohasíná. Opravdu nevím zda Ti mohu v této chvíli napsat to, co nejnítějněji cítíš, a proto nebuď přísný při čtení. Teď jsem chtěl upotřebit něco, co bylo napsáno, ale vzpomněl jsem si na Miliona a uvidíš sám. Ve chvíli před usnutím budete mluvit o všem, co je čisté, a jistě nebudete myslet na poesii, a přece budete na zlomek chvíle oba nejlepšími umělci po svém způsobu. Přeji Vám, aby tato chvíle byla životem, který dá pravou náplň, a řekni své paní báseň, kterou máš nejraději, a já budu Vám oběma tisknout ruce na přátelství, dříve než Vás vlak přiveze do Prahy.

Noc i den nemusí být zasněný,
jen pohled na okolí vtiskne vědomí
života, který milujeme.

Zdeněk

P.S. Existuje totiž zpáteční cesta od fantazie k realitě, a tou je – *Umění*.

Praha 11. V. 1951

(z orig. rukopisu – dopis pro VV, který se ženil)

Báseň příteli

Vzpomínky táhnoucí se do lůna země. Poznání ne, inspirace, ale chtít něco hezkého stvořit. Básnická vise do hor neznáma. Poznání, že je dosud člověk tak nesmírně prázdný pro to, co mám na mysli. Představa kouzelné básně psané na útržku. Myšlenky oplodňující šedý soumrak. Budoucnost slova napsaného a přitom nesmrtelného pro okamžik zrodu. Překypující barvy plátna, osobní výtvar ruky. Rozloučení pro setkání na myšlence tvoření, protože nic není nekonečné vroucímu stisku ruky. Není nad poesii, ale slyšení hudby hrající v oku cítění, na krásu hleděnou na stopkách palem. Žhavý jih oplodňovaný žijícími chimérami. Přeji si mítí stále požitek čtených básní. Necht' přijde brzy přeje mohutné jasnosti.

23. VII. 1951

(z orig. rukopisu)

Na Noc, báseň B. Pasternaka

Cherub rozsvítil chorál hoře
zahalená představa neznámé bouře
převrácení závanu těla ploužícího se chroptění
uchopení volného námětu.

Bolestný sten při mocné představě básníků zašlých dob.
Procházky v podobě gobelínů lnoucích na mléčné dráze. Byla
noc halená pozlátkem nemohoucnosti. Tisíce bláznů rozvėsilo
mohutný převrat na vrata hřbitova. Co umřelo, žije v tisíci ma-
ličkotech pochodní propadlých životu.

11. X. 1951

(z orig. rukopisu – psáno pro společné práce)

[***]

Takové odpoutání jako Robinson na ostrově je příznak
romantiky. Konstatování. Konstatování Vládi je jen úhrn naší
různé romantiky. Celkem je zřejmo, že čekáme na nedefino-
vatelný dar. Hoďme kostky a určitě je představa, že všeho je
nutno se odvážit, jen lékem na naše pochmurné počasí.
Příběh Fausta je v různých obměnách. Co krásného je? Deli-
rantní představy neurotického původu. Zvažme a již nepišme
o kráse.

Podle názoru filándra je život v představě daleké cesty.

4. XI. 1951

(ze strojopisu)

[***]

Při prvním zamyšlení je bolest, něco, výrazem něčeho, čeho si ceníme. Bolest zubů je předehra hmotné vlastnosti celé citové bolesti před vchodem do svítícího domu představy.

Naše bytí určuje naše vědomí.
Ale opak je lepší, zatím, v omezené možnosti.

XI. 1951

(ze strojopisu)

[***]

Náhodný den míru nebo naděje je vždy jen předvečerem dne druhého.

H. Barbusse

Pokud se týká „temné ulice“, souhlasím s VV, ale myslím, že toto je řečeno velmi povšechně. JŠ přesně formuloval svůj problém: „Zed', přes kterou nebudu přelézat.“ To je pro nás dva Z+V dostatečná a srozumitelná odpověď se všemi důsledky, a to není náhodné, že tuto ulici neosvětluje ani maják. Pokud se jedná o používání cizích výrazů, je nutno se předem dohodnout o nejasnosti problému a nebazírovat na nicotnostech.

„Doufám, co je mně zakázáno,“ – je řešení, které znamená veškerou romantiku vnitřního záchvěvu při psaní na papírovou blánu. Čekám od nás, že přibitím na letící touhu pavučiny obejmeme umění a náš problém nebude vznešeně tragický. Pokud se jedná o zhmotnění psyché, bude nutno Freuda pečlivě přečíst a s V se určitě dohodneme o boji v literatuře. Zatím mám dojem, že Objekt je opravdu větší stupeň hmoty. To, co jsem napsal o „bytí“, je nutno uznati, ale v této situaci je lepší: „Naše myšlení ovládá bytí.“
Bolesti hlavy, které začínají uvědoměním našeho úkolu, co chceme, *nesmíme rozložit na memento*, co máme dělat.

To je tak base naší práce pro rok 1952.

Buď je ráno mračné a bude opět jasno.

16. XII. 1951

(ze strojopisu)

[***]

Mnoho věcí člověk opustí, aby byl sám. Znamená to, že jen málo věcí musí člověk vědět a ještě méně chtít, když je na čáře poznání pravdy. Houby sejde, když jedinec ví, co chce, na myšlení a posudku ostatních, a toto vědomí má v sobě jistotu činnosti silnější než Atom, aby přivodila možnosti, vědomí možnosti činu pro hranici, kde člověk je na pokraji smrti a chápe smrt a nechce umřít, aby přišel k poznání, že hranice choromyslnosti neznamená ještě patologii myšlení, aby byl život velkých možností.

Filosofie všedních dnů.

24. II. 1952

(ze strojopisu)

Přítel, který ví, co je surrealismus

Báseň pro VV

Dopravní prostředky chápeme v realitě úkonů, neváží psyché dokonale. Znamená to, že jen takzvaná mentální představa je schopna upřesnění?

Dovést představu vlastního psyché na hranici vjemu a též nutně k přesnému vyjádření. Fabulace v myšlení je dostati věc, která souvisí s naším vnitřním projevem, tj. k napsání básně. Snad se dá říci, že přesné ohraničení a skládání karet nedokáže vystačit po celý život k možnosti měnit psychické zážitky. Ještě na omluvu VV – proč jsem se s ním nesešel. – Je to asi jako zmizení do studny a plavání v tunelu, doufám, že jsme přáteli v točitý cestě umění.

Velké možnosti otevřené po probuzení
splétají copy chtění, nucení tekoucí vody,
hvězdy plující časem. Dokáže lampář
více než rozsvítit. Hřbitov možností se vrací
každým otevřeným hrobem.
Buď zdrávo, slunce.

1952 [duben]

(ze strojopisu – psáno tři týdny po zatčení VV)

[***]

Myšlení v paralytickém stavu. Prolínání odpoutaného snu před soudním vykonavatelem, kterého zastupuje psychoanalýsa.

Básnický přerod v pojídání skutečna. Vědění uměleckého projevu v zápase se závorami. Co ještě chybí k překonání romantismu projevujícího se jako zůstatek chybných výkonů. Je to myšlení centra k těm bez konce a životu na měsíci.

16. III. 1952

(ze strojopisu)

Příteli?

Proč při meditaci nad poesíí básníků padá na mysl smutek. Celkem musí se něco stát pro radost nad souboji davů. Cítění nad úžasným východem z galimatyáše všech dob, podbarveného obecního smíchu a přátelského úsměvu pro život, který se má determinovat, nad žalem skrývajícího se šumem před branou ČEHO!

Zpěv pro lásku, která se snaží splynouti v báseň.

To jen padá nuda pro radost z poesie. Halasné bříinkání souzvuku jen pro legraci? Odpověď daleko v šeru přání.

Pro radost z pohybu pera. Balada o citové bolesti provázená vzpomínkami obrazů, které byly malovány jen pro překonání všech bolestí trpících, tělo rozpadu na úhlu jasna přicházejícího do debaty o čemkoliv.

Je tak krásně myslit na rozdíly vnímání pro radost, že budoucnost je před lampou rozplynutou do dálky smyslů proti prostřednosti vnímání žalu.

Špindlerův Mlýn 16. III. 1952

(z orig. strojopisu)

Inspirace básníka

Přítel, jenž trpí, doufám, že nezůstane poesie za žalářem.
Poslech klasické hudby a myšlenky táhnoucí myslí, to vše bych
chtěl tobě, příteli, dát v kterékoliv hodině noci.
Doufám, co je mně zakázáno.
Představa, bolné vzpomínky, prolínající se do nitra, a tyto
řádky jako epitaf, co bylo a co bude. My vždycky vytrvali na
rozcestí pro poesii. Svět se zvrhnul a my máme lék proti prů-
jmu. Co chcete ještě od života. Krása, jež se stala křečovitou,
toto odůvodnění sám prožíváš.
Sladké dálavy a cosi patologického ve všech vzpomínkách.
Toto vše promyslit a co dál.
Vezmeme proud vody a emoce dne, aby naše noci končily
jitrem.

nedatováno [1952]

(z orig. strojopisu)

[***]

Pokračování. Poutník znaven pochodem duše usedá na tvrdé
lůžko světa. Pádem hvězdy usmívá se na svět tmavomodrým
světlem svých rtů. Myšlenky jeho se podobají pochodu nad
řekou. Mocnosti žáru vplouvají do města otevírajícího se
v jeho dlaních. Tu najednou spatřil na své ruce držátko, které
se proměnilo na poschodí rozebrané věže. Náhle mu spadne
list se stromu a on slyší, jak se srdce zastavuje nad přemítáním.

11. V. 1952

(z orig. rukopisu)

Bordel

Koncem měsíce loučíme se s něčím, co znamená konec času. Pro lásku znamenající všetečně schovávanou. Přátelé, jsem na cestách, kde bude přístav. Vše je možnost na přání návratu, kde bude minimum štěstí a maximum bolestí a trůnit bude bordel. Cokoliv chcete, přeneste do subjektu a květiny pokvetou na střeších našeho pokoje. Noc jako lék pro radost z průjmu. Obsedantní představy mnoha předmětů potkávající možnosti. Bylo světlo nad pustinou, proto přátelé musí pršet.

31. V. 1952

(z orig. rukopisu – psáno pro společný text ve vinárně Makarská)

Pochod za svobodou

Budeme vzpomínat na všechno prožité, bude to jako dobré zažívání. Stín skutečnosti zatmí slunce našeho života. Bol našeho psyché bude vzpruhou pro naše sny. Království našeho vnímání ozřejmí dosavadní možnosti. Zdrávas na oltáři, které se změní na Salve. Hudba našich náhod. Obraz na temném zrcadle pod obloukem mostu a snaha po šíleném objektu přeneseném do podvědomí. Objev našeho života zaplaší chmury pro vědomí našich objetí, kdy noc prchá v opojném spěchu a políbí spáče nad naším předmětem.

Pardubice 31. VIII. 1952

(z orig. rukopisu – psáno v den soudu s VV)

[***]

Odpověď na hučení hlavy. Konstatování přítomného času. Malátnost a s ní spojené zvracení hodin. Bolest v nápadných podobách prochází se v moři hvězd. Básníci písku vrtají budoucí oasu. Nouzový stav přítomné chvíle. Dotyk pera na oblohu v přítmí lesa. Hodiny rozchodu dnešních večerů. Navázání života na sen. Velebné chorály proudící do našich myšlenek. Bude mohutnost v beznaději. Věnování dobrého slova na mramorovou desku. Cosi jako začátek zmoklého románu.

5. X. 1952

(z orig. rukopisu)

Balada o padesátirohovém klobouku

V prodejně smetáků a deštníků za výkladní skříní byl nápis o prodeji starších obnošených klobouků. Na tomto doplňku pánské garderoby bylo zřetelně vidět, jak asi vypadaly, když byly nové. Právě jeden z nich zaujal kupce, který měl smysl, a pak – nebyv obdařen mnoha penězi – chodil kupovat pro svou hlavu tyto klobouky. S prodavačem dlouho vybíral a pak se náhle rozhodl o klobouku na maškarní bál. Po této příhodě vláčným krokem se loudal do svého pokoje. Před zrcadlem byl oblažen, že klobouk nemá ozdobu. Převlékl si ponožky, posadil si čepici na hlavu a vyšel na ulici. Pak se rozhlédl po reklamních plakátech a zjistil, že klobouky jsou nezbytnou věcí k oblékání. Tak vznikla mánie nositi klobouky, a proto každý klobouk má mnoho sousedů, kteří je nosí na hlavách. Je proto nutno konstatovat, že o existenci padesátirohového klobouku nelze pochybovat.

27. X. 1952

(z orig. rukopisu)

Moment rozmluvy

Nadhozený problém hraje v mysli. Vytváření podstaty je celkový vjem problému. Studie filosofie. Rozdíl dobra a zla. Zákony nutí dodržovat pořádek, a tím též je člověk povinován konati dobro. Je ovšem těžko dokázat, že i zlo je dobré. Příslloví o tom praví: Něco zlé je k něčemu dobré. Vysvětlující moment chápu jak smíření s objektivní skutečností z hlediska zákonů. Provádět dokonalou subjektivní svobodu za určitých předpokladů. Procházejíce se sluncem hledáme stín.

Voda pramení z našich myslí, pokud máme sílu vnímat souhvězdí vášní.

Bolesti, které jsme přetrpěli, mohou dáti sílu nad naše konání.

Přehled toho, co chceme, se objeví na výkladní skříni ve výprodeji překonaných představ.

30. X. 1952

(z orig. rukopisu)

Laskání hudby

Po zlacené střeše vnímání našeho já vplouvajícího do nitra všech věcí pomáháme sobě v životě, který nás zahaluje pláštěm síly pro mohutnost okamžiku. Proti všemu zákonitému rozehraje nás hudba do hloubky všech našich tužeb. Přemýšlíme na všechno krásné a náš budoucí život plyne v představě snadné dostupnosti. Proto vše můžeme zažít a uskutečnit ve vteřině svůj život, a tím se státi Bohem v tomto zachycení představ. Vyplovává na povrch jen krásné. Toť odkaz milovaného mistra.

11. XII. 1952

(z orig. rukopisu)

Můj přítel je nemocen

Trudné chvílky horečky jsou přetínány sněním o prokleté poesii básníků. Povznést se do mraku chvíl znamená zapomenouti okolí a chutnati španělská vína a představy ploužící se vědomím se stávají nemohoucími, protože nemají přítomnosti. Uchopit palác vnímání, abychom postavili smyčec na rozehrané tóny pianina. To je můj přátelský pozdrav do Tvé zničené postele.

nedatováno [XII. 1952]

(z orig. rukopisu – psáno pro SV)

Pokračování do města, které nespí

Snad je to tím, že lidé ve spánku sní, jak praví básník, že ve snění se stává každý člověk básníkem. Snad tato definice hraničí s konkretisováním básnického vjemu. Dá se tak říci, že toto zjištění se neztotožnilo s praxí, a proto musí být ještě denní snění, které nemá mnoho možností snad proto, že není na světě básníka, který by nesnil. Analýsa těchto stavů souvisí s faktem vnímavosti. Věta, která pronásleduje, zní: „Buď bude krása křečovitá, nebo vůbec nebude.“ Znamená zhmotnění krásy v okamžiku objektu, který jako sen má po stránce analýsy tytéž prvky, a opět narážíme na možnost přenesení do praxe. Toto vše je alfa a omega správného nazírání na surrealismus. Obrazy a kresby vzbuzují cosi nesmělého, dotýkajícího se právě této hranice básníka. Milujeme vše zhoubně krásného, odvádějícího naši pozornost od subjektu k povrchnosti, a proto tento zjištěný fakt znamenajícího moment záhuby klade nepřekonatelné překážky pro činnou práci. Proto je snění jen náhražkou, byť velmi hodnotnou. Je to snad na okraji našeho bádání, ale již toto zjištění dokazuje, že se netočíme kolem dokola. Pokládám za velmi těžké zapamatovat si byť velmi krátký úsek z určitého období a sami víme, co máme na mysli, bylo by to krásné toto dokázat pro pozdější dobu a pokud možno vyloučit rušící prvky. Může to být lehké, protože objektivní zkušenosti dokazují pravý opak. Již toto zjištění přinese velký přínos do oblasti, o které jsme svrchu mluvili.

nedatováno [1952]

(z orig. rukopisu – psáno na Štrbském plesu)

Příteli aby se líbil traktát

Bylo kdys moře. Vynoření mouchy z jeho lůna způsobilo požár oblohy. Moudrý rybář vypletl svou hvězdu na pěnu u mola. Slyšel rachot korábů, obtěžkaných prázdných truhel, do kterých chodili spát utopení žraloci. Postavy mořských hlubin shlížely na létající mouchu a přály si takto létat. Létající moucha se stala idolem jejich chtění. Ponořily se opět do tmy hlubin a jejich okrasou se stala sepie. Modlitba milenců za poesii v krajinách našeho setkání. Bude problém rozluštění na bolestném náhrobku ve změně všech cílů. To je náš příběh na čekajícího přítele u otevřených oken krematoria. Naše dny se stanou šťastným podáním střevíce na jeho hlavu.

17. I. 1953

(z orig. rukopisu – společný večer s SV)

Buď zdrav, příteli

V Tvých vzpomínkách žije světlo našich ponurých dnů. Báseň na okraji noci přináší pro Tebe sen o překrásném čase v Tvých vzpomínkách. Klademe pro Tvoji touhu o svobodě náš přínos v podobě symfonie na okraj Tvých dveří. Čistý cit je pro nás poučením o Tvé hrdosti. Buď vesel, neb máš v šedivém dnu svoji práci, kterou jsi prožíval mezi námi. Poetické zachvění nechť se přenese do Tvých kobek. Posíláme zářivý den pro naši vydlážděnou cestu do hlubin psyché. Čeho se vystříhej. Trauma v podobě nesnadnosti. V tomto prostředí vrcholí Tvůj přínos pro psychoanalysu a pro osvobozenou naši společnost. Pod naší horou pomník postavíme.

Bouřlivý čas prochází
se zarmoucením po cestách pokrytých růžemi.
Putování do určitého místa nese krásu.
Stisk ruky projevuje sílu básně.
Postavy chmurné mizí v jarních vodách,
proto, příteli, stavíme s Tebou přítomnost.

18. I. 1953

(z orig. rukopisu)

Polibek přítomnosti

Vše se chce objímat.
Představy psyché vrtošivě se vrací.
Uchopme čas a točme se v žáru svíc.
Podchod při skutečném snění.

— — —

Vše se chce objímat.
Podchod při skutečném snění.

31. I. 1953

(z orig. rukopisu — společný večer s SV)

Trůn malíře

Seděti na polštáři našich malovaných vztahů. Poznati barvy pochodujících časů, které jsou pro nás návštějí pro naše plát-na. Zacházeti se slovy jako vládne vidličkou, to je snad těžké při vyjádření podstaty psyché. Různosti forem nemají cenu pro vyjádření tohoto problému. Vzpomínat na vše, co žije, je usednutí motýla, však naše mysl je dál ve výšce a jen se uchyluje tímto způsobem k představení. Vyšel básník rozha-zující zrno filosofie pro obraz sténající v žáru barev, aby okouznil veškerý dav zachycený v potu. Usedl v nížině a zahrál na klavír z klasů své pozdravení všem ptákům a mořským živočichům za jejich inspiraci. Pochodující představy přivedly malíře k víře pro další práci, kterou dává svým přátelům. Neb přátelství vydává více než láska, která je druhý pól basové stupnice. Přátelé, které očekáváme pro naše shledání na stup-nici pro naše Já. Poznati toho, který píše noty zažehnáváje pochmurný hrom ze svého srdce. Poklonit se říši barev znamená uchopit okamžik iluse pro své tvoření z písku na prostoře snu...

Praha 28. III. 1953

(ze strojopisu)

Na stupních jara

Připadá mně školní úloha pro cvičení slohu. Toto vědomí není, co bych chtěl. Procházet se kouzelnými květy na rozhraní našich dnů. Pod tváří slunce se zjevil obraz blednoucího pozdravu. Nedostatek básnictví nahražovat filosofií. Pak vzpomínat pověstných vět, to vše je jen snůška vědomostí. Podkopat tento stožár, aby se objevilo mraveniště našich citů, to je poznání chvíle. Vypařiti mozek, abychom dostali absolutní tmu. Popsati strach jen tak z rozkoše a usnout. Hry divadla na každém okamžiku se zachvívají. Na prázdném místě se poznává čin. Vzpoury pro všechno, aby zachránily strach pro intuici. Kouzelný zámek vzruchů kráčí barierami. Na stupni blaha přemýšlí noc o budoucím roku.

Blahopřání podávaná pro příležitost. Každodenní pojem utvářející duši. Co malého ještě přiložit, aby duše vzplála?

1. IV. 1953

(z orig. rukopisu)

Plynoucí cit

Přemýšlím nad přátelstvím kdesi při pozdravu měsíce. Tak otřelé věty, snad se bude smáti život, který plyne. Milenci zahalení do svých chticů hledají spočinutí do svých hloubek, kde jsou přítom jako básníci se zavřenýma očima. Klec v ptáku jako metafora při našich procházkách. Slunečný den hrající na strunu konkrétního irracionalismu. Otevření cesty pro přítomné diváctvo. Všecko se usmívá při závanu jitřní záře. Postava schoulené sochy kdesi v parku náhle oživená konkrétnem okamžiku. Hřejivý pocit vášně daleko za obzorem. Obsedantnost úplně bez představ. Chlad i jas bez zájmu zvednouti ruku pro přítomnost. V těchto stavech si uvědomujeme kousek cesty, kterou musíme ujít. Pak se někdy zamyslíme pro přítomnost na naše představy v těchto chvílích nudných dní a poznáváme, že vzpomínka je obaluje šatem daleko lepším, než byly, a vracíme se na otevřený otazník do našich sfér. Naše přístavy i s iniciálkami se stále houpají na moři našich tužeb. Být šťastni je stále možno jako být nešťastni a budeme žít. Vysmějeme se relativitě, abychom uchopili pohled vzdálené věci pro ohnisko našich jevů.

Bolesti srdce rozzářily naše usínání při pozdravu na slunečním obzoru.

15. IV. 1953

(z orig. rukopisu)

Setkání

Práce různých malířů připomíná škálu tónů při objetí našich dnů. Všední den v práci se svou představou objímající příležitosti. Možnosti vyžití ve vzdálených krajích přenesených do přítomnosti. Prokletí básníci chodící manifestovat do ulic. Toto vše je jen minimum možností. Představy pláten, která nebyla namalována, dorážejí do snu. Převalování v bažině všech dojmů představuje idol románu. Před naším dnem noci skonávají v objetí vzdušných představ. Mosty přítomnosti vycházejí v očekávání pro nesmírné bolesti. Co víc si přáti, abychom utopili touhu, přibíli na své srdce vyhlášku: „Stále žije, ale není možno se pulsování krve zbavit.“ Chuťové vjemy kolemjdoucích žen rozehrávají představy ráje, který je jen relativním zážitkem ve chvíli vzruchu. Manifestující dav se sjednotil v pojednání o možnosti náhod. To je vše při pomyslení na čerstvě natřené plátno vystavené na výstavě vzruchů.

Hledání ztracenců ráje pro chvíli spočinutí. Letní zážitky z koupaliště obohacují vědomí síly. Překonávání všech vzruchů dospívá do lesa všech časů, aby bylo moře pro nenarozené představy. Volnosti ducha toužícího po okovech náhod. Pronásledování představ pro uvědomění svých cílů.

9. V. 1953

(z orig. rukopisu)

Má víra v budoucnost

Prchající múza zachycuje paprsky mízy pro sladké přemítání. Všechny metody schodů sahají pro všechny bolesti v lázni posvěcení básnických představ.

Má touha budoucích dnů se vrací po stejných cestách pro nalezení smyslu. Vracející se štěstí zahaluje mlhu při pohledu měsíce ve sféře setkání na všech křižovatkách. Budeme žít, abychom našli krásnou hudbu pohledu okamžiku.

nedatováno [1953]

(z orig. rukopisu)

Markomam a bastard

Touha mísená večerem vystupuje k nám v oblast vzruchů. Pravý požitek času máčejícího se v představách všech okamžiků kdesi na zemi. Procházky s tím, koho milujeme, abychom recitovali básníky za probouzejícího se rána. Pathos myšlenek obracejících náhle zrcadlo do našich tužeb, kde žijeme v prožitku dávno vysvětleném, a který se opět vrací pro náš nářek i smích. Toto vše budeme stále hledat pro sílu, abychom mohli žít. Návrat syna, kterého hledáme všichni a který se stal symbolem procházky s růží v ruce. Bachovo oratorium a devátá Beethovena připadají nám tak nutně v těchto okamžicích, že nebudeme mysliti více na podružné zjevy našeho myšlení. Mocný vzruch usínání projevuje se u nás až po snu, který nemá konce a kde opět vetkáváme pás prozrazující naši možnost v maximalitě. Vnější obrazy, které cítíme, padají dál na řešeto, při kterém se usmíváme, abychom žili v procházce, než se vydáme na pouť pro naši loďku přivázanou lany u stožáru. Podmínky jsou jasné, a co kdysi napsal přítel: „Řekni mi, Archibalde,“ a nutnost připojití též když vyschlo pero básníka, kde se tento kruh či koule zastaví nebo zajde do rašelinových polí, aby tam usnula.

5. VII. 1953

(z orig. rukopisu)

I minimum bolesti

I minimum bolesti se rovná maximu štěstí. Procházka ucelenými ulicemi se vzdouvá bolestmi psyché. Vzdáleně se prochází nad zlatavými břehy. Toť kouzlo vzpomínky zachycené při vnímání noci. Životní realita znásobená vnímáním. Kousek života protkávaného pocitou iluze. Chemický rozbor anatomie zanechává bolest rozpoložení. Teď není cesta dělat umění pro umění. Pro bdění se hodí nejlépe sen o závrtném štěstí. Znamená to konec jedné iluze, aby byl život lepší, stravitelnější.....

Praha 22. VIII. 1953

(z orig. strojopisu)

Děti poesie

Rozloučení v šeru rána,
čas rozkročený na sekyře
mává pozdravy větrům na
severní polokouli. Mrazy dále,
chtěl bych, aby se rozzářily
chvilce citrusových plodů nad vodopády.

Smrt chodí okolo domů, aby navštívila
přízraky smutných chodců.
Tvá kytara osaměla, poslouchám
arie, a tak se pomalu připravujeme na
slunečné léto.

6. XI. 1953

(z orig. rukopisu – z dopisu pro SV)

[***]

Motto:

Neboť pozdravy na opálové misce
zavěšené na denním snění se rozplývají
při pohledu na desky náhod. Bude-li přání pro cíl,
tot' cesta k oběšení jara, a usmívající historie se sevře
k sarkastickému úsměvu.

Milý Stando!

Chci Ti říci, že xxxxx Tvůj dopis mě rozechvěl. Neboť žena,
kterou jsem dlouho miloval a stále miluji, je Poesie. Snad toto
konstatování se podobá psychose, ale je to ta nejkrásnější psy-
chosa, jakou znám. Jen na okraj: To škrtnutí snad je opravdu
přepsání s tímto dodatkem, „Vím, že nic nevím, a to ještě nevím
určitě.“ Tak říkajíc jsem se dal do filosofie, a to mě nepustí.
Neboť co je více, člověk, který ví relativně něco, nebo ten, který
neví nic. To jen tak k resumé prošlých dní.

Včera jsem byl na filmu „Martin Eden“. Kdy za rok se stal
uznávaným spisovatelem. Ale ten chtěl psát, ale já snad ne-
chci? Nebo opravdu napíšeš jednou román. Tvůj dopis mně při-
nesl Bretonovo konstatování, že na otázku, „Kdo jsem“, odpo-
vídají všichni, kdož mě znají. Je to celkem tragické, když si
stále uvědomujeme, že cesta, po které ti nestojí za to, abys šel,
je nejlepší cesta, kterou bys měl jít. Zářivý poklad, který máš na
mysli, leží na druhé straně. To mně připomíná některé večery,
které se nám zdály neplodné. Usmívat se, protože denní snění
je život, převedený za čas na rovnici náhod. Je hezká tato defi-
nice? Napiš o tom.

Ostrov polárních květů se zachvívá v toužebném dychtění,
abychom konstatovali, že telefonován bronzem se rodí rozlet
básníků, kteří chtějí jen žít, aby šepotali moři hrůzostrašné
hysterie o tom, co je člověk. Bráchův dopis mě překvapil a též
dal satisfakci Freudovi o nadstavbě. Totiž asi takto: Vláda užil
své okolí, protože s ním žil od narození, a přátelství je nad-
stavba. Úplně přesně, ale do jaké míry to přátelství vniklo do

jeho psyché, aby se za čas vzchopil a opsal ódu na večery v Krčáku. To všechno je k zamyšlení nad tím, co my dva cítíme v našich dopisech. Mám za to, že jsem schopen položit hlavu za naše přátelství, a o Tobě nepochybuji. Jsou věci všední, které dokazují, že jsme přátelé, a my jsme schopni více, neboť víme bez toho, že bychom nebyli. Toť Ideál.

Teď Tě ale trochu rozesmutním, protože na svátky pojedou pryč z Prahy. Klíč k obrázkům se uvazuje, hodně hluboko v tůni čerpáme kyselinu, abychom pili vášně, které nás vábí, a abychom žili s vědomím dalšího kroku. Stínový obraz Lautréamonta rámuje naše jitra. Neboť noci, toť bengál psychosy a jen básník někdy se usměje měsíci vstříc. Pohádky dokončené a nezačaté, je tak snadno se rozplakat nad osudem ztellelých rukopisů, je to život jedince. Život milenců ztroskotává jen na neúplnostech, které vytvářejí.

Procházkou lunou se zachmuří na odrazy,
abychom pili poháry do všech minut, které potkáváme.

Potkávat se na rozcestí
při dešti všech mraků
umýti při pohledu slunce,
to ptáci se usmívali,
když milenci sypali drobtý
do košů v parku.

Tak ještě jednou stisk ruky
srdečně zdraví

Zdeněk

8. IV. 1954

(z rukopisu – dopis pro SV)

Stanislav Vávra

(7. 4. 1933)

*Sníl o Paříži a o domě č. 42 v rue Fontaine,
že odváží se zaklepat na dveře... a...*

„Doznívání slov
V hlubinách skelného jezera“

Když mu bylo pět, vešel doprovázený matkou poprvé do tiskárny. Když mu bylo šest, učil se používat plynovou masku. Když mu bylo patnáct, přestal chodit na náboženství a proti vůli pracovního úřadu se učil knihařem. V šestnácti si koupil klobouk, u Melantrichu dostal pendrekem, přimotal se do demonstrace, začal se shánět po vědění a podlehl kouzlu poesie. V sedmnácti se stal básníkem. A nevěděl nic, už však věděl, že i když bude vědět víc, stejně to nebude nic, ale již také věděl, že není sám.

Z té skupinky záběhlicko-libeňských básníků byl nejmladší. Miloval dekadenty a symbolisty, chodil na libeňský hřbitov poklonit se u hrobu Karla Hlaváčka, přitahovalo ho i tajemné šero márnice a četl verše Jiřího Karáska ze Lvovic. Potom mu bratr Vladimír podstrčil Freuda a Bretona a Nervalu a Eluarda a pak již sám vyhledával všechny ostatní a koncem roku 1950 se stal součástí té ještě nepojmenované skupiny básníků a s nimi se nořil do hlubin surrealismu. Nakolik se to jemu i jim podařilo? Těžko vědět. Zůstaly jen střepy. Pod vlivem přítele a spolužáka Borise Soukupa začal též malovat. Na jaře 1953 ho kontaktuje Vladimír Boudník. Vznikne přátelství, pořádají spolu akce v ulicích a opět na jaře 1956 spolu píší v kavárně Svět v Libni poslední *Manifest explosionismu*. V květnu 1953 se také seznamuje s Bohumilem Hrabalem a jeho přáteli. Propadl kouzlu slova... a tak dál... až podnes.

Vlkodlak

Kravinec na talíři
s vidličkou a nožem,
světla barvami jen hýří
a všechno házím na zem.

Buldočí zuby se smějí na mne,
já se procházím po nábřeží,
je právě poledne
a na životě mi již nezáleží.

Modrá špína z ulic
má náuru vlkodlaků,
mně ze života je nanič
a házím své tělo elektrickému vlaku.

9. IX. 1950

(ze strojopisu – se sbírky Básně 1950–51)

Popelník

Vyhořelá sirka v popelníku,
jaká únava,
vykouřený popel,
bolí mne hlava.

Barkarola cigaretového odpadu,
všude kouř,
jen moře únavy
a svět je bez hlavy.

9. XI. 1950

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

[***]

Růž na sklenici,
pomáda ve vlasech,
ta žena mi připomíná jepici
a hrabe se mi ve vlasech.

S očima prostitutky,
nohama najád,
má snahu konat dobré skutky
a já jsem jí dojat.

nedatováno [1950]

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Vlhko

Vlhko, plaz tekuta,
proniká do shnilých skořápek,
zhýčkaných těl,
a galoše – opilé koráby,
se potácejí vlhkými ulicemi
toho hnusného labyrintu Města.

Kdo? Sedím v teplé mlze
a vlévám do sebe
moře tisíců hrdel
a snažím se, aby nastydlý déšť
vzal si nazpět armádu bakterií

a odešel s nimi do krematoria Rumu.

Provlhlá země visí na věšáku prostoru
a stejně jako můj svrchník,
snaží se oschnout
v paprscích vystydlých kamen slunce.

Řada dávno již zmlklých mrtvol
stojí znuděně za sebou
a světla na umírající broadway
jim svítí nad hroby
jejich opilého spánku.

Svědék věčnosti se probudil
z eterického spánku,
vztekle udeřil několikrát
do strašného gongu času
a opět usnul.

Zhasínající lampář,
onoho hřbitova střízlivých...
...byla půlnoc... nás vyhodil do Vlhka...

26. XII. 1950

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Tramvay

Obrovský kovový brouk
vláčí se po jehlách
nekonečných otvorů
lidského pařeniště.

Každých několik metrů
se zastaví a nasává
masitou potravu,
aby jeho schopnost plavby
etudami lidských neštěstí neklesla.

V útrokách této larvy
hrijí grimasy lidských společností
a tmavé zřítelnice světla
jim svítí
při jejich namáhavém úkonu.

Zbylé šlupky z grimas,
které před nacpáním vyplivuje,
se potácejí ve větru povinnosti
k nutnému životu.

Obrovský brouk
mi mizí
v otvorech pařeniště.

5. I. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Lůza

Rej nemytých masek,
hniující tržnice civilisovaného světa,
propukl silou, jakou jen mohl alkohol vydat.

Lustry zamaštěné výpary bahna
se snažily marně zahnat tmou z mozků stáda,
které se v něm válelo.

Prostituce živená mrtvou váhou tohoto bahna
kvetla a zahradníci v tomto skleníku živých mrtvol
ji zalévají svou močí.

Rej propukl – nekončí,

a lůza je ve zbrani.

3. III. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Buržuj...

Přítelkyni Zdeně

Stádo se baví...
Stádo se otravuje...
Breton říká, že svoboda je neustálé
odpoutávání se.
Já se odpoutal a byl jsem výkřik...
a stádo se baví...
Rozbitý gramofon jazzového světa kvílí,
já se bavím a jsem výkřik.
Jsem výkřik, jež buržuj nenávidí,
a on se baví a já se otravuji –
nebo naopak?
Lampiony neonů –
stádo se baví, buržuj se směje
a já jsem výkřik.
Vždyť pravda je odpoutávání se.
Parkety se lesknou jako oči
prostitutky a já jsem výkřik?
A nejsem normální –
a co je normální,
když buržuj se směje a já jsem výkřik.

5. V. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Silnice

Přítelkyni Daně

Měsíc se díval
a já si mazal ponožky čerstvým blátem
po dešti, který nemohl osvěžit
ani chcípající kobyly,
která si vyzváněla umíráček
kopytem o patník při kraji silnice.
Kdesi zahoukala sova... kůň zdechl...
a já se ocitl opět sám na zablácené silnici.
Východ již bledne... znužený měsíc odchází
do svého nevytopeného budoáru...
a já táhnu stále ještě tělo,
zbytečnost své duše, po zablácené silnici
k nekonečnosti toulek.
Čím více se blíží den,
tím jsem nedočkavější, co mi přinese,
zda další článek k řetězu nudy,
a nebo osvěžení tvorem, který chápe
mou opuštěnost v tomto prostoru
rozumných bláznovství.

25. VI. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Dobytče

Rudé květy přede mnou
mně připomínají porážku nevinného dobytčete,
které řezník ve své smyslnosti
špatně udeřil – rozbil lebku a jeho
mozek smíšený s krví kapal
přes uši na zaneřáděnou podlahu jatek.
Dobytče s vyvalenými zraky
zařvalo svůj hrozný výkřik poznání
a zemřelo.

2. VII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

O příteli

Má hudební sluch
i v dobrém stavu je jeho duch
a jen svou práci zná, když jeho den začíná.

2. VII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Zrcadlo

Dívám se do zrcadla...
co bude?
Vždyť život je jen nekonečné
prázdko na přelidněné ulici,
je jen mrtvola prostitutky
v rozbořené márnici.

V zrcadle se odráží mé dítě,
které ještě neznám,
a hrozím se myšlenky,
že život někomu dám,
kdo bude se musit nudit
v laboru bez vody.

4. VII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Pohřeb

Poslední fanfára,
ještě než zhasne svíce,
potom už jen tma,
tam kde skončil křik,
a jenom už ticho,
jediný ten povyk mu zůstal.

Hřbitov, útulek vyvolených...
poslední zastávka poznání...
semafony smrti mu mávají na pozdrav,
zem se otevírá
a hladový hrobník ukončuje ten obřad.

28. VII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Dopis Luďkovi Vojtěchovskému

Nazdar duše – – –

Posílat někomu pozdrav je stejně nudné jako všechno, s čím jsem se o dovolené setkal. Připadám si být na Eiffelovce a při pohledu dolů nevidím než rovinu znásilňovanou nudou.

Oscar Wilde v jednom ze svých románů prostřednictvím jedné osoby říká, že nuda je horší než smrt. A já kdybych mohl rozhodovat o osudu, vyškrtl bych vše, co člověka nudí nebo s čím se baví, což je prakticky jedno, a ponechal bych pouze smrt. Takže by se člověk vyhnul spoustě omylů, protože by se vůbec nenarodil, ale hned by zemřel.

Píši tužkou, protože pero je stejně rozskřípané jako moje duše, a mimoděk si vzpomínám na řvoucího sumčíka, asi tak tři dny starého, kterého jsme s bratrem v úterý na rybách vylovili. Po půlhodinovém boji jsme ho vylovili, chudinka se celý zklepal, a když jsem mu s rozkoší člověka nudy nořil nůž do mozku, řval ještě naposlád svými němými ústy prokletí nudě.

No nebudem se dál votravovat a snad mi nebudeš spílat blbců, až si přečteš tenhle list nudy.

Prší – pracovat nemohu – tedy se nudím.

Nuda

Byl jsem uzavřen do malého kufříku mezi vuřty, rajčata a jiné velmi brzy hnijící potraviny. Zpočátku mne to bavilo, obzvláště když s kufříkem bylo rozpustile pohazováno veselými nádražáky, neboť na kufříku bylo napsáno: *POZOR SKLO*. Po několika hodinách jsem rajčata rozbil nosem a s rozkoší jsem se čvachtal v tomto nechtěném protlaku a již od hniloby zelené vuřty byly krásným barevným doprovodem k této směsici nudy.

1950–51

(ze strojopisu – ze sbírky Básně 1950–51)

Kulomet

Měděné moře na střevíci času,
niklové šarlaty na pouzdrech naivnosti,
to vše se mi hnusí
stejně jako řeči majáku.

Fialové zvuky norských pardálů,
morseové kvočny na narcisech.

To vše mě nudí jako poklop
u potopené ponorky.

Vše je žvást, a proto mlčím
na parkovišti nebes.

15. XII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Kaučukové mýdlo

Kráčím bezcílně ulicemi, když na rohu Jindřišské potkám psa.
Nepokojně vrčí, tedy se mimoděk zastavuji a táži se ho, co že
činí na ulici v pravé poledne a obtěžuje kolem jedoucí taxi?
Odpověděl plynou česťinou, což mne nepřekvapilo ani tolik,
jako kdyby mi prokousl mé nažehlené kalhoty. Povídá: Vrchím
na život jepice, která se nedá sežrat a nepíše automatické texty.

15. XII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Hanbíř...

Tučňák s černou náprsenkou se prochází po ledové kolonádě a zpívá si píseň o utrpení být živočichem. Při své procházce alejemi došel až ke stromu, na kterém visel mohutný nápis: *HANBÍŘ*. Zarazil se a očenichává svou tlapu. Mohutnou ranou sráží nápis a věší se namísto něj. V setrvačnosti vlakových kol si odříkává: Hanbíř – hanbíř – ano, jsem hanbíř, protože neznám zákon gravitace.

18. XII. 1951

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

[***]

Hladina vzduchu byla bez konce –

Osa tekutého klidu –

Zrcadla nebyla ještě hotová –

Šampaňské nemělo pěnu –

Přeměna hmot.

6. I. 1952

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Slova...

Táhlé zvuky harfy oznamovaly začátek večera na parketech milování. A já se netečně válel na klaviatuře sentimentality. Bylo nad mé síly vyslovit ono slovo.

Slovo – mlhavý náznak rytmu. K lásce je však potřeba odvahy a dostatečného množství slov. Většinou však postačí slova dvě.

Dva – on a ona – já s ní – my a ony – my všichni snažíme se milovat, a přesto nemáme slov. Ta slova, která bývají předzvěstí našeho života.

MILUJI VÁS

Vás a vaše ústa
naše setkání na pochodni
měsíc se svými melodiemi
miluji vás a psyché
miluji vás a své umění
miluji krásu
miluji sebe
miluji psa jménem jasy
miluji vás a párek mšic
miluji hřbitov a melancholii mrtvol.

8. III. 1952

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Kroky v sudu

/.../

/část textu ztracena/

Obcházím po obvodě sudu – hladím ty oči – stávají se plastickými – tisknu jim slzní váčky. Alespoň několik slz bych chtěl vidět v tomto vydehtovaném údolí.

Chodím v beznadějně melancholii stále kolem. Všude je jen tma a nebo oči tmy. Asi zešílím.

Šílená bolest rozbíjí mou hlavu na atomy. – Jsem bezradný v tomto kruhu očí.

Přemýšlím – vyprávím si vtipy – spím a vůbec se unavuji jak jen možno. Bojím se pohlédnout na strop, kde se stále šklebí **SUD**.

Dostal jsem první záchvat vzteku. Nadávám a jsem na konci sil. Asi se oběsím – nemám na čem – smůla.

Delirium vrcholí.
Romance dostává závěr.
Teď přichází – Kdo?
S velkým K.
Věším se na vlastních rukou –

SLYŠEL JSEM KROKY V SUDU.

nedatováno – [IV. 1952]

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Zbožňuji tě, mrtvolo
Tvá krása je sen
Tvé oči jsou poesie
Tvoje rty nekonečnými touhami
Tvá hlava je filosofie sama

Jsi dokonale krásná

Zbožňuji tě, mrtvolo.

7. V. 1952

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Ideální den?
Jen smrt políbí tě na rty.

7. V. 1952

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

[***]

Kolovrat hodin
Naše kroky na zápraží věků
Hót – Noc
Vkročili jsme do chomoutu
Bylo nám řečeno
Osli
Máte jedinou naději
Zemřít
Než bude
 zpívat
Nebe – Peklo
Stejnou píseň
Nemáme na vybranou
Jen – Zlo
Tvým zločinem je, osle
Tvůj život.

11. V. 1952

(ze strojořpisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Vizitka...

Nástěnné malby
na brožurách
melodií nás
pozdravují se
své výše.
Klaníme se –
líbáme ruce –
a vcházíme
do budoáru
jedné z krčem.
Cítíme křen –
to je veselé.
Slyšíme řev –
to je neestetické,
ale je to pravda.
Hledáme poesii –
až snad ten pes,
co močí –
na straně k jihu,
nám poradí,
kde najdem
POESII,
kde najdem
ideál smrti,
kde bude
ticho věčné pouště.
Ten pes kadí –
to je veselé –
snad neestetické,
ale pravda.

31. V. 1952

(ze strojořpisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Rozloučení... s Vladimírem...

Ladička vydechla poslední část své zvukové možnosti –
jako lavina prolétl její hlas naposledy sálem.
Fysikové ji vyměřili přesnou dráhu
a co chvíli počítají její kroky.
Odsouzení – pro zločin pravdy –
jsou vrženi do domu nářků.
Nahodilý posluchač se možná udiveně zeptal, co že má
znamenat to divadélko postrádající veškerý vtip.
Není to vlastně rozloučení, ale je to další kapitola
básníkovy bohatého života.
Tedy buď zdrav na svých poutích a silný duch je již
předem zajištěné vítězství.

31. VIII. 1952

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953 – psáno v den soudu s VI)

[***]

Tisíce holubiček vylétá ze
zpěvákova hrdla –
Vánoční oratorium –
Bach nám na zlaté míse
předkládá své sperma
a my je s rozkoší až burácivě mohutnou
přijímáme na plochách
naší psyché.

Barevné akordy bičují naše pohlaví –
Orgie splněných přání končí –
Finále přichází,
když básník melodie
nemá již vůli
a začíná být schopen tvořit.

19. I. 1953

(ze strojopisu – ze sbírky Má oblíbená vůně je terpentýn, 1953)

Konstatování

Dominantou života
je smrt

31. I. 1953

(z pozdějšího strojopisu – ze sbírky Čas který se vytrácí, 1959)

A město vrhá stín

*„Pod mostem Mirabeau
své proudy Seina valí!“*
...mi vypráví při pohledu do
šedého okna – přes figurky
domů – Apollinaire –

Město, do kterého poutník
vchází poprvé, – nalézám
jen kamenné hradby stínů.

Jako ve své oblíbené knize
listuji svým pohledem
ve tvých ulicích. – Slyším
tvůj pláč – tvé radosti –
Město, které vítáš mě
svými hradbami. Vzpomínám
si marně, jak jsi vznikalo
a jak zanikneš – Ó město,
jsi mnoha poutníkům
prokletím.

V odlesku okna vidím
svou poslední zastávku
v zákoutí pod
tlejícím kaštanem,
kdy na veřejném záchodku naposledy
vymočím svůj hnus přes město –
na vržený stín.

6. VI. 1952

(z rukopisu – psáno pro společný text se ŽB a JS)

[*]**

Do dýmu
Nenáviděné pochodně noci
Vykřikuji ticho pokoje
Sedím si v klíně
Na hrotě zklamané skály

nedatováno [1952]

(ze strojopisu – ze sbírky Čas který se vytrácí)

[*]**

Pozorování ohně přináší sebevražedné myšlenky. Pozorujeme-li šedý kouř stoupající z popelníku, máme nejasný dojem smrti. Nemáme přesnou představu o smrti, ale pohlédneme-li do zrcadla, uvidíme portrét opředený kouřem zapomnění.

nedatováno [1953]

(ze strojopisu – ze sbírky Čas který se vytrácí)

[* * *]

Kouzelný proutek
Dotýkání srdcí
V nachových skalách se jiskří
Mile a s půvabem
Rozhozené ženské sukně
Rozštěpené city
Posvátně a sladce
Uzavřel sny
Do cizí blůzičky
Do hrající loutny
Do úst zamilovaných

nedatováno [1952]

(ze strojopisu – ze sbírky Čas který se vytrácí)

[* * *]

Shrbené stíny sžehnuté časem
Valivý žár srdcí
Brouci postrkující své stíny
Dozorci s geniální schopností
Operovat vědomí při vědomí
Hvězdáři kráčející po schodišti vesmírného času
Mám pohled bloudící
A nebe bylo modře zkalené

nedatováno [1952]

(ze strojopisu – ze sbírky Čas který se vytrácí)

[***]

A.

Bylo to docela obyčejné setkání. Setkání, jaké můžeme prožít na ulici, v tramvaji, v kavárně nebo v divadle. Takovýmto setkáním se říká setkání náhodná a my si při nich připadáme jako kulička v ruletě. Bylo to v pondělí, v den mého volna, sestoupil jsem ze své básnické výše a toulal se po ulicích, které mi Praha předváděla ve své letní nádheře. V Nerudovce jsem zkonstatoval, že přede mnou kráčí velmi půvabná dívka. Prudce, jakoby jedním dechem jsem ji došel a vyrazil ze sebe: FANUŠKO. Otočila se ke mně s nasládlým úsměvem zbankrotovaného lorda a ještě nasládleji mi odpověděla: nejmenuji se sice Fanuška, což mne pro tuto chvíli mrzí, ale SEZNÁMENÍ MOŽNÉ. Potom jsem si všiml, že má na tváři vignetu největšího pražského žurnálu. Co jsem měl dělat. Vzal jsem ji pod paží a zbytek cesty jsme vykonali společně. Než jsme ale došli jejího cíle, vyprávěl jsem jí o možnosti křížení zebry a germánských zvyků. Potom jsem ji požádal ještě o schůzku a večer zaznamenal můj deník toto: Dnes jsem se setkal na třicátém poledníku s Fanuškou. Nejvíc mě na tomto setkání zarazilo že Fanuška má jméno po pramáti Evě...

[strana 2 v orig. strojopise schází, text pokračuje až stranou 3]

V tuto dobu

Si obyčejně kupuji

Buřty s cibulí

A nebo hraji golf

Víte že láska končí

Někdy černými neštovicemi?

Ale to stává se jen tehdy

Když žena při koitu

Si nechá falešný chrup

Pěkné je také se opít

Zůstat však chladně střízlivý

A přednášet oslněným davům

Mějme právě Národní divadlo

a dav naplněn hudbou

vstupuje do něj jako

svatyně.

Zde jsem se odmlčel.

Ona:

Hovoříte jako básník

Jsem okouzlena nahostí

Vašich slov

Mohl byste být

Ale stejně dobře

Střihačem našeho

Krejčovského závodu

Zde jsem zakopl a můj

pohled spadl do řeky

kde se nějaká žena pokoušela

o sebevraždu.

Já:

Ano někdy si také myslím

Že rozhovor s amorem

By byl zajímavý.

Dveře blízké vinárny nás pohltily... Pil jsem a hovořil tehdy mnoho... Nevím, jak dlouho jsme se bavili... Z opojení jsem se probral až doma na své posteli. O nové schůzce jsme se asi nedomluvili. Alespoň jsem se na to nepamatoval. Rozhodl jsem se tedy zapomínat, uzavřen do své básnické pohodlnosti.

C.

Mezi hvězdami

Na nebeském kůru

Sedí zamyšlený básník

Sní o své lásce

Pozvedá svůj kalný zrak

A snaží se zachytit hvězdu

Která mu uniká

Do prostoru

Jeho bílé ruce roztržitě těkají

Po mléčné dráze

Snad tam někde bude

Alespoň její otisk

Básník pláče nad nejistotou
Svého srdce
A nad svou láskou

Zmizelou v prostoru.

D.

Až jednou, když jsem šel navštívit svého přítele, jsem slyšel, jak někdo z davu volá, héj básníku, – poznal jsem ten hlas. Jedině ona mohla na mne tak lajdáckým způsobem zavolat. Obrátil jsem se po hlase a mimoděk nastavil ruku, do které mi kdosi vhodil visitku. Nikde jsem ji však nespapřil, tedy jsem obrátil svou pozornost na visitku, na jejíž jedné straně bylo napsáno: FANUŠKA & EVA, a na druhé: Dnes v noci na střeše Tvého domu.

E.

Když BIG-BAND oznamoval jedenáct hodin v noci, seděl jsem již dávno na střeše a očekával příchod Fanušky-Evy.

*Proč lidé mají tak bláhové touhy
Proč raději přetrhnou nit života
Než by přestali milovat?*

Och, mé milostné setkání...

Náhle rytmus foxtrotu mě vyrušil ze zamyšlení. Pozvedl jsem hlavu, abych se dozvěděl, co se děje, a spatřil jsem Fanušku-Evu nedbale posazenou na rohu komínu, nohu majíc přehozenou přes nohu. V ruce držela kufříkové radio, ze kterého vycházel onen hluk připomínající foxtrot. Postavila radio na komín a líně, tak jako tygřice, se ke mně blížila. Políbila mě na uvítanou a usedla mi do klína. Díval jsem se na ni, jako bych ji chtěl pohltit očima. Když se jí zdálo, že mlčení trvá již dlouho, řekla mi netrpělivě: No, můj básníku, ještě počítáš zrnka písku na dně řeky? Místo odpovědi jsem ji jemně sundal z klína a posadil vedle sebe. Počal jsem zvolna přecházet střechu sem tam.

Chtěl bych tě zaškrtit – byla má prvá slova lásky. Cha cha cha cha – to nebyl můj smích, ty skřeky vydávalo její něžné hrdlo, které bych chtěl zakroutit.

Proč se chechtáš
Ďáblova snoubenko?
Proč řičíš
Jako poraněný kůň?
Má slova jsou míněna vážně
Tebe je opravdu možno milovat
Jen ve chvíli umírání
Ach, chtěl bych, abys umírala dlouho
Unikáš mi jako paprsek
Támhleť hvězdy
Ale jen tak dlouho
Než zhasím to tvé
Omamné světlo

Ona:

Ano, ale budeme zhasínat spolu
Proto jsem přišla
Já:
Jen ještě okamžik
Jen co dopíše tyto řádky
Obtisknu tvé tělo na obrubu chodníku
Casiopeia nám požehná
A smrt nás učiní manželky.

A chladné ráno
To zdravé všední ráno
Přivítalo jejich ztuhlá těla
Po svatební noci
A lampář, který zhasil lampu nad jejich těly, šel hledat fiakr,
který by je odvezl do města věčného snění.

nedatováno [1951]

(z orig. strojopisu)

Kavárna smutku

Osamělá budka na nároží
Osamělý chodec
Studeně temná noc
Dlažba se leskne po dešti
Chodcovy kroky ztrácejí tmavou stopu
Za sebou
Za svědomím
Vstoupil do budky
Znavené oči
Číselník telefonu
Opřel se o oblohu světélkující za sklem
Vytočil číslo
Namátkou
Syrové mlčení vytvořilo nekonečný prostor
Tóny nevšimavosti opustily budku
Jejich cesta byla vroubena spirálami
Zadní stěna budky se vyklonila
Pohled do teskně modré tmy
Krůpěje slz
Vyzvání
Zvon věčné touhy
Vyznání
Propadl se
Do ulice s podivnými chodníky
Prostitutky s odhalenými ňadry
Pomluvy
Stesky
Zloba
Nenávist
Zhrzené lásky
Nešťastné náhody
Nesplněné touhy
Neřest a vraždy
Lemovaly čas
Zvědavé
Vilné
Nenávistné

Pohledy
Pronásledován strachem
Svým stínem
Prošel tím davem
Zářivé zrcadlo
Konec slepé ulice
V očích rozpaky
Za zády děs
Vešel do zrcadla aby vypil svůj obraz
Stříbrem blyškající hudba
Tepló hovorů
Ojíněné úsměvy
Stydlivě krásné toalety pronásledované fraky
Tanec prosycený erotickými vůněmi
Líce orosené pěnou z alkoholů
Chodil a díval se
Chvillemi ukrádal štěstí druhým
V zrcadlivých parketách pozoroval růžové nohy tanečnic
Jezero botek se rozdvojilo
Livrej se klaní
Licousy šumí kouřem
Podal mu orchidej
Dopis který nikdo nenapsal
Slova která nikdo nevyřkl
Omámen šel za livrejí
Schodiště třaslavých myšlenek
Špinavě odkapává žlut
Čas se co chvíli zastavil
Klapot podpatků ho vábil vzhůru
Vyrušen samotou se zastavil
Cesta byla zatarasena
Byly ozdobeny visitkou
Stálo na ní
„Sir Petr miluje průjezdy“
Otevřel a vkročil
Obklopilo ho červené prázdno
Zdí naplněné očekáváním
Vteřiny prosily
Strop se nehlučně rozlomil
Zlatý prach rozptýlil jeho myšlenky
O podlahu se rozbilo vejce

Konec reality snů
Leknín se rozevřel
Vykvetl modře
Hedvábně jak houslový klíč
Nahá slečna v poháru
Strnulý smích
Veliké oči
Studny do šedých skal
Erupce sexu
Palmy v hlubinách cudné řeky
Váben hvězdami spojil se s leknínem
Chorál citů
Probuzený akord věčnosti
Květ se uzavřel
Zakryl smyslné pohledy svou nevinností
Vejce zamazané trusem slepic
Rytmičké pohyby od severu k jihu
Licous v livreji vzal vejce do ruky
Pálilo teplem zvědavých dlaní
Vyhodil je oknem
Do ulice s podivnými chodníky
Prostitutky s odhalenými ňadry
Pomluvy
Stesky
Zloba
Nenávist
Zhrzené lásky
Nešťastné náhody
Nesplněné touhy
Neřest a vraždy
Lemovaly čas
Vejce se rozlilo aby okrášlilo opuštěnost ulice
V kavárně smutku zhaslo poslední světlo
Jeho život
Jestli žil
Odešel se světlem plynové lampy

nedatováno [X.-XI. 1952]

(z orig. strojopisu)

Na okraj traktátu

17. I. 1953

Souhrn myšlenek zachycený na zvukovém pásu
Běží z hlubin prostoru
Blázinec mluveného slova
Spirálovitě vinuté hlavy
Myšlenky dělicí se na třísky
Tichá hra stránek naučného slovníku
Vědomosti které nejsou mým vlastnictvím

Několik mincí vhozených do orchestrionu
Proměny knajpy na předměstí
Melodie čtené ve chvíli milování
Párek holubiček obětovaných lásce
Petroniův chrám byl posvěcen

Věnovat přátelům
Úsměv rozpolcený za zvuku měsíčního svitu
Dvě půle přesně stejné
Zářící jak Mozartovy melodie

Muž a žena
Pohár plný slzí
Melodie kterou každý z nás zbožňuje
Melodie kterou každý z nás opouští
Oidipovský komplex

17. I. 1953, přepracovaná verze, asi z r. 1958

(ze strojopisu – společný večer se ZB)

Meditace časně zrána

Růže utržená časně zrána
Růže pro přítele
Růže přátelství

Telegrafní sloupy nad městem
Pnou se do výše – bodliny ježka
Od sloupu ke sloupu
Pomalou kráčí dráty
Tam se uhýbají
A mizí – tam někde
Až tam u tebe příteli
Posílám ti po nich vzpomínku
Snad ti ji vyřídí
Vzpomínku časně zrána
Kdy růže jsou nejkrásnější

Prosívám pozorně
Vzpomínky mezi prsty
Má meditace zní nazelenalým ránem
Měsíc – a snad ještě ty příteli

Nasloucháš mému hlasu
Rudá růže ve sklenici s vodou
Něžně sklonila svou hlavu
Tak jako milenka
Se vzdává polibku
Unavena láskou
Pozdě k ránu
Kdy růže je orosená
Slzami panenství
Měsíc přijal podobu mého přítele
Jak rozkošný dárek
Časně k ránu
Kdy přijímáme projevy lásky
Tak čistě a jemně

Jak když hudba hraje
Jako poslední záchvěv vůně uvadlé růže

Přítelova tvář
Do měsíčního světla vytesaná
Se usmívá
S prvním zpěvem skřivánka
Nebo to snad zpívá psyché?
Nevím
Ale je to krásné
Tak časně k ránu
Když růže se probouzí
A vábí nás k prvnímu pohlazení
Milenčiny tváře

Iluse
První vůně letního rána
Hýčká mě na svých ňadrech
Příteli co jsou ty kilometry
Když měsíc odráží naše úsměvy
My je jen sbíráme do džbánek
A dlouze vypijíme
Ze dna džbánek pak
Vyrůstá růžové poupě
Aby s prvními vůněmi
Nás vyzvalo k lásce

5. VII. 1953

(ze strojopisu)

[***]

SETKÁNÍ

Punčoška v plynové lampě se rozžhavila
Jak zlatá hlava
Lež zběhlá z Rembrandtovy palety

Rozběhly se štafety
S poháry
Krásy

Napil jsem se
Z toho poháru
Polibků
A šťasten jsem se zasmál

— — —

PRVÉ POHLEDY

Milá děvčátka
Ověnčená květy
Vyšla do besídky
Zpívala písně o lásce

— — —

PRVÉ ÚSMĚVY

Řeka krve
Bouřila v pohádkových melodiích
A bílá pěna na hladině
Se leskla
Jako růžové perly

— — —

PRVÁ SLOVA

Kouzelné melodie
Kráčející po zlatých drátech
Mne hladily
Svémi spirálami

Přejel jsem struny na kytarě
Chtěl jsem s nimi
Soutěžit v ladnosti
Pohybů

— — —

VEČER

Slova
Slova – samá slova
Dotkl jsem se cívký
Nabitě elektrickým proudem
Vyšlehl plamen
Který zapálil mou duši

— — —

OTÁZKY

Zaduněl výstřel

Ve skleníku září květy
Vadnou – dotýkají se
Jako by si vyprávěly o lásce

Parfumem politá místa
Zahojí rány po lásce

březen 1955

(ze strojopisu – ze sbírky Igera... /Fragmenty/, 1955)

[*]**

Nejtíšší netopýři
Postaví hlas ploutví
Prý v lesích důležitý
Mezi beatnická pokrytectví
A měsíční hru
Demonstrovanou prsty podpatku

nedatováno [1956]

(ze strojopisu)

Pijící květy

Tříštivé melodie krví
Doznívání slov
V hlubinách skelného jezera
Zasnoubené stíny
Klouzavé jízdy aut
Několikrát poznamenané oko
Přecházíš řeku infantility
K historkám posměšně vyprávěným
O korálech s liščími ohony
Tak něžně položit hlavu
Na ňadro lastury
Bez zachvění povadlých listů
Nábřeží zhnědlo steskem
Klovající vítr dráždil sametové kmeny
Silonové něhy se procházely
Ruku v ruce
S rybíma očičkama slunečnic
Červené opičky laskající zakázané sladkosti
Sály bez oken
Bez perspektivy
Do tunelu šeptaných vyznání
Zasypávaných burskými oříšky
Bez nožek láskyplných
Něžně odsávajících vesmír
Velkými nozdrami pokušení
Jdi do korun stromů
Okrášli je svou nahotou
Vykřič své city do páry řek
Leť s ptáčkem moudivláčkem
Uchop vesmír za přistřiženou kadeř
Čas se zlomí do smyčky
Plakající střevíčky
Do niter křehce blikajících
Ponořit skalpel čarodějův
Horami vane světlo doteků
Jitra zakázaná

Bloudící smaragdy
Den zakrytý cípem kapesníku
Dravečkové dovádějící v továrních halách
V záruční lhůtě řetězových reakcí
Smývaných kraječkou
Okrajem deštníku
Dovedně zaobleným do stříbrných ploch
Body střídaly svou intenzitu
Autokarové průvody bloudily po cestách
Mezi celuloidovými milenci
S blankytně modrými vlasy
S pondělky utajenými
S pokušením líbat srpek měsíce
S větvemi propletenými v myšlenkách
Vyšel jsem před dům
Chtěl jsem tě vidět zelenavě průhlednou
Přicházející od jihu
Čekající na třešňový proutek
V proudu vyrušených jazýčků
Laskající slovesné absurdity
Před soumraky osvícených pagod
Vytančilas kružnici náhod
Kramflíčky pohlazenými fialkovým dechem
Tůně plné rosolu
Utopených frází
Hadi prskající do ulic
Do zástupu perleťových aut
Signálními soustavami bez hranic
Znamení dávaná z oken vodárny
Přesmutným očím nylonek
Při chemicky čistém kroku
Máš břicho chvějící
Tvrdým zvukem zřítelnice
Zaplály ohně nevěřící
Byla jsi tam sama
Na saních vystlaných ústřicemi
Královna nestálých křížovatek
Královna veřejných tváří
Žabáci se žlutými vousky
Trubači tichých vzdechů

Milostných loží včera opuštěných
Svírám lem tvých šatů
Cestičku k srdcím pronajatým
Jantarový klůček škrabající
Do zvířeného prachu z pergamene
Obrazce matematických představ
Vzpomínky nocí vypůjčených
V knihovně hluků motorů
Jsi čtverec na přeponě
Rovnáš se součtu zrychlených tepů
Doznívajících v tichém akordu
Bloudícího tónu morseovky
V mozaikách velkých přání
Býti navlékačem dámských punčoch
Procházet se lesíkem erotických představ
Dívko která jsi mne mýjela
Máš dobré srdce
Darovalas mi pijící květy

nedatováno [1957]

(ze strojoписu)

Horoucí zpěvy

Oživila tykadla nad městem
Do ohňů vešel spěch
Elektrodou lásek smýkaných
Ve slovech dotýkaných
Ocelové pružinky
Ve čtvercích významných
Po stromech kráčel mech
Přes salonky veřejně vysmáté
Pištící biče se chytily drápkem záblesku
Kostičky se vysypaly na chodník
City zaváté
Po kolikáté již v propastech
Pružina červeného vláčku se chvěla
Zarámované řasy
Se srdcem na krajíčku
Se slzami uroněnými
Do kápí s liščími pohledy
Střechy popsané svěcenými křídami
Pomalované podivuhodnými obrazy Salvádora Dalího
Sveřepí hráčí se slovy zaokrouhlenými
Malí kybernetičtí tvorové morálně pokřivení
Delfínek se otočil
Z roštáctví počural vodíkovou pumu
Ukázal své sametové bříško a zmizel v hlubinách
Na balkóně jsi sušila svůj šál s trásněmi
Byl zářivě oranžový
Se stopami vrabčích nožek
Sen rozdrásaný
Ve chvíli když jsi se zrcadlila v něžných slovech
Když jsi hladila obraz milence slabě mihotavý
Pád andílka do šednoucí kašny
Topil se v pocitech viny
Rozpačitá tvářinka kaprálské výložky
Dědičný hřích
Rejdění rybek v pravém horním rohu akvária
Zvědavé čumáčky dorážející na skleněnou přehradu

Jazýčky ochutnávající konec světa
Žádosti nesplnitelné
Tanečky jepičích životů
Neukojené krasavice
Uzavřené do pouzder ozdobených bruselskými krajkami
Melodie znějící před uzavřenými okny
Vydal jsem se za tvým ztrácejícím se pohledem
Hvězdnými kanály
Oparem mléčné dráhy
Zveřejnit vůni veřejných domů
Z úkrytů vyhnat politické intrikány
Nakopat do zadečků ošklivým myšlenkám
Před jeskyní se batolilo několik lesklých kamínků
Sklovitě vyhlazených jaderným žářem
Za okny přestaly kvést květiny
Zapomněli jsme je zalévat
A radioaktivní déšť je neosvěžil
Našel jsem tě v kapličce klečící před oltářem
Modlila jsi se
S pohledem ovívajícím barevná skla v okně
V pravouhlém promítání
Zpívající svícen zdobil tvá ramena
Volala jsi na stříbrem opředený kámen
Sestrojte stopy rovin
Avšak bodem lze vést jedinou přímku
A slova procházela sítím nedospělých myšlenek
Skupenstvím zloby a žalu
Kráčela jsi po špejlích s hroty
Červenající se vlašťovičky
A obrýlení slimáčky
Procházeli vnější branou šupin
Sem a tam
Zbavení zábran a předsudků
Mílovali se navzájem
Pro sladkou krůpěj medu
V tichém zákoutí atomového krytu
Pozorování skulptur bylo neveselé
Vyplnit část čekání náhrdelníky ze slonových kostí
Zabránit unikání plynu
Uchopit svět za motocyklová řídítka

A vyjet si někam do polí
Zbavit se stesku a zlých předtuch
Dovolit kuřátku vyklubat se z vajíčka
Splnit si jedno přání
A potom na obloze vypukl požár perleťových ňader
Mohutná tvorba par
Vytvořila hořící pěnu
Na křižovatce dvou rozjezdových drah
Ale přes to vše
Je stejně rovina určována člověčími stopami

nedatováno [1956]

(ze strojoписu)

Sny Modrého Faraona

Měsíc
Ozdobil svou tvář
Pokryl ji leskem
Stříbrného šperku
A označil tak chvíli
Kdy každý den
Přesně v tento čas
A v tomto jediném okamžiku
Vstupuje Modrý Faraon
Do temného sálu
S jedním oknem
Jehož oko
Občas slzící
Se dívá do středu nebes

Ve stopách Faraonových
Přichází zástup kaplánků
Oděni do bílých fráčků
Pozdvihují své nosy
Vlídně a vznešeně
A šelest jejich nozder
Bývá provázen
Pláčem dívky
Která kdesi
Nic zlého netušíc
Vytrousila svoji ctnost

Pak pánové
S velkými ústy
Kráčejí k varhanům
Odkud studeným chorálem
Bezcitně zaplní
Hlavičky zbledlých mládenců

A potom jdou
A jdou

A jdou
Smějící se stíny
Po chodbách bleděmodrých
Za divnou chimérou
Přesladkých úst

Silou paže
Umlčel obrovský zbrojnoš
Všechny hlasy
A ticho zaplnilo sál

Vlnivým pohybem
Snesl se Faraon
Na lůžko z vraních per
A hned nato
Se zahleděl do hvězd
Spatřil tam zauzlená žabí peříčka
Okouzleně zpívající
Píseň o modrém červánku
Plující po ňadru dívky
Jež se třpytila
V mihotavém pohybu
Křídla vážky

Odrhl svůj pohled od hvězd
Aniž zpozoroval
Že nastala deštivá noc
A
Slovo bylo rozdvojeno
Ostřím jazýčku
Lékárnických vah

Muž
S pohledem šelmy
A plačícími prsty
Zvážil nejprve jednu
A když si odpočinul
I druhou půlku slova

Špatně vychovaný

Černý havránek
To pozoroval přimhouřenýma očima
Dým cigarety ho dráždil
Ke kašli
Jeho astmatický dech
Rozvál to slovo po kalužích

Faraon usínaje
Si posteskl
Slza
Vytrysklá z oka
Mi potřísnila tvář
Proč?
Když přece spadane hvězdy
Pod slunečником se sešly
A houslovou strunou napjatou
Červeným
Oranžovým
Bílým
Zvonem pohly
Zatím co vojáček pod směšným praporem
S kopím napřaženým vpřed
Polekaný výkřikem
Němých
Němých úst
Má vlásky poseté
Hrůzou z bahenních chorob

Do sálu vešel tichým krokem pokrytců
Muž jehož charakter byl stejně pokřiven
A snad ještě křivější
Než jeho páteř
Měl zaměstnání záviděné
Byl strážcem Faraonových snů
Jeho chamtivýma rukama
Procházely v nekonečné řadě
Jeden za druhým
Modré
Žluté
A červené sny

Skládal je do hromádek
A pak zase míchal
V prazvláštní hře světél a soumraků
V níž se stávají z jednobarevných snů
Sny dvoubarevné
A v tu noc kdy vykvete první vlčí mák
Také tříbarevné

V ozdravné lázni třpytivých snů
Barev šeptajících
Zeleně
Oranžově
I fialově někdy k ránu
Je ponořen zrak Faraonův

Jeho utichající myšlenky
Chvillemi ještě zčeří hladinu horkého jezera
Pak náhle kámen vržený do tmy
Padá
A padá
A tříští se na miliardy hořících střepů
Zachytit rukou obnaženou
Plamen stojící na okenní římse
Opatrně ho uložít
Mezi věci nepotřebné
Hned nato otevřít branku do zahrady

Povinnost křivého muže
Byla noc co noc stejná
Jít po stopě nočních příběhů
A společně s dárci krve
Umdlévat pod tíhou pocitů

Vějířky penízků
Roztroušené po dlaních
A napršené mezi slzami
Nedobrovolného početí
V křoviscích dívčích náručí
Skrývajících pohublého milence

Jehož srdce proklál
Nedospělý prs
Zatím co slečnin klobouček
Okrášený rozmazlenými srdíčky
Vystavujícími na odiv
Křehkost svých chodidel
Vonících oschlým polibkem
Odnegli kamsi trubači bílých dnů
Troubící fanfáry
Na trubky z purpuru

Spirála točící se
A stojící
Na tygřím zubu
Bez přílišného chvění
Vysílá mramorový tón
Do uší pokorných
Do uší drobné dámy
Kráčející galerií
Větríkem zvědavých pohledů
Vkrádajících se potměšile
Do zakázaných míst
Do vonícího šera jejích sukní

V záři poledního slunce
Dovádí několik kočiček
Mezi kučerami nasmělého mládence
Svémi smyslnými ocásky
Mu pokouší dušičku
Marně se skrývající
Mezi chuchvalci zelených mlh
Které jsou roztroušeny
Po mísách s jablky
Nad nimiž létají ptáci
Do kruhu
A do elipsy
Přestože malý bílý míček
Se odráží
A ztrácí se
V síťce na vlasy

Několik kopinů
S praporci hrozivě rozvinutými
Stojí a čeká
Na ranní rozbřesk
Na večerní šero
Stojí a čeká
Na příkaz náhody
Pod jejich nohama

Rozpaky vrstvené na sebe
V chaotickém nepořádku
Vytvářejí ruměnce
Efemérních tvarů
Na tváři
A uprostřed čela nevýrazné gejši
Třpytem
Uhlazený hrozen
Uronil slzu
Dojat steskem černých očí
Na hrot
Jejího malého řadra

Kvetoucí lvi
S průzračnou srstí
Střídavě sedící
Nebo ležící
Usmívají se
Lechtáni na svých tlapičkách
Prachem zvířeným
Chvěním starých tapet
Způsobeným několika větrnými úderu
Sledujícími dráhu
Kradmých pohledů
Vyslaných z přítmi pasáže
Do středu kulatého terče

Jehlový dóm
Odmítnutý tvářemi nevěst
A vrásčitých starců

Se kolébá přemlouván větrem
Jednou od severu k jihu
Podruhé od jihu k severu
Zelené
Bronzové
Včelky putují po jeho ose
Mizející kdesi
Mezi skalními rozsedlinami
Drásanými
Křikem skřivanů
Je to dům
V němž zrcadla rozbil měsíc
Dům v němž osamělý větřík
Bloudil podél stěn
A v němž se muž při polibku
Řízl do srdce
Copem
Posetým mnoha pohledy
A pohlednicemi
Z mnoha zemí
Upleteným z těl hnědavých ráčků
Rozeznívajících se
Při každém doteku
Křečovitým
A marným pohybem
Vysokého cé

Mnohomluvný střevicek
Ukrytý
Mezi malebnými střípky
Které rytmičky
A v přesném časovém vymezení
Mění svou tvář
Spolu s osamělým kandelábrem
Stojícím před domem
Již včera ztichlým
Který vzpomíná
S knotem čadícím
Na dívku
Co šla jednou kolem

A otřela se o něj
Svým neposedným tělem
Tanečnice
Obklopené tóny
Svinutými do úhledných kornoutů
Ve sklenících
Vytápěných žárem srdcí
Kde den co den tančí
A drobnými krůčky
Se obratně vyhýbá
Ostnům
Zlého jazyka

Ve chvíli
Kdy obzor odmítl dál držet měsíc
A ten zřítíl se
Kamsi do skal
Do páry trav
Kde chčupal červený kohoutek
Za velikého smíchu
Slečen a Dam
Neboť se dvořil pachu jejich těl
A jeho frak
Mu padl pramálo

Zed' popsaná křivými slovy
Uzavřela Faraonovy sny

Strážce
Složil fidlátka
Omyl si ruce
A tíše se vzdálil

Slunce
Ozdobilo svoji tvář
Pokrylo ji leskem
Zlatého šperku
A označilo tak chvíli
Kdy každý den
Přesně v tento čas

A v tomto okamžiku
Odchází Modrý Faraon
Z temného sálu
S jedním oknem
Jehož oko
Občas slzící
Se dívá do středu nebes

nedatováno [1958–59]

(ze strojopisu – s pozdějšími opravami)

[***]

Nad lesem zahovořil namodralý mrak
Osamělá sosna uprostřed palouku
Naladila svou citeru
Aby rozmlouvala o poesii
Král smrkového houští požádal nejbližší jedli o tanec
Tančili čardáš zoufalých slov
Pojednou vše zmlklo
Na palouku náhle vyrostla studánka
Ze které stařec
V nádobce podobající se dětské hlavě
Nabírá tekuté stříbro
Aby jím okrášlil zapadající slunce

Náhody setkání
Dav který si není jist
Vypité mléko na druhé straně dráhy slunce
Krutý sen požívače hašiše
Brány kterými vstupujeme na desku točící se rulety

Záchvěv okamžiku
Polibek koupený ve světle lucerny
Pozdní chodec kráčející ulicí
Brouká si nápěv posledního šlágru
Je podoben zdravící ruce
Pověšené nad městem
Znajícím své tajuplné kouty
Pro rána
Která neuvidí již nikdy tak jak viděl předešle
Když vídal slunce
Ještě opojen snem hašiše
Ó kouzlo noci které jsem probděl
Hrával jsem na spinet melodie
Černé mše

Otevřel jsem okno
A soused mi podal vůni z květů

nedatováno [1958]

(ze strojopisu – z oddílu Otevřená brána sbírky Čas který se vytrácí)

[*]**

Do nebe se zasekl vysoký tón
Pak rozhoupal se jako zvon
a+b a+b a+b
 a jenom on
Chtěl setřít pršku kosmického prachu
Z mého strachu

nedatováno [1958]

(ze strojopisu – z oddílu Visuté mosty ze sbírky Čas který se vytrácí)

Moudré lávy

Moře se houpalo v bocích

Do větrů vyšel člověk

Odrážel se v lesku hvězd

Oči tmavě modré

Pršely v dětských krůčcích

Ruce tvrdě zbarvené

Do pohledů nevinných

Srdce plné vřící krve

Řeky se protahovaly mile

Laserovým paprskem dorážel na dálky

Vlnil si zelené kadeře

V myšlenkách se škádlil s vesmírem

Prozrazovaná tajemství milenců

V jeho stopách vyrůstaly vinice

Vtisknuté do trav

Jeho slzy se měnily v hrozny vína

Hory se krčily ve svém stínu

Podle cesty vysázel alej z úsměvů

Bránil se dojetí

Své starosti opřel o obzor

Šeptaly tichá slova

Hnal koně tryskem krajinou

Pukala utajenou vášní

Chtěl mít vše

Roviny se chlubil svou nadřazeností

Svou dlaní rozdávající

Svým teplem

Unaven usedl pod horou

Moudré lávy ukryly jeho snění

Věčným pramenem štědrosti

nedatováno [1959]

(ze strojopisu – z oddílu *Visuté mosty* ze sbírky *Čas který se vytrácí*)

Suchými cestami

Mezi zažloutlými listy

V ulicích šedě sípavých

V krajinách s nemožnými rovinami

Za jezery se zelenkavými dny

Teprve až pozítří

Dohonil svou myšlenku

K ničemu

A pro nic za nic

Dráсал nehtem plamen svíce

Okem lákal lekníny

Hrozil prstem do uhelných slojí

ty

ty

ty

ty

pořád a bez přestání

Smál se deštům slunečnic

Líbal osamělé prsy

Obouval jen levou botu

Pěstoval si charakter

Malý trsek angreštů

Rozvátý silou vzdechů

Do ústraní se vkrádá stín

už vyšlapal cestu infantům

Pocity vymizely

Ztratily na významu

Pro život bez početních záhad

lal

al

al

al

nekonečně teče řeka

Do povídání horkých střípků

Pokládal svoji hlavu ke spánku

Mraky polévané studem

Metodicky

A stále
A bez ustání
Skrýly svou nahotu
Za vzorec s druhou odmocninou
Do výpočtu náhod
lal
al
al
al
al
nekonečně teče řeka
Nekonečně vytékají myšlenky
Z ničeho nic
A jen tak
Jen pro splnění snů
Jeho snů
 jeho snů
 jeho snů
 bez konce
Ve spojitých nádobách
Ve sloupci čísel
Pro splnění velkých přání
Vláčel se bouřkou a větrem
Měl jen to přání
 jedo přání
 jedo přání
 jedo přání
Kráčel suchými cestami

nedatováno [1959]

(ze strojopisu – ze sbírky Čas který se vytrácí)

Slzy

Z šedi nebes
Slzy podivně kanou
Na tváři zrůzněné
 grimasou bolestnou
Ulpívají
A hlubokou řinou se ranou
Splývají v hořící proud
Pak v očích zděšených
 mění se v troud
Život
Na prach se rozpadá
Slzy ho taví
V posledním vyznání
Poslední květ
 hlavu sklání

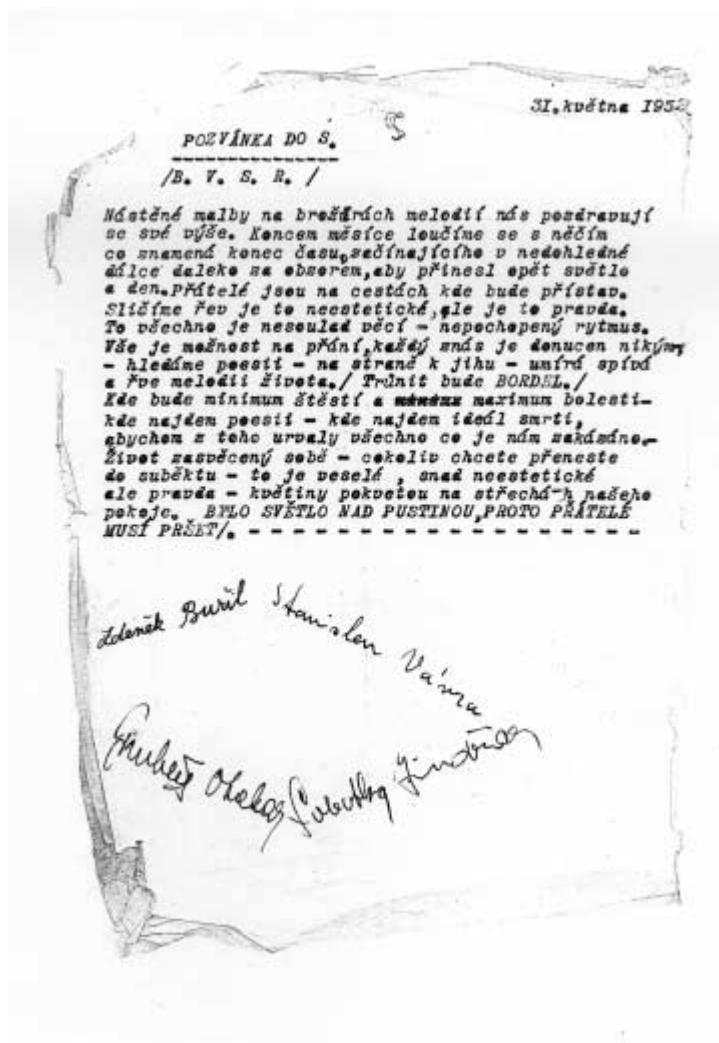
nedatováno [1959]

(z orig. rukopisu)

Společné texty

[Vladimír Vávra, Jiří Šmoranc, Zdeněk Buřil,
Stanislav Vávra
a také Milton Seidl, Jaroslav Poláček, Jindřich Sobotka
a Otakar Rubeš]

(1950–1953)

„Proč na zahradě mezi keři stojí hausbót?“

Ten hausbót stál na zarostlé a tehdy neudržované zahradě u rodinného domku Buřilových na Spořilově. Proč tam stál? Zdeněk Buřil neřekl, jen jsme vytušili, že tu loď patřící na vltavskou vodu, kam se také nakonec vrátila, miloval. Tak v tomto hausbótu byl napsaný první společný automatický text. Společné texty jsme psali na každé schůzce, vždycky když jsme byli spolu aspoň dva, a psali jsme je všude. V kavárnách, venku, u nás doma... kde jsme byli. Ty první nazval VV *Pochodeň před zapálením*. Těch společných textů se zachovala jen hrstka, i tak však vydávají svědectví. Ne všechny je však možné považovat za automatické psaní.

Terasa noci

[*Vladimír Vávra a Milton Seidl*]

Byla noc téměř bez jediného stínu těch tanečnic, jež tančí v mřížoví očí. Psík slézal svah čenichaje do hlasu zvonků světel ohňů založených od počátku všeho. Trestanci bojovali s molekulami siluet žen – zakázaný sen.

Rej magnetů navzájem se přitahujících defiloval v tónech vystřelujících projektily proti světlu – takže nebylo nic: ani tma – ani světlo.

Ta rytina, jež tkvěla náhle přede mnou v prostoru, řekla: fluidum – výkřik ticha.

Skupenství prahmot tlelo na haldách s potřebou hnojit neúrodné země, kde skřítkové draždily přinášejí na tácech rozkoše, které by hověly chtíči davu – tedy mému chtíči. Ačkoli jsem ovíván větry z dutin vysílaných vůní, které poslouchají slepě své syny – syny zlámaných větví s mozkiem žluti sucha. Pro rytmus deště. Pro náhodný úspěch pěny nad bahnem neklidu.

Prška modrých pozdravů mne vítala.

28. II. 1950

(ze strojopisu – rkp. z kavárny *Hybernia*)

Aut. text č . 1

[*Vladimír Vávra a Jiří Šmoranc*]

Cigareta hoří modrým dýmem. Kocour potkal myš. Dům je křivý. Karafiáty přestaly kvést, protože psi je podupali. – Autobus se srazil s koloběžkou. Jitrnice byly přesolené. Upoutaná loď vrávorala na vlnách. Utopenec křičel děkuji. Stopy ve sněhu byly příliš hluboké. Lanovka nejezdila toho dne, byla polámána. Na severním pólu zpívali tuleni. Cirkus byl nabit do posledního místa. Bolí mě hlava, proto píšu s chybami. Skleněná koule se kulila pomalu, přes cestu ležel stín.

XI. 1950

(ze strojopisu)

Aut. text č. 3

[*Vladimír Vávra a Jiří Šmoranc*]

Marta dře stěvíc. Ticho prodává – – – Začneme tím, že sníme všechny větvy dřeva a vypíšeme – – – z – – – do ticha lžic, otomanů, volejů. Stroj bruslí na petrželi, ačkoli kočka šplhá po – – – slina mi přinesla oheň štěbetání. Křič si blázne, neboť zloději syčí do – – – – –

Padající světla klusající po dveřích činila dojem, že jsem tečkou největších vzdáleností modly či stáda ovcí nebo Adamem prokletým trnem. Dudy, perla, káva, má knihovna za domem bez opěradla. Zoufalec teče do lahve od inkoustu. Ticho modly, sešit, auto, ďábel s třemi rohy.

15. XI. 1950

(ze strojopisu)

Aut. text č. 4

[Vladimír Vávra, Jiří Šmoranc, Zdeněk Buřil]

Konečně mě zajmuly ty proudy žhavého zlata, jež vyrábějí tucty koňských sil na parketě hvězd slídících po podprsenkách petržele a bot pana s velkým X na počátku své míry. Tuleni vycházeli dveřmi. Hlad líbal ruce štěstěny plující mračnem komárů, zvonících po kolejích dne. Z nekonečných dutin tónů oktáv skleněných staveb, šěřilo se, neboť krysař líbal svou sovu nad průjezdem tichých stříbrňáků. Teď leží hladina nebes na mé hrudi a tlačí boty dne z mých obočí, ponořujíc mé tělo do dělohy nejmladší kurvy. –

Zámky se strouhankou naplňují krmi tureckých záchodů. Plot pod hradem okolo červené řepy roste vteřinou o tři kilometry.

26. XI. 1950

(ze strojopisu – rkp. z paluby hausbótu ve 21 hod.)

Aut. text č. 14

[Vladimír Vávra a Jiří Šmoranc]

Padající meteority stínily cestu opatům hnízdícím v doupatech slabik slova nekonečno, po nábreží mezitím běsnily démony žen znásilněných medvědy a žalářovaných pro prostituci s měsíční tváří. – –

Kamelot prohlížel strupy koně přinášejícího všechny odlesky světa do konzervy automatů vystřelujících své náboje do davu.

– Pršelo –

Taxikář odepínal ucha hrnců, v nichž se nosí snídaně králům trubek.

Vousatý bez klobouku trčel svatě přes dláždění hladiny té řeky, jež je souzena plešatým jako trest, aby si byli vědomi své příslušnosti k plemenu výstředních brouků kňučících neustále nad aeroplány skutečnosti.

13. XII. 1950

(ze strojopisu)

Večerní modlitba

[*Vladimír Vávra a Jiří Šmoranc*]

Přišel jsem, abych pozdravil opuštěné rybky, jejichž oči jsou pokryty věčnou zelení čtyřlístků. Štíhlé panny s neučesanými vlasy, připoutané na přístavy večerních lásek, zněly ozvěnami chorálů bludiček rozeběhlých po stráních.

Černé hedvábí strání halilo mrtvé přítomné. Zpěv tisíců ptáků usedal na uhlové kresby zkamenělých dob hladiny tohoto jezera milostných dobrodružství stěhovavých ptáků.

Bezejmenní sochaři vystavěli pomníky nad stráněmi, kde dnes se modlím s rybkami za štěstí noci.

12. VII. 1951

(*ze strojopisu, rkp. ze Záběhlic u Hamru*)

Slavnost svobody

14. července 1951

Praha

[*Zdeněk Buřil – Vladimír Vávra*]

Příběh iluminace půlnočního lesa

Volnost – rovnost – bratrství.

Bylo viděti vzpouru mrtvých na kopuli věčnosti –
kopulí věčnosti jest umění.

Průchod lesem – putování katedrál ve snovém předpokladu
života svobody.

Krvavá moč tohoto večera.

Mocnost světa hřející srdce paumění.

Stíny a světla pochodujících obscénností.

Hudba volné myšlenky.

Závory četných museí s obludnými představami.

Boj emocí na šplhání kopule. – Dáblovy růže s alkoholy
skutečností.

Veřejná láska přenášená životem brnění.

Nohy – chiméry bloudění – hlavy, které touží po laskání
smrti, jediné to ženy, která přísahá na věčnosti.

Vzpěněné hrdlo mnohoznačné musy. Toť hrdlo křivek
popisující tento zchudlý svět.

Maximalita lesa pod obloukem měsíce, před
mnohostranností citu, ale důslednost osvobození.

Trať tohoto vlaku, který se zastavil na planetách nádraží
hvězd.

Borovice – krásno pozdní noci.

Putování mostu, příšerné spoje, do nádraží smrti.

Semafor hřející údy vybledlé v prachu zdobené lampy.

Svátky ohňů pod pražci myšlenek. Modlitba na pobřeží
poslední noci. Boj o slovo. *Svatba.*

Ženich pod hvězdami vražd se snoubím se měsícem nad
odplivujícím pokojem – rovný dům.
Krev potoka plujícího do klína ženy.
Zbytky bytostí smáčené koloidem sexu.
Zelené bodláčí.
Procházka prokletých pro výsměch světa.
Vůně orchidejí malých dětí.
Přísaha nezachytitelného myšlení.
Toť trocha života, trocha svobody,
SMRT.

14. VII. 1951

(ze strojopisu, rkp. z Krčského lesa)

Pozvánka do S.

[Zdeněk Buřil, Stanislav Vávra, Otakar Rubeš a Jindřich Sobotka]

Nástěnné malby na brožurách melodií nás pozdravují se své výše. Koncem měsíce loučíme se s něčím, co znamená konec času, začínajícího v nedohledné dálce daleko za obzorem, aby přinesl opět světlo a den. Přátelé jsou na cestách, kde bude přístav. Slyšíme řev, je to neestetické, ale je to pravda. To všechno je nesoulad věcí – nepochopený rytmus. Vše je možnost na přání, každý z nás je donucen nikým – hledáme poesii – na straně k jihu – umírá, zpívá a řve melodii života. (Trůnit bude BORDEL.)

Kde bude minimum štěstí a maximum bolesti – kde najdem poesii – kde najdem ideál smrti, abychom z toho urvali všechno, co je nám zakázáno. Život zasvěcený sobě – cokoli chcete, přeneste do subjektu – to je veselé, snad neestetické, ale pravda – květiny pokvetou na střeších našeho pokoje.

BYLO SVĚTLO NAD PUSTINOU, PROTO PŘÁTELE
MUSÍ PRŠET – – – – –

31. V. 1952

(ze strojopisu, rkp. z vinárny Makarská)

Prvního třetí

[Jaroslav Poláček, Zdeněk Buřil, Stanislav Vávra]

Vzácná harmonie myšlenek, postřehů a pravdy. Není tak snadné hovořit ve verších, jestliže jsme přeplněni city a láskou ke svým přátelům. Popsati strach jen tak – z rozkoše – a usnout, poskvřnit jej písmem. Prožít jen večer, jen jediný večer s miláčkem mus. Na prázdném místě se poznává čin – pečlivá žena upravuje květiny – jen pro zasvěcené. Slunečnice sklání své hlavy před velkou hlavou básníka – vzpomínky pro všechno. Kouzelný zámek vzruchů – s bolestným úsměvem ZAPOMÍNÁTE zpívat sonet velké Psyché. Co malého ještě přiložit – blíž k srdcím – konstatování, že slunce a psyché jsou rovnice-mi. Nezemřeli jsme.

Vítězný Smích Bouří Přístavem Jasných Zítřků.

1. IV. 1953

(z orig. rukopisu)

Snad uzávěr...

[Stanislav Vávra, Zdeněk Buřil, Jaroslav Poláček]

Umírajíce nezemřeli jsme – – – – –

Gloriola přátelství nesmí nikdy skončit úsměvem a stisknutím ruky. Bolesti srdce rozzářily naše usínání při pozdravu na slunečním obzoru. Před našimi zraky se rozprostírá krajina poznání.

VÍTĚZNÝ SMÍCH BOUŘÍ PŘÍSTAVEM JASNÝCH ZÍTŘKŮ.

15. IV. 1953

(ze strojopisu)

Vladimírovi

[Stanislav Vávra, Zdeněk Buřil, Jaroslav Poláček]

Stíny přeťaly bílou silnici tmavými šmouhami. Jen na dobu,
dokavad houkaly tovární sirény ódu na znovuzrození naděje...
V černém, či lépe v mrtvém lese přelétl havran stojatou vodu.
Mrtvé poledne.

Rozbolestněné duše vybíjejí své tirády v hádce o poslední
módu. Písmeno za písmenem si vynucuje převahu nad ideá-
lem.

Dnes se platí jen bankovkami z lidské domýšlivosti a falše. Ne-
vědomost má tisícovou – přetvářky milionovou hodnotu.
Sázky se uzavírají za zakrytým svědomím.

Přesto nebudeme pít čirou beznadějí jenom proto, že bylo
mrtvé poledne...

Slovo prohraje nakonec se svědomím. Vykřičníky budou slavit
své vítězství tehdy, až se nebude prodávat síla označená krát-
kou definicí.

Je to líbivé na povrch!

Jaká Slast Zničit Bolest, Vidět Právo!!!

15. IV. 1953

(ze strojopisu)

Surrealismus na periferii

Svědectví, které vydává ve své předmluvě k tomuto svazku Stanislav Vávra, je jistě samo o sobě dosti výmluvné, a tak co se faktografie týče, netřeba k němu mnoho dodávat, připomeňme zde to nejpodstatnější. Stanislav Vávra byl v padesátých letech z hrstky svých uměleckých blíženců nejmladší, dnes tu zbývá již jediný, poslední. A právě Stanislav Vávra pře nějakým časem dokázal, že opět jednou „neuvěřitelné se stalo skutkem“. Díky němu dostává dnes čtenář – po více než pěti dekadách – do rukou reprezentativní výbor z tvorby autorů v padesátých letech intenzivně tvořících netoliko na okraji „oficiální“ literární scény, ale vlastně i na okraji tehdejší literární scény „podzemní“; tito autoři se pak v následujících desetiletích vesměs zcela odmlčují, jen nejstarší z nich, Stanislavův bratr Vladimír, po svém návratu z vězení zúročil tam nabyté zkušenosti ve dvou svazcích dobově podmíněného realismu (*Světla v podzemí*, MF, Praha 1960; *Zelenáč*, MF, Praha 1963), které však již neměly nic společného s jeho postavantgardní tvorbou předešlou a navíc v dobovém, mnohdy konjunkturálním „rušení tabu“ zůstaly nepovšimnuty. V sedmdesátých a osmdesátých letech není pak již po bratrech Vávrových, po Jiřím Šmorancovi, Zdeňkovi Buřilovi, neřkuli po hrstce jejich kdysidávných efemérních spoluautorů ani stopy. Po roce 1989, kdy se umělecké spodní vody z totalitních desetiletí konečně dostávají na povrch, vyjde pak sice pár starších i pozdějších textů těchto autorů, tři dokonce v útlých knižních svazcích zásluhou nakladatele Václava Kadlece (od Vladimíra Vávry lyrická próza z r. 1951 *Muž v jiných končinách světa*, Pražská imaginace, Praha 1992; od Stanislava Vávry soubor textů *Snovidění*, PI, Praha 1992; od Jiřího Šmorance slangem psané vzpomínky na dětství *Děti periferie*, PI, Praha 1996), avšak ve vydavatelské hektice let devadesátých opět zůstávají tato připomenutí bez ohlasu. Kromě toho se tehdy stává zřejmým, že kýžená možnost tvůrčí a publikační svobody přišla – alespoň co se někdejších „libeňských psychiků“ týče – příliš pozdě: Zdeněk Buřil již léta nepíše, s někdejšími přáteli vůbec nekomunikuje a v roce 1996 tragicky umírá: v té chvíli se zdá, že z jeho literárního díla se dochovalo jen pár neprůkazných zlomků; Vladimír Vávra, v padesátých letech nepochybný spiritus agens celé skupiny, rovněž mlčí, žije v ústraní, nesděluje ani, zda vůbec ve svém archivu něco uchoval; k vydání *Muže* dojde skoro proti jeho vůli; Jiří Šmoranc

je tehdy již člověkem poněkud „vratké existence“, jak je ostatně možno přesvědčit se z dokumentárního filmu Ivana Vojnára *Proroci a básníci* (ČT 2001): své texty není s to uspořádat, jeho archiv zůstává editorům uzavřený; jen nejmladší z této čtveřice, Stanislav Vávra, má v devadesátých letech ještě chuť a sílu vrátit se k literární tvorbě: v Hařta pressu publikuje své pozoruhodné vzpomínky *At to drásá* (HP, č. 11, 1991), po nichž následují ještě tři obdobné texty (*Čekání na Auroru*, in HP, č. 15, 1993; *O podobnoství*, in HP, č. 16, 1994; *O požárech*, in HP, č. 17, 1995). To vše posléze beletristicky rozhojňuje a obohacuje do podoby knižní trilogie *Zvířený prach* (MČ Praha 8, 2004); *Perpetuum mobile* (MČ Praha 8, 2003); *Mlčenlivá věž* (MČ Praha 8, 2005), v níž se tak trochu hrabalovsky snaží přiblížit všednodenní život na libeňském předměstí. Ohlas této výseče tvorby jednoho z někdejších „periferních surrealistů“ byl však opět téměř nulový. A to je vlastně skoro vše. V polovině první dekády nového století a tisíciletí se zdá, že nad „libeňskými psychiky“ se již definitivně zavřela voda, že jejich dílo je ztraceno a to málo, co se z něho zachovalo, je zapomenuto, že v budoucnu mohou tyto fragmenty literárním historikům posloužit jen jako stopa toho, co snad kdysi bylo, co mohlo být...

Po smrti staršího z bratří Vávřů v roce 2005 však nastává nečekaný zvrat: ukázalo se, že jeho archiv byl překvapivě bohatý. A tehdy se mladší z bratří Stanislav pouští do díla, v jehož smysl vlastně již nikdo nevěří, nedoufá: z rukopisných a strojopisných zlomků, z nově objevených, vskutku původních samizdatových vydání básnických sbírek z padesátých let, která se považovala za navždy ztracená, sestavuje obdobu sborníku, jenž v roce 1953 měl být reprezentantem díla tohoto uskupení českých surrealistických básníků, jehož příprava však byla přerušena zatčením bratra Vladimíra v r. 1952. Po roce práce předkládá Stanislav Vávra soubor textů, který je natolik bohatý, že je možno konstatovat: autentické dílo „libeňských psychiků“ je ve vsí své rozmanitosti opět na světě. Nyní je tedy na čtenářích a na literárních historících, aby je zvážili a vykárali mu konečně místo, jež by mu bývalo patřilo již kolem poloviny let padesátých, kdyby ovšem nebylo toho, v čem lidé v této zemi a v té době žili.

Již na tomto místě se však neubráníme úvaze o tom, kdo vlastně „libeňští psychici“ byli, resp. kým a čím by byli mohli být. V jistém ohledu totiž i nyní, po zveřejnění tohoto obsáhlého výboru z jejich textů, zůstane nepochybně na nich jakýsi stín, lépe řečeno, jejich dílo pravděpodobně zůstane i nadále „ve stínu“ jejich věhlasnějších, „pro-

fesionálnějších“ kolegů: vždyť zřejmě jde o tvorbu „toliko“ samouků, o dílo spíše „surrealistů-naivistů“, ne-li přímo o dílo autorů „insitních“. Tyto výtky si jistě i nadále budou nacházet oporu, jakkoli snadno by je bylo možno zpochybnit: tak třeba Celník Rousseau, král naivistů – nebyl právě on jednou ze zbožňovaných ikon francouzských surrealistů? A což jejich obdiv k „primitivnímu“, „barbarskému“, „negerskému“ umění? K tvorbě šílených vizionářů a lidí psychicky vyšitých? Snad i nadále platí, že litera ducha zabíjí, že mnohdy značná sčtetlost, „studovanost“ byla a je uměleckému dílu spíše na škodu. Nechtě tedy i texty našich „surrealistů-samouků“ jsou posuzovány jako takové, nechtě jejich tvůrcům není předhazováno, že „nechodili do stejné školy“ jako třeba Zbyněk Havlíček, Karel Hynek či Vladislav Effenberger...

Snad v této souvislosti stojí též za připomenutí, v jak podivné a překérní situaci se po únoru 1948 ocitají vlastně všichni ti, jimž nebyl odkaz avantgardního umění lhostejný, tj. především ti, kteří se snažili tak či onak navázat na jeho nejvýraznější předválečný proud v této zemi, tj. na surrealistické hnutí. Jistěže nejen jejich umělecké a duchovní ambice jsou v oné době oficiálně odsuzovány, ba přímo zlořečeny, ale jsou to i jejich nositelé, kteří se na počátku padesátých let stávají objektem soudních a trestních postihů. Karel Teige uniká politickému procesu velmi pravděpodobně jen „díky“ své předčasné smrti. Závěš Kalandra je popraven. Není tedy snad třeba příliš se podívat nad tím, že „pohrobci avantgardy“, až již se jednalo o okruh Effenbergerův, Hynkův a Medkův, či o spořilovský okruh Havlíčkův a Fárův, či o okruh Kolářův a Híršalův, tedy o zbytkovou Skupinu 42, či o okruh Ludvíka Kundery, tj. o zbytek Skupiny Ra, či o okruh Bondyho, Vodsedálka a Krejcarové, či o okruh Hrabalův, Maryskův a Boudníkův, byli rozprášeni, zastrašeni, že jejich vzájemná komunikace byla minimální a v některých případech pak ustala zcela. O jakémkoli nejen skutečném, ale ani o náhražkovém „literárním provozu“ tehdy ovšem nemohlo být ani řeči. Tento „provoz“ se na počátku padesátých let omezil právě jen na ony hrstky nejbližších přátel, kteří v lepším případě měli alespoň jakési tušení, co se děje ve společenství jejich hypotetických bližních – většinou ani to ne. A zde je nutno zdůraznit, že důsledky této atomizace pocítujeme dodnes. Vždyť ve svém úhrnu bylo dílo všech výše jmenovaných (a ovšem desítek dalších autorů i zcela jiné orientace) vydáno až v letech devadesátých, v některých případech – Effenbergerova poesie! – ještě ani dnes kompletně publikováno není. Konec konců právě naše vydání sborníku díla sur-

realistů z libeňské periferie je samo o sobě snad nejpřesvědčivějším důkazem existence těchto deprimujících důsledků: nadešel snad už nyní čas, aby byla historie české literatury let padesátých napsána vskutku bez mezer? Alespoň jedno prázdné místo však bylo tímto svazkem poněkud zaplněno. Teprve nyní se vlastně ukazují, jak silný, jak vnitřně bohatě diferencovaný by mohl být proud tvorby všech dědiců avantgardy v padesátých letech! Jak zajímavá by mohla být jejich vzájemná komunikace, jak ostré jejich konfrontace, tříbení duchů! A bratři Vávrové, Zdeněk Buřil i Jiří Šmoranc by zde nepochybně se hráli svou roli. Ony hrstky statečných či „pobloudilých“, kteří, podle toho či onoho úhlu pohledu, se věnovali svým „podivínským“, skurilním zálibám (v lepším případě) či „podvratné“, „antisocialistické“ činnosti (v případě horším), se nám takto mohou ex post jevit jako nositelé kulturní kontinuity, po dlouhá léta vědomě a záměrně ničené: oni to byli, kdo smysl skutečné, nezcižené, autentické umělecké tvorby pronesli údolím tmy, krajinou smrti. Již jen za to jim patří dík a čest.

M.M.
únor 2008

Ediční poznámka

Rekonstrukce sborníku básnických a prozaických textů Zdeňka Buřila, Jiřího Šmorance, bratří Vávrových a rovněž textů, na nichž se autorsky podílela hrstka dalších autorů, je dílem Stanislava Vávry. Rovněž způsob, jakým byly jednotlivé autorské bloky uspořádány (chronologicky podle dat narození jednotlivých autorů – porušeno záměrně jen v případě Šmorancově a Buřilově – a podle datace jednotlivých textů), je jeho dílem; Stanislav Vávra je též autorem úvodních medailónů a jednotlivých konkrétních informací o původu jednotlivých textů, které tištěny kurzivou nacházejí se vždy pod textem.

V r. 2006 svěřil St. Vávra celý jím samým na disketu přepsaný sborník pisateli těchto řádků k ediční práci, k níž byly též k dispozici xerokopie rukopisů či originálních strojopisů všech přepsaných textů. S pomocí sestavovatele upřesňoval editor nejprve dataci, a tedy i pořadí jednotlivých textů (hypotetické datace jsou pod jednotlivými texty tištěny v hranatých závorkách). Dále šlo o to stanovit přijatelnou míru zásahů do textů: eliminovány byly všechny překlepy a očividné gramatické chyby jak v češtině, tak v citacích z cizích jazyků (nutno zde konstatovat, že původní rukopisy a strojopisy „libeňských psychiků“ byly na tyto chyby dosti bohaté), upřesňována byla interpunkce, avšak záměrně byl ponecháván na řadě míst archaičtější pravopis: již jen vzhledem k tomu, že vskutku jde o pokus o rekonstrukci ztraceného sborníku z padesátých let, by důsledná pravopisná modernizace dle našeho názoru stylistickou hodnotu řady textů dosti oslabila. Tvarosloví a slovosled byly opravovány jen v případech, kdy byl velmi pravděpodobný předpoklad nezáměrné chyby vedoucí bezděčně ke znesrozumitelnosti. Editor též doplnil několik textů St. Vávry z pozdějších let, neboť v původní koncepci byl sestavovatel vůči své vlastní literární produkci snad až příliš přísný; též pár fragmentů dalších textů ostatních autorů bylo doplněno do nezkrácené podoby (např. *Žalm první* Vladimíra Vávry).

Co se týče vztahu nynějšího sborníku k původnímu, ztracenému či zničenému souboru textů z r. 1953, uvádí St. Vávra, že pro nynější „rekonstrukci“ se bohužel podařilo zachránit, resp. identifikovat jen nevelké množství textů: z díla Zdeňka Buřila jsou to ty texty, které se nacházely ve Šmorancově archivu; z textů Vladimíra Vávry jde jen o ty, které byly napsány v červnu 1951 „na společném večeru se ZB“;

ze Šmorancových textů údajně žádný. Od Stanislava Vávry jde o texty *Vlhko, Silnice, Kavárna smutku*. Sestavovatel ovšem též uvádí, že stoprocentní jistotu má v tomto ohledu jen u svých vlastních textů, není tedy úplně vyloučeno, že zastoupení textů z původního sborníku ve vydání nynějším je přece jen o něco větší. Ostatní texty z původního sborníku jsou však dnes údajně ztraceny či zničeny.

Z textů ve stávajícím svazku obsažených bylo již dříve publikováno jen nemnoho čísel. Tak v *Haňta pressu* (č. 10, 1991) vyšel Buřilův *Měsíc v poesii* a společný text Buřilův a Šmorancův, začínající slovy *Karneval života*. V 11. č. *Haňta pressu* (1991) dále vyšly Buřilovy texty *Poesie* a *Děti poesie* a rovněž od Vladimíra Vávry *Vykoupení* a *Le poème du pathétique*.

Pro úplnost dodáváme, že několik dalších zde neobsažených textů bylo vydáno rovněž v *Haňta pressu* č. 11 (Šmorancův text s incipitem *Na oboze svítí žlutý srpek měsíce* a fragmenty textů St. Vávry s incipity *Přešel jsem ledové pole* a *V nachových skalách se jiskří*), dále v *Jarmarku umění*, č. 2, 1991 (*Měsíc v poesii* a *Máme zato* od Zdeňka Buřila; *Vykoupení* a *Sůl nad zlato* od Vladimíra Vávry; *Silnice* a *Shrbené stíny* – pod titulem *Fragmenty* – od St. Vávry; rovněž dva kolektivní prozaické texty: *Karneval života...*, *Nástěnné malby...*), konečně pak v *Iniciálách*, č. 17/18, 1991 (*Měsíc v poesii* a *Máme zato* od Zdeňka Buřila; *Sůl nad zlato* a *Shrbené stíny* – opět pod titulem *Fragmenty* – od St. Vávry; dále opět kolektivní prozaický text *Karneval života...*). Vydání v *Haňta pressu* č. 10, v *Iniciálách* i v *Jarmarku umění* se tedy vlastně jen opakují. K vydání textů v *Iniciálách* je připojen rozhovor J. F. Typlta se St. Vávrou „Ukázat pramen a podat pohár“, který je pro pochopení díla autorů v tomto svazku zastoupených dosti významný.

M.M.

Obrazová příloha

1/
Vladimír Vávra,
foto z průkazky,
totální nasazení
v Říši, 1944

2/ Vladimír Vávra, květen 1948

3/ Vladimír Vávra, po návratu z Jáchymova, 1956

4/ Strýc Josef Rubeš, Stanislav Vávra, Milton Seidl, na svatbě
Vladimíra Vávry, 1951

5/ Stanislav Vávra, řezač plochého tisku v knihařské dílně
na Smíchově, 1957

6/ Vladimír Vávra se poprvé žení, Milton Seidl, 1951

7/
Jiří Šmoranc, P. Prchalová,
jeho první žena, Vladimír
Vávra, 1949

9/
Stanislav Vávra,
asi 1951

8/
Vladimír Vávra po
návratu z vězení,
Jiří Šmoranc, 1956

10/
Mladí kuřáci ???, Jiří
Šmoranc, 195?

11/ Jindřich Sobotka, Stanislav Vávra, Otakar Rubeš, asi 1951

12/
Jozef Sklenár
a Jiří Šmoranc,
konec 50. let

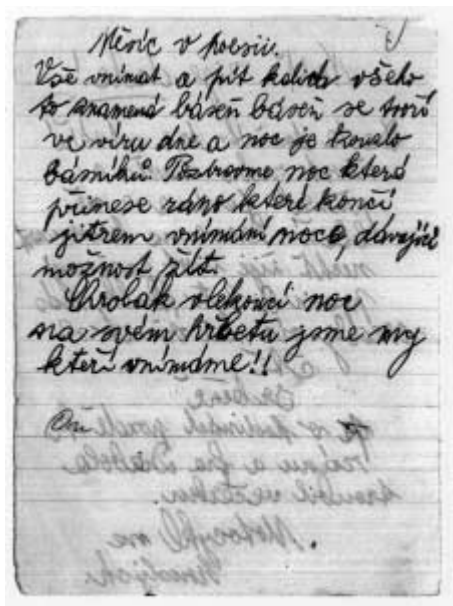

13/ Bohumil Hrabal, jeho žena Pipsi, Stanislav Vávra, 1955?

14/
Stanislav Vávra,
atelier Na Žert-
vách, asi 1956

15/
Zdeněk Buřil, Měsíc
v poesii, faksimile
rukopisu, 1951

17/ Vladimír Vávra, Cvikov, 1979

16/
Zdeněk Buřil, 1. 8. 1991

18/ Stanislav Vávra, Libeň, 9. 12. 1997 (foto Tomáš Mazal)

19/ Stanislav a Vladimír Vávrové, na pohřbu maminky???
1983

OBSAH

Pár slov úvodem... (S. V.) /7

VLADIMÍR VÁVRA /11

V chrámu /15

Smích zlé duše! /16

Trůn /17

Arie /18

Co jsem viděl /19

Omnia vincit amor /20

Swing velkoměsta /21

Padaly hvězdy /22

Zlato a stříbro /23

Věra Weisová /24

Maličkosti /25

Žalm první /26

Satyrarktis /34

Smaragdy /39

Pro přátele /40

Nové masky /41

Moře /42

Příteli M. S. /43

Sonet /44

Chorobys /45

Příměra! /46

Nalévejte nám víno /47

Vykoupení /48

Sůl nad zlato /49

Poprava náhody /50

Přerušené lano /51

Přítel, který ví, co je surrealismus /52

Domnělá vražda vrátného /53

Diamantové pole /54

Již rozumím černému světlu... /57

Nevěřící přichází... /58

SEN... /59

Ještě několik vteřin... /60

Boj... /61

Traum Arktis /62

Dopis vězně /70

Le poème du pathétique /74

Prolog /75
Dedukce /76
Doktor /78
Polibek uniká... /79

JIŘÍ ŠMORANC /81

Neděle... /85
Můj zpěv /86
Sen auslendera /87
Sním o lásce... /89
Tíha duše /90
V Krči Z. B. a J. Š. /93
Znovu nalezené /94
Automatický text [1] /95
...jeden text z mé sbírky snů /96
Automatický text [2] /97
Pietní list na palubě hausbotu, s měsícem nad hlavou,
se svými přáteli Vladimírem Vávrou, Zdenkem Buřilem /98
psaní přítelovi který se právě žení... /99
Natáhnout mechanismus oblaku... /100
Reminiscence ve vlaku /101
[Záznam snu] /102
Útržky z autostopu /104
Fragment bezvědomí /109
Bílá slepecká hůl /110
Předvzpomínkový předmět jako hřeben /111
Sen č... /112
Sen č. /114
Hlas zvonů prchal do dálky... /115
Vyjádření /116
[Úvahy o snech a surrealismu] /118
Interpretační delirium snů /121
V noci jsem někoho viděl... /122

ZDENĚK BUŘIL /123

Touha /127
Jako přízrak snů... /128
Byl pozdrav vzdálený jak světlo měsíce... /129
Jitro má oči, den je šedý a večer... /130
Karneval života, jak se jeví v dálce... /131
Žalm první /132
Žalm druhý /133
V noci příchod místa v nitro prerie... /134
Sex jen v určitých chvílích... /135

Máme za to /136
Maximalita /137
Voláme! /138
Nechť žije dada! /139
Měsíc v poesii /140
Poesie /141
Dopis příteli, který slaví svůj manifest citu a sexu /142
Báseň příteli /143
Na Noc, báseň B. Pasternaka /144
Takové odpoutání jako Robinson na ostrově je přízrak romantiky... /145
Při prvním zamýšlení je bolest, něco, výrazem něčeho, čeho si ceníme... /146
Pokud se týká „temné ulice“, souhlasím s VV... /147
Mnoho věcí člověk opustí, aby byl sám... /148
Přítel, který ví, co je surrealismus /149
Myšlení v paralytickém stavu... /150
Příteli? /151
Inspirace básníka /152
Pokračování. Poutník znaven pochodem duše usedá... /153
Bordel /154
Pochod za svobodou /155
Odpověď na hučení hlavy... /156
Balada o padesátirohovém klobouku /157
Moment rozmluvy /158
Laskání hudby /159
Můj přítel je nemocen /160
Pokračování do města, které nespí /161
Příteli aby se líbil traktát /162
Buď zdrav, příteli /163
Polibek přítomnosti /164
Trůn malíře /165
Na stupních jara /166
Plynoucí cit /167
Setkání /168
Má víra v budoucnost /169
Markomam a bastard /170
I minimum bolesti /171
Děti poesie /172
Milý Stando! /173

STANISLAV VÁVRA /175

Vlkodlak /179
Popelník /180
Růž na sklenici... /181
Vlhko /182
Tramvaj /183

Lůza /184
Buržuj... /185
Silnice /186
Dobyčče /187
O příteli /188
Zrcadlo /189
Pohřeb /190
Dopis Luďkovi Vojtěchovskému /191
Kulomet /192
Kaučukové mýdlo /193
Hanbíř... /194
Hladina vzduchu byla bez konce – /195
Slova /196
Kroky v sudu /197
Zbožňuji tě, mrtvolo /198
Ideální den?... /199
Kolovrat hodin... /200
Vizitka... /201
Rozloučení... s Vladimírem... /202
Tisíce holubiček vylétá ze zpěvákova hrdla... /203
Konstatování /204
A město vrhá stín /205
Do dýmu... /206
Pozorování ohně přináší sebevražedné myšlenky... /207
Kouzelný proutek... /208
Shrbené stíny sžehnuté časem... /209
Bylo to docela obyčejné setkání... /210
Kavárna smutku /214
Na okraj traktátu /217
Meditace časné zrána /218
Setkání /220
Prvé pohledy /220
Prvé úsměvy /221
Prvá slova /221
Večer /221
Otázky /222
Nejtíšší netopýři... /223
Pijící květy /224
Horoucí zpěvy /227
Sny Modrého Faraona /230
Nad lesem zahovořil namodralý mrak... /239
Do nebe se zasekl vysoký tón... /241
Moudré lávy /242
Suchými cestami /243
Slzy /245

SPOLEČNÉ TEXTY /247

Terasa noci /251
Aut. text č. 1 /252
Aut. text č. 3 /253
Aut. text č. 4 /254
Aut. text č. 14 /255
Večerní modlitba /256
Slavnost svobody /257
Pozvánka do S. /259
Prvního třetí /260
Snad uzávěr... /261
Vladimírovi /262

Surrealismus na periferii (M.M.) /263

Ediční poznámka /269

Obrazová příloha /271

Libeňští psychici

— — —

Sborník básnických a prozaických textů z let 1945–1959

Sestavil Stanislav Vávra

Editor Martin Machovec

Odpovědná redaktorka Magdalena Pechová

Typo David Pohribný

Fotografie jsou z archivu Stanislava Vávry

Vydalo nakladatelství Concordia

Bělohorská 99, 169 00 Praha 6

v roce 2009 jako svoji 59. publikaci

www.nakladatelstviconcordia.cz

Vytiskl PBTisk, s.r.o.

Prokopská 8, 261 02 Příbram VI

www.pbtisk.cz

vydání I.

počet stran 280

náklad 400 výtisků

doporučená prodejní cena 239 Kč

ISBN 978-80-85997-42-2